

*Hvězdec
J. Korot*

První obecní kronika

vsi

Š T A R N O V A

(přepis)

P ř e d m l u v a .

Nejstarší rukopisná kronika Štarnova, založená za fojtství Jana Ostravského r.1712 je kniha formátu 20,5 x 31 cm a má 566 stran ručního papíru, popsána je však jen do 300.strany. Tuhé desky mají kožený potah s lisovanou okrajovou bordurou a papírový štítek, nalepený na čelní straně desek, ve tvaru jakéhosi erbu, udává, že k této převazbě došlo r.1853 (Überbunden wurden 1853"). Štítek také udává účel této knihy: "Altes Gemeindebuch auf verschiedene Anmerkungen bei der Gemeinde wie es inwendig lautet" (Stará obecní kniha na různé poznámky při Obci, jak se uvnitř uvádí).

Kniha v nejstarších zápisech není kronikou v našem slova smyslu, ale současně knihou obecních protokolů ze zasedání Obce, knihou gruntovní (kupy a prodeje), knihou purkrechtní či jahrgeltní (splácení koupného majetku a knihou urbaniální (zápis daní v penězích a naturálních.

Ač se v hlavě prvního zápisu uvádí, že kniha byla založena r.1712, už první řádek textu informuje o dějích r.1709 a purkrechtní zápisy začínají vesměs r.1711. To znamená, že zápisy se daly za fojta Ostravského už r.1711 a to na volných listech a tyto byly r.1712 svázané v knihu. Zápisy pokračují až do r.1927 včetně, s většími nebo menšími časovými mezerami. Do volných listů, které po zápisech starosty Kašpara Nykla (1900-1903) ponechal starosta Rudolf Dvorský (1903-1919), vepsal r.1925 rolník na odpočinku Jan Král děje z let 1900-1925 a dobu 1924-1927 zachycuje obecní kronikář Ferdinand Stejskal.

Aby čtenář kroniky mohl zápisy přisoudit tomu či onomu fojtu, rychtáři nebo starostovi, udávám posloupnost těchto osob, jak je bylo možno z archivního materiálu zjistit pro dobu časového rozpětí této knihy. Při tom data uvedena v závorce značí, že toho roku se jmenovaný ve funkci uvádí, ale přesný nástup či odchod z úřadu není znám. Známá data nástupu nebo odchodu z úřadu jsou uvedena bez závorek:

(1709)	Matěj Pruzna, dnešní čp.45,
(1711,1712)	Jan Ostravský, čp.11,
(1716,1721)	Matěj Vakava, čp.31,
(1727)	Jan Bohuslavský, čp.8,
(1737)	Tomáš Kristínek, čp.8,
(1747)	Tomáš Hynek, čp.26,
(1750)	Anton Štégar, čp.37,
(1752)	Matěj Vakava (snad výměnkář čp.31),
(30.3.1754 - 26.4.1759)	Josef Beníšek, čp.20,
(19.5.1760) - 1784	Matěj Zahrada, čp.10,
1784 - (1789) ⁹²	Martin Zahrada, čp.7,
(1797,99,1819)	František Zahrada, čp.7,
(1823) - 1858	Leopold Zahrada, čp.7,
1858 - 1864	Franc Stejskal, čp.10,
1864 - 1885	Jan Zahrada, čp.7,
1885 - 1888	Jan Hloch, čp.8,
1888 - 1899	Kašpar Nykl, čp.41,
1899	Alois Dvorský, čp.21,
1900 - 1903	Kašpar Nykl, čp.41,
1903 - 1919	Rudolf Dvorský, čp.5,
1919 - 1923	Florián Škoda, čp.57,
1923 - 1926	Jan Lukeš, čp.11 a
1926 - 1927	Frant.Coufal, čp.9.

Zakladatel kroniky Jan Ostravský se narodil v Moravské Húzové, kde jeho otec Blažej Ostravský vlastnil grunt. Když majitel štarnovského gruntu Ondra Bohuslavský (dnešní čp.43) byl pro stálé nespáry s Obcí donucen Štarnov opustit, směnili si 15.1.1683 s húzovským Blažkem Ostravským svoji usedlost. Jan Ostravský po smrti svého otce Blažka (+ 22.9.1695 ve stáří 65 let) vedl tento grunt čp. 43 se svou matkou Helenou (či Alinou; + 6.4.1700 - stáří 51 roků) a když se 22.11.1699 oženil s Marinou, jednadvacetiletou dcerou nebožtíka Tomáše Vlčka (a Doroty), sedláka čp.11 ve Štarnově, drží od 7.6.1700 (do 16.1.1707) grunt čp.43 sám. Dne 16.1.1707 vyměnil svůj grunt za rodný grunt své manželky (čp.11) s Tomášem Bartošem a držel ho do 18.1.1720, kdy se zase vrátil na grunt čp.43. Držel ho do 12.5.1724. Ač měl 9 dětí (z toho 4 synové), usedlost přešla do cizích rukou. Jako fojt se uvádí v letech 1711 a 1712. Není ~~jistě~~ jisté, zda Ostravský sám tyto zápisy za své funkce psal nebo je psal někdo z obecních starších, ~~mohl~~ znalý písma.

Při strojovém přepisu kroniky budou dodržována pravidla dnešního pravopisu, ale archaický charakter mluvy kronikářovy bude zachován. Chybná data nebo skutečnosti budou ponechána shodně s originálem, budou však v ~~poznámkách~~ poznámkách opravena. Tam také budou vysvětleny potřebné spojitosti s časem a poměry.

V kronice je však mnoho nesrovnalostí se skutečností a nebude je možno pro obsažnost v dostatečně šíři vysvětlit. Stručné dějiny Štarnova poskytuje nomografie "Štarnov pod Šternberkem - z minulosti k přítomnosti", kterou v redakci štarnovského učitele Josefa Koudeláka vydala r.1948 Místní osvětová rada.

Zevrubný obraz dějin Štarnova zpracoval jsem však ve vyčerpávající práci o 368 stranách za použití výhradně archivního materiálu z fondů, nyní uložených ve Stát. archivu v Brně, Opavě, Olomouci, Janovicích u Rýmařova, archivu Národního muzea v Praze, archivu ministerstva vnitra v Praze, okresního archivu v Olomouci a Šternberku. Tato práce je dosud ve strojopise.

Do r. 1753 domy číslovány nebyly, toho roku byla zavedena čísla konskripční, umožňující lepší evidenci branců a snazší registraci vojenské daně. Ve Štarnově začínala od dnešního čp. 22 po téže straně silnice směrem ke Šternberku, pak pokračovala číslem 27 znova stejným směrem, s menšími nepravidelnostmi. Josefinské číslování domů bylo zavedeno s účinností od 1. 10. 1770 a zachovalo se až po naše časy. Tato čísla vepsal někdo dodatečně do originálu knihy k zápisům před rok 1770, jsou však snadno odlišitelná jiným inkoustem i rukopisem.

Měna, míry délkové, plošné a objemové jsou v každé práci tvrdým oříškem a není možno stále je vysvětlovat. Proto ke konci přepisu budou uvedeny v Dodatku.

Kniha nemá číslování stran. Aby bylo možno identifikovat přepis s originálem, očísloval jsem je měkkou tužkou a v přepise je budu uvádět vždy vedle strojového řádku.

Jelikož kniha podle zákona o archivním materiálu musí být uložena do Okresního archivu, MNV Štarnov pověřil mne, štarnovského rodáka, jejím přepisem.

V Olomouci, 1. října 1969.

Karel Morav.

Kniha obce štarnovské
na všelijaké obecní potřeby
zjednaná z vůle celé Obce
za fojtství Jana Ostravského

Léta 1712.

Příčina pozdvižení aneb mýrné (1).

- 1 Obzvláště pak z příčiny té, která se stala léta 1709 za fojtství Jakuba Pražny (2) stranivá dánek a robot, kteréž ti malí nemohli déle snášeti. Tak jsou se sešli a snesli na tom z ponauknutí pana Pavla, tenkrát podkrajského šternberského (3), aby se pozdvihli proti hrubým a aby na vrchnost tak dlouho chodili a mírné žádali.

I stalo se, že s příslibení darů pana hejtmána přemluvili (4), že jim povolení dal a k tomuž panu podkrabímu Pavlovi. Dostanouc on povolení od pana hejtmána k měření polí, tehdy jest přijel k nám do obce šternovské s jedním drábem a tak nám oznamoval, že z poručení Jeho milosti knížete má poměřit všecky role. A když po vůli nechtěli býti, tehdy každého s holí honil i s fojtem, neb jsou oba jako jeden, i přestrašivše všecky, musil každý po vůli býti.

- A tak jsou všecky role a luka poměřili, jak přes cesty tak příkopy, jak dědičny tak činžovní. A učinil sedláky všecky rovné a zahradníky a chalupníky zase spolurovné. Třem zahradníkům tolik

1) ~~Mýrné~~ Mýrné, mírné znamená měření, vyměřování. Bylo vyvoláno velkým berním zatížením, vyplývajícím z druhé lánové visitace z r. 1679. Všeobecná náprava se uskutečnila tzv. Opravou zemského katastru a šternovské měření bylo k němu jen dílčí předebrou.

2) Pražna je vlastně Pruzna.

3) Pavel Václav Pávek, zámecký purkrabí, tedy zástupce hejtmána panství.

4) Hejtmánem šternberského panství té doby byl Martin Max Štefek.

jako jednomu sedlákoví. To se stalo v roce, aneb po roce, když jsou jedny užitky vzali a žádné náhrady těm, kterým se role vzala, dáti nechtěli.

Tehdy se zase ti hrubí pozdvihli a spolu se sešli a poradili se spolu, aby dali sobě napsat suplikaci anebo memoriál k Jeho Milosti knížeti a vyslali dva sousedy, totiž ěakuba Poláška a ěakuba Běhala (1), že na tom rozměření nepřestanou, poněvadž se jim role vzala a nic se jim za ni dáti nechtělo. Tehdy vzlédnouce se kníže pán v memoriálu, odeslal panu hejtmanovi takovou odpověď, aby jeden každý co jest koupil aby také užíval a z toho aby dáňky dával i také robotoval.

Na to pak léta 1710 jeden každý se zase na svou roli první navrátíl a ji užívá. Takto se pak to stalo, že z poručení Milosti knížete panu hejtmanovi, aby nad malýma ruku držel, aby křivdy neměli. Tehdy pan hejtman vezmouce sebou druhé pány oficiíry (2), přijeli jsou k nám do Obce k fojtovi a dali jsou povolati všechny sousedy, a tak jest pan hejtman jednoho po druhém bral před sebe a museli se přiznávati, jak mnoho které roli má. A podle toho přiznány jsou dáňky a roboty uložil. I zpozorujíce to potom sousedi, že by role nebyla rovna jedna proti druhé a také, že by se někteří
3 nepřiznali jak náleží, tak se znovu zase uradili, aby sobě všechny role a luka dědičná přeměřili, s dohlídáním osob úředních. Přeměřivše všechno všady, tehdy se uradili, aby z těch lepších rolí větší dáňky, z prostředních prostřední a z těch nejhorších nejmenší uložili.

1) Z dnešního čp. 5 a 15.

2) Veškeré geodetické práce v té době prováděli důstojníci dělostřelectva, k tomu účelu vycvičení.

A tak jsou se sešli, aby vzali do správného dílu, počna od Loděnského pole a od splavu šternovského rybníka celé Dolní pole až po příkopku mezi Kašpara Obšila rolí, od Hůzovského pole v Grygavách, celé záhumení po příkopu grygavní až po mostka ~~naproti~~ po tu mez, která jest mezi Kašpara Obšila a Tomáše Klučky, do Vrchního pole patřící. Od té meze Vrchního pole až po Lhotské pole od mostku až po příkopu bahejškovou, Přední ~~šternovské~~ šterka od Trávníka až přes Martina Dajče mez, od Pusté hráze mezi příkopama za sušírnu a za louky od Bouňovic a v Grygavech od Dědického pole (1) do Prostředního dílu. Ostatek pak do Třetího podílu Šterka všechny, ostatek i Bahejška k tomu ke špičce, od Pusté hráze od silnice.

A tak jsou se Obec poradila a fojtovi s /obecním/ právem aneb s Ouřadem to v moc dali, aby to rozčetli, co na jednoho každého přijde dáňky aneb na kolik měřic role má. Když pak fojt s ouřadem ty věci všechny spravili, tehdy jednoho každého zejména povolali a každému obzvláště každý díl vyčítali a k tomu ještě mu dali, kdyby se mu nezдалo, aby sobě dal znovu přeměřiti.

4 Stalo se to zapsání do knihy obecní z vůle celé obce šternovské skrze oznámení a potazníka (2) zvoleného od obce poctivé Jana Štégara pro památku při Právě poctivém za fojta Jana Ostravského Léta 1712. Na to všecko ještě se vůle dává, kdyby se někdo rozumnější podle spravedlnosti vynalezl, aby toto poměření a rozvržení dolejší spravedlnosti bez ublížení svého svědomí a chudých lidí uznal, nežli my hloupí a nerozumní. (3)

-
- 1) Dědickým polem se rozumí pole patřící ke vsi Dědinka, která je dnes součástí Mor. Hůzové.
 - 2) Důvěrník, informátor.
 - 3) K nespokojenosti některých "hrubých" sedláků brzy došlo a narovnání zaznamenal s 50ti letým zpožděním rychtář Martin Zahrada (viz str. 32).

Poměření rolí v obci štarnovské.

Rozměření rolí v obci štarnovské jak mnoho který sedlák aneb zahradník rolí má a na kolik měřic, předně sedláci ~~hruší~~ a hrubí zahradníci, potom ti menší; a jeden díl po druhém, jak mnoho se na kterém nachází, jedno položení po druhém jak předně již/žmenováno jest a podle poctivé Obce uznáno. Však aby se tomu rozumělo, ponejprv se budou bráti první díly po 6 stách na měřici, v druhém dílu zase po 6 stách na měřici, v třetím dílu po 7 stách na měřici a jedna sáha v sobě drží 6 střevíců.

A tak, aby každý porozuměl, kde se bude psáti 12 sáhů /nebo/ 1/2 sáhu a střevíce /jako/ kapka (1). To se rozumí v příčkách (2) /a/ v zdýlkách. Pak se půl sáhy anebo střevíce nečtou a to takto předně : 1 díl, po něm příčka a pak zdýlka a suma vzadu. A to předně /od/ Matouše Rybáře:

1) Kapka znamená tečka.

2) Příčka pole zde značí délku pole.

Jméno souseda	díl	příč.	zdýl.	sta	sý- hy	suma set	sáh	měři- ce
Matouš Rybář 1)								
louka v Luhu	1	31 1/2	40	12	60	152	49	
Na Ploucích	1	19	126	23	94	na propuštění zde 2 měř.louky; pří- činu hledej na listu		
Dolní pole	1	6	175	10	50			
	2	36	100	31				
	3	9 1/2	180	17	10			
Za humny	1	5 1/2	386	21	23	zůstane do počtu 23		
	2	8	389	31	12			
Čtvrťka	3	2 1/2	200	5				
druhé položení	1	8	307	24	56	93	77	
Vrchní	2	5	280	14	46	po vypuštění 3 1/2 měř.louky zůstane ... 12		
louka v Gryga- vech	1	6	197	11	82			
V Luhu dědičná	2	10.1/2	200	21	33			
Pod hrází "	1	40	35	14				
	2	19	40	7	60			
třetí položení	1	13	118	15	34	72	78	
Bahejška	2	7.	120	8	60	zde učiní .. 10		
Ščerka	1	9	240	21	60	z polí 45		
	2	5	258	12	90			
Od hráze	1	4.1/2	180	8	39	když se všechny lukavy pustí, zů- stane roli jenom na 40		
	2	3 1/2	170	5	95			
Franta Beníšek (2)								
na ploučích	1	6	110	6	60	190	89	
v dolním	1	10 1/2	170	17	85			
	2	17 1/2	197	34	47			
	3	11 1/2	250	28	75			
Za humny	1	15	367	55	5	učiní spolu 31 1/2		
	2	7 1/2	389	29	17			
	3	5	380	19				
druhé položení	1	15	307	46	5	116	14	
Vrchní						pro vypuštění luk zůstane roli		
v Grygavech	1	25 11/2	166	38	18			
louka v Luhu	1	11	28	3	8			
v Grygavech	1	15 1/2	188	28	83			
....								
.... pole	1	15	118	17	70			

1) Dnešní čp.21 - též zvaný Matěj Rybář.

2) " 20.

Ščerka	1	7	223	15	61	100	99	
od hráze	2	14	245	34	30	po 7 stech učiní		
za luky	3	10	179	17	90	na 14		
	4	6	258	15	48	-----		
						vší role 59 1/2		

Michal Klučka (1)								
Dolní pole	1	13	80	10	40	135	86	
	2	19 1/2	204	39	78			
	3	5.	268	13	85	pro vypuštění lou-		
	4	7 1/2	128	9	60	ky v Luhu zůstane		
za humny	5	3	176	5	28	rolí .. 19 1/2		
						91 96		
	6	15 1/2	190	29	45	ještě ..15		
	7	4 1/2	220	9	90	-----		
						a tak rolí spolu		
						34 1/2		
luka v Luhu	1	27 1/2	64	17	60			

v druhém položení	1	6	400	24		174	6	
Vrchní pole	2	32	320	102	40	když se luka vy-		
v Grygavy luka	1	15.1/2	200	31	33	pustí zůstane		
	2	8.	200	16	33	rolí ... 21		

v třetím polo-								
žení	1	8	92	7	36	87	3	
bahejška	2	32	106	33	92	po 7 stech na		
Ščerka	1	15	240	36		12 1/2		
	2	7 1/2	130	9	75	-----		
						všechno spolu		
						68		

Jura Neplech (2)								
dolní pole	1	18	264	47	56	236	31	
	2	11	126	13	86			
	3	21	144	30	21	učiní role na		
za humny	4	12	226	28	25	39		
	1	30	388	116	40			

v druhém polože-								
ní	1	22 1/2	314	70	65	121	5	
Vrchní pole v	2	7 1/2	166	12	45	když se luka vy-		
Grygavách	1	23	165	37	95	pustí, zůstane		
luka v "-"						rolí na ... 14		

v 3.položení	1	22.	110	24	38	95	65	
bahýška ščerka	1	18	230	41	40	zde rolí 13 1/2		
u hráze	2	14 1/2	206	29	87	vší role 66 1/2		

1) Dnešní čp.19.

2) " 18.

Jura Zahrada (1)	1	15 1/2	117	18	13	57	88	
	2	6.	175	10	50	zde učiní na 9 1/2		
	1	7 1/2	390	29	25			
v 2.položení ščerka ovse grygavní	1	8	150	12		32	94	
	2	7.	145	10	78	zde na 5 1/2		
	1	8	132	10	16			
v 3.položení ščerka louka za luky	1	5.	176	9	38	21	48	
	2	5 1/2	50	2	75	po 7 stech .. 3 měř. učiní na .. 18		
	3	6 1/2	137	9	35			
vdova Běhalka (2)	1	13 1/2	118	15	93	273	12	
	2	9 1/2	268	25	45	zde učiní na ... 45 1/2		
	2	15	204	30	60			
na ploucích v dolním poli	3	8 1/2	126	10	71			
	4	8	215	17	20			
	za humny	1	12	290	34			
2		6 1/2	374	24	81			
3		14	388	54	32			
Vrchní pole	1	11	430	47	30	zde učiní na ... 45 1/2		
	2	6	200	12				
	v 2.položení v Vrchním poli	1	15	330	49	50	177	45
2		26 1/2	163	43	19	když se luka vy- pustí zůstane ro- li 25 1/2		
v Grygavech ■ ščerka přední pod cestou mezi příkopou		2	7	40	2			
	1	23	76	17	48			
	2	15 1/2	182	28	50			
luka grygavní	3	15	92	13	80			
	1	13 1/2	165	22	27	zde učiní na ... 45 1/2		
	v 3.položení bahéška ščerka	1	13	135	17			
1		7.1/2	176	13	48	144	43	
2		13 1/2	203	27	40	po 7 stech na ... 20 1/2		
3	20	50	10					
	4	28	226	63	28	všechných 91 1/2		
	5	10	88	8				
	6	13 1/2	35	4	72			
Jan Šutr (B) v Dolním poli	1	6	110	6	60	88	22	
	1	3 1/2	150	5	25	zde na 14 1/2		
	2	13	117	15	21			
	3	11 1/2	175	20	12			
	4	10	252	25	20			
	5	11	144	15	84			

1, 2, 3) Dnešní čp.17, 15, 14. - Vdova Běhalka je
vdovou po Jakubu Běhalovi, zemřelém 15.12.
1710 ~~MMMMMM~~ (Kateřina).

za Olomouckou cestou	6	14	203	28	42	179	68	
za humny	1	16 1/2	386	63	69	krom louky		
u Lužické cesty	2	13 1/2	390	52	65	... 28		
	3	6	390	23	40			
luka v Luhu	1	24	48	11	52	všechno 42 1/2		
v 2.podílu	1	40	52	20	80	132	99	
louka vrchní ■	1	17 1/2	320	56				
Grygavách	2	16	190	30	40	krom louky		
ščerka u vsi	1	10	180	18		na ... 18 1/2		
	2	9 1/2	82	7	79			
v 3.položení	1	14	132	19	70	119	59	
bahejška	2	7.	132	9	45	zde na ...		
	3	16.	120	19	38	17		
ščerka	1	16 1/2	260	42	90	všechno spolu		
od hráze	2	12	180	21	60	 78		
za hruškou	3	8 1/2	77	6	56			
Matěj Smetana (1)								
položení l.	1	16 1/2	70	11	55	127	90	
dolní	2	9 1/2	204	19	38	zde na ...		
za humny	3	8	195	15	60	21		
	1	7 1/2	389	29	17			
	2	14 1/2	360	52	20			
v 2.položení	1	14.	320	45	19	86	77	
Vrchní ščerka	2	4 1/2	186	8	37	když se luka		
ode vsi	3	5.	82	4	21	vypustí, zůsta-		
						ne na .. 9 1/2		
luka v grygavni		14 1/2	200	29				
v 3.položení	1	15 1/2	106	15	95	75	24	
ščerka	1	14	230	32	20	po 7 stech na		
	2	7	150	10	50	 10 1/2		
	3	9	111	9	99	všechných rolí		
za hruškou	4	5 1/2	120	6	60	na ... 41		
Martin Dajč (2)								
v prvním položení		19	131	24	89	84	21	
Dolní pole	2	17	187	31	79			
	3	6	214	12	84			
	4	6 1/2	226	14	69			
Za humny	1	3 1/2	301	10	53	104	70	
	2	24.1/2	384	94	17	přední spolu		
						na ... 31 1/2		

1) Dnešní čp.13.

2) " 12.

v 2.položení ščerka u sušírny luka v gragavách	1 4 1/2 2 21 1/2 21	186 140 150	8 30 31	37 10 50	69 97 když se luka vy- pustí zůstane na ... 62 1/2 měř.
v 3.položení u zadní lávky ščerka za luky	1 13 1/2 2 14 3 7 4 19.	308 176 154 227	41 24 10 43	58 64 78 50	120 50 po 7 stech učiní na ... 17 měř suma na 55 měř.
Jan Ostravský (1) v 1.položení dolní pole	1 4 1/2 2 22 3 13 1/2 4 10 1/2 5 3	141 81 232 178 220	6 17 31 18 6	35 82 32 70 60	155 79 přední na ... 26 měř.
za humny	1 15 2 4 1/2	386 380	57 17	90 10	
v 2.položení Vrchní pole grygavní luka	1 14 1 14 1/2 2 6	320 197 200	44 28 12	80 56	85 36 zde rolí na krom luk 7 1/2
v 3.položení bahéška ščerka od hrazení za luky	1 12 1 7. 2 14 3 9. 4 4.	120 203 260 173 261	15 14 36 15 10	19 58 40 85 87	92 89 po 8 stech na 13 měř. rolí suma ... 46 1/2 měř.
Jura Filip (2) v 1.položení za humny	1 15 2 8 1 4 2 12	120 187 302 380	18 14 12 45	96 8 60	90 64 přední na 15 m.
v 2.položení vrchní pole v sušírně luka grygavní	1 5. 2 8 3 15 12 1/2	320 308 77 156	16 24 11 19	53 64 55 70	72 42 když se luka vy- pustí ...
v 3.položení ščerka za luky	1 9 2 9 1/2	176 252	15 23	84 94	39 78 zde po 7 na 3 1/2 suma 29 měř.

1) Dnešní čp.11.

2) " 10.

Jan Bohuslavský (1)						
1.položení	1	7 1/2	114	8	55	238 9
dolní pole	2	4	187	7	48	
	3	12	262	31	44	
	4	9 1/2	128	12	16	
	5	6	226	13	56	
za humny	1	10 1/2	300	31	50	
	2	5 1/2	390	22	10	
za Lužickou cestou	12		390	46	80	první na ...
v vrchním poli	4	15	430	64	50	39 1/2
v 2.položení	1	13 1/2	120	16	10	108 39
ščerka u vsi	2	12	180	31	60	
	3	9 1/2	186	17	67	když se luka
	4	11 1/2	92	10	58	vypustí, zůstane
	5	11.1/2	82	9	69	roli na 14 měř.
luka v grygavech	1	7.	132	9	55	
	2	10	132	13	20	
v 3.položení	1	15.	135	20	48	65 9
bahejška ščerka	2	4 1/2	169	7	60	
	3	10	60	6		po 7 stech na
za luky za hruš-						... 9 měř.
kou	4	12.	212	25	79	
	5	9	58	5	22	suma .. 62 1/2
vдова Nepleška (2)						
v 1.položení	1	3	150	4	50	169 6
dolní pole	2	17	264	44	88	
	3	12	70	8	40	
za humny	1	22	386	84	92	první na
	2	7	388	27	16	... 28 měř.
v 2.položení	1	22	310	68	20	194 49
vrchní pole	2	15	330	49	50	
grygavy	3	23.	180	41	69	když se luka vy-
luka grygavní	4	22 1/2	156	35	10	pustí .. 26
v 3.položení	1	9 1/2	176	16	72	97 67
.... ? ...	2	21	255	53	55	na .. 13 1/2
.... ? ...	3	15	182	27	30	suma ... ?
Staněk Šperka (3)						
v 1.položení	1	7	120	8	40	172 ?
dolní pole	2	11	187	20	57	
	3	4 1/2	197	7	88	
	4	8	230	18	40	
	5	5	210	10	50	
	6	10 1/2	226	23	73	
za humny	1	7 1/2	374	28	5	
	2	14 1/2	380	55	10	první ... ?

- 1) Dnešní čp. 8. - 2) Uljana (zřejmě Juliána), vdova Matěje Neplecha, řečeného Belhák (+ 4.4.1705).
3) Dnešní čp.41.

v 2.položení vrchní pole ščer- ka u vsi u sušírny v Luhu	1	14 1/2	320	46	40	100	66	
	2	7.	153	10	95			
	3	8.	94	7	67			
	2	9	132	11	88			když se luka vypustí, zůstává na 11 měř.
	3	15	44	6	60			
v 3.položení ščerka loučka v mostkách zaučková za Luhy	1	19	169	32	11	87	77	
	2	5	136	6	80			
	3	5.	50	2	58			po 7 stech .. 12 1/2
	4	10	80	8				
	1	12 1/2	261	30	1			suma ... 52 měř.
	2	7.	130	8	27			
Tomáš Klučka (1)								
v 1.pol.Dolní pole za humny	1	7 1/2	118	8	63	153	44	
	2	15	140	21				
	3	7 1/2	187	13	99			
	4	8	272	21	76			
	5	9 1/2	130	12	45			zde na .. 25 1/2 měř.
	1	12 1/2	305	38	75			
	2	9 1/2	388	36	86			
v 2.položení vrchní ščerka u vsi u sušírny grygava luka grygavní	1	10.1/2	410	43	71	172	16	
	2	14.	330	46	75			
	3	6.	186	11	44			
	4	47	45	21	15			krom louky rolí na 26 měř.
	5	12	197	35	7			
		9	156	14	4			
v 3.položení u zadní lávky bahejška ščerka	1	5	308	15	40	51	18	
	2	9	92	8	28			
	3	8	100	12	80			po 7 stech .. ?
	4	10 1/2	140	14	70			suma ... ?
Jan Obšil mladší (2)								
v 1.položeníní pole	1	8	130	10	88	176	89	
	2	8 1/2	220	18	70			
	3	7 1/2	226	16	95			
	4	10	200	20				
	5	6	174	10	44			
	6	7	160	11	20			první na 29 1/2 měř.
za humny	1	11	389	42	79			
	2	11	363	39	93			
čtvrťka za povaly		3	200	6				

1) Dnešní čp.40.

2) " 39.

v 2.položení vrchní pole louky grygavní	1	10.	323	32	84	111	17	kromě luk rolí ... 11 1/2
	2	11 1/2	320	36	80			
	1	10 1/2	186	19	53			
	2	11	200	22				
v 3.položení bahejška ščerka od hráze	1	10 1/2	112	12	76	78	61	po 7 stech 11 měř. suma 52 měř.
	2	10	111	11	10			
	3	9 1/2	242	22	99			
	4	9.	152	13	92			
	5	6	180	9	60			
	6	6.	154	9	24			
Jíra Němec (1) v 1.položení dolní pole za humny	1	12	112	13	44	127	41	první na ... 21 měř.
	2	10 1/2	264	27	72			
	3	9 1/2	130	12	55			
	1	22	335	73	70			
v 2.položení vrchní pole gryg. luka v Luhu ščerka u obce	1	14 1/2	334	46	76	112	76	krom louky na 16 1/2
	2	18 1/2	190	35	15			
	3	30 1/2	39	12	85			
	4	9 1/2	200	19				
v 3.položení bahejška a ščerka	1	12 1/2	97	12	12	33	18	zde na .. 5 měř. suma 42 1/2
	2	13.	160	21	6			
Šebesta Štégar (2) v 1.položení dolní pole za humny	1	18 1/2	204	37	74	176	50	první na 29 1/2 m.
	2	9 1/2	266	25	27			
	3	11 1/2	145	16	67			
	4	11	200	22				
v 2.položení vrch.luka gryg.	1	27	323	87	21	134	49	krom louky 14 1/2
		24	197	47	28			
v 3.pol., bahejš- ka a ščerka	1	27 1/2	106	29	15	87	47	po 7 stech 12 1/2 suma ... 56 měř.
	2	19	228	43	32			
	3	15	100	15				
Matěj Vakava (3) v 1.pol., dolní pole za humny čtvrťka za pov.	1	6 1/2	130	8	45	111	46	zde na 18 1/2 měř.
	2	13	197	25	61			
	3	8	200	16				
	1	14 1/2	389	56	40			
		2 1/2	200	5				

1) Dnešní čp. 38 - řečený Kordulínek.

2) " 37.

3) " 31.

v 2.položení vrchní pole luka grygavní	1	7	390	27	30	95	39	
	2	14.	310	43	91	krom louky		
	3	13	186	24	18	 11 1/2		
v 3.položení bahejška ščerka	1	7.1/2	92	7	20	80	56	
	2	13.	118	15	73	po 7 stech ..		
	1	17	232	39	44	... 11 1/2		
	2	8.1/2	206	18	19	suma 41 1/2 měř		
Řehák aneb Jan Bartoš (1)								
v 1.položení dolní pole	1	6	136	8	16	172	58	
	2	38	75	28	50	zde na 28 1/2 měř.		
	3	15	250	37	50			
	4	9 1/2	180	17	10			
za humny a u Lužické cesty	1	14 1/2	386	55	97			
	2	6 1/2	390	25	35			
v 2.položení vrchní pole a luka grygavní luka v luhu "	1	15.1/2	323	50	60	122	46	
	2	15.	197	29	87	krom louky rolí na 8 1/2 měř.		
	1	35	70	24	50			
		33	53	17	49			
v 3.položení bahejška ščerka	1	6	132	7	92	137	54	
	2	15	112	16	80	po 7 stech ..		
	1	14.1/2	255	37	39			
		10 1/2	166	17	43	... 19 1/2		
prlovská	1	20	290	58		suma ... 56 1/2		
Řehák Břehový (2)								
v 1.položení dolní pole	1	6	118	7	8	105	91	
	2	6 1/2	204	13	26	zde na 17 1/2		
	3	7 1/2	226	16	95			
	4	6 1/2	158	10	27			
za humny	1	15	389	58	35			
v 2.položení vrchní pole luka grygavní	1	10	323	32	30	60	20	
	2	15	186	27	90	krom louky na ... ?		
v 3.položení bahejška ščerka od hráze prlovská příční	1	10	111	11	10	?	?	
	1	9	248	22	32	119	77	
	2	5.1/2	160	9	33	po 7 stech ...		
	1	13	334	43	42	17 měř		
	2	21	160	33	60	suma .. 40 "		

1) Dnešní čp.30: Jan je syn Řeháka Bartoše.

2) " 29.

Matouš Gada (1)							
v 1.položení	1	9	116	10	44	68	1
dolní pole	2	7	216	15	12		
	3	8 1/2	226	19	21	zde na	11 1/2
za humny	1	7	332	23	24		měř.
v 2.položení	1	5	195	9	75	54	28
gragava a ščerka	2	15.1/2	120	18	79		
	3	10	200	20		zde na 9 měř.	
u hráze pusté	4	7	82	5	74	suma 20 1/2 měř.	
Kašpar Obšel (2)							
v 1.pol.- dolní	1	15	110	16	50	481	42
pole	2	4 1/2	141	6	32		
	3	32	126	40	32		
	4	21	60	12	60		
díl hrubý	5	15	270	40	50		
čtvrťka	6	5 1/2	266	14	63		
pod boudou niva	7	54	50				
špice na ní		27	98	53	46		
od Húzové niva		58	70				
špice na ní	8	25	45	51	85		
za humny u sušírny		28	254	71	12		
za doly v příhoně						v 1.položení vy-	
na něm vynáší				6		náší 80 měř.	
	2	19	310	58	90		
vrchní pole	1	26	420	109	20		
díl i čtvrťka							
v 2.položení	1	27	151	40	77	160	7
grygava	2	21 1/2	197	42	35		
ščerka přední	1	19	125	23	75		
	2	7	76	5	32		
pod cestou	3	6	182	10	92		
	4	12	200	24			
u hráze	5	10 1/2	82	8	21	zde vynáší na	
	6	5.	92	4	75	... 26 1/2	
v 3.položení	1	6 1/2	132	8	58	114	76
bahejška a ...	2	22	100			krom luk 4 1/2	
... od Húzové	3	48	30	14	40	suma ... 111 měř.	

1) Dnešní čp.28.

2) " 26 a 27.

Michal Obšel (1)	1	7	118	8	26	134	81	
v 1.pol.dolní	2	16	197	31	59			
pole	3	16	218	34	88			
za humny	1	16	388	60	8			zde na 22 1/2 měř.
v 2.pol.vrchní	1	17	330	56	10	80	29	
pole	2	14 1/2	165	56	10			krom louky 9 měř.
luka grygavní	1	5 1/2	308	16	94	57	49	
v 3.pol. - U	2	40	66	26	40			po 7 stech .. 8
zadní lávky	3	7 1/2	70	5	25			
čtvrťka	4	7 1/2	120	8	90			suma 39 1/2 měř.
<u>Prostřední zahrady:</u>								
Jakub Huntík (2)								
v 1.pol.- na za-								
hradě	58		46	26	68	41	68	
pod hrází vynáší	sumy			15				zde na 6 1/2 m.
2.pol.-za luky	19		157	29	83	29	83	
								zde na 5 měř.
3.pol.čtvrťka	72		25	18	18	18	18	
								po 7 stech . 2 1/2
								suma 14 měř.
Matěj Povalil (3)								
zahrada	17 1/2	138	64	40	64	40		.. 10 1/2
v 2.p.-za luky	17 12	142	24	85	24	85		.. 4
								suma ... 14 1/2
Vavra Boreš Boreš (4)								
na zahradě	49	49	24	1	24	1		.. 4 měř.
v 2.pol.za luky	9.	157	14	38	35	98		
	8	120	9	60				zde na .. 6 m.
za splavem vynáší			12					suma .. 10 měř.
Matěj Truhlička (5)								
v 2.pol.	14	199	27	86	48	5		
v grygavech a za	7.1/2	154	11	79				zde na .. 8 měř.
býky na ščerkách ještě vynáší	8	105	8	40				 4 "
								suma12 měř.

1) Dnešní čp.25. 2) Dnešní čp.22. 3) Dnešní čp.1.
4) " 24 (Bureš). 5) Dnešní čp.16.

R o z v r ž e n í r o l í

v dědině Štarnově pro ty menší zahradníky a chalupníky, kde co mají dostati k svému obživení a jak takové ročně budou muset platiti, jak následuje.

- 16 Jura Smetana (1) má své dědičné role k své zahradě podle vrchnosti a Obce vyměřením na .. 6 1/2 měřic, k tomu při zahradě při stavení na ... 1 měř.

K tomu dostal a jemu vrchnost přidala od zahradníka Matěje Štégara (2) U zadní lávky ke Lhotě, kterou musel popustit na 1 1/2 měřici a U kamenného kříže též od něho na .. 1/2 m.

Obecní /pole/ Na trávníku nad pazdernou, kterou též museli popustit - hned druhý díl vedle pastuchy aneb kováře, které na kraji má 1 měř.

Spolu 10 1/2 měř.

Placení těch 3 měřic:

Podle smlouvy, učiněné s Obcí a sousedy těmi, kterých role jest, na 1 měřici po 8 hřivnách, učiní z těch 3 měřic sumu 24 hřiven;
Předně má položiti z nich závdanku 1711 .. 8 hř.;
Potom má platiti ročně ze všech těch polí po 14 groších až do vyjití všeho všudy, to jest .. 14 gr.

A má začítí léta 1713.

- 17 (Poznámka přepisovače: Jíra Smetana splatil závdanek na třikrát: r.1711 ... 4 hřivny, r.1712 a 1713 po 2 hřivnách. Roční splátky či purkrecht nebo jahrgelt splácel nejprve on, pak jeho nástupci ~~na gruntu~~ Vavra Smetana, Josef Havlíček a Christján Klučka).

1) Dnešní čp.9.
2) Dnešní čp.3.

- 18 Matouš Mauzer (1) má role dědičné k své zahradě podle vrchnosti vyznačeno na 3 1/2 měř.,
na zahradě také dědičné, na 2 1/2 " ,
Na ploucích prvé platové na 2 1/2 " .

K tomu dostal od Jana Bohuslavského gruntu (2)
za Luhy též dědičné roli, kterou musel popustit,
na 1 1/2 měř.

Spolu ...10 měřic.

Placení těch 4 měřic:

Podle smlouvy, učiněné s Obcí a sousedy na
1 měřici po 8 hřivnách, přijde sumy ... 32 hřiven.
Z té sumy má položiti závdanku r.1711.. 8 " ,
potom má platiti ročně po 14 groších
až do vyjití sumy a má začít r.1713. (3).

1) Dnešní čp.2.

2) " 8.

3) Závdanek 8 hřiven byl splacen tak, že Matouš
Mauzer složil r.1711 4 hřivny, r.1712 2 hřiv-
ny. Jelikož 24.10.1713 zemřel, zbývající 2 hřiv-
ny splatila r.1714 jeho vdova Dorota.

Rokem 1716 začíná purkrecht splácet po 14
groších Matoušův syn Anton a pak jeho nástup-
ce na této zahradnické usedlosti Havel Nykl.
Pole je splaceno poslední splátkou r.1750.

- 20 Václav Zaklukal (1) má své dědičné role k své zahradě polí na 2 1/2 měř., též má zahrady dědičné na 2 1/2 " .

K tomu dostal nad obecní pazdernou třetí díl z trávníka na 1 měřici, od /Jana/ Bohuslavského (2) dědičné role za Luky 1 měřici, od Jakuba Poláška dědičné role za Luky, kterou (3) Polášek musel popustit, na 1 měřici, obecního pole Na ploucích hned od hráze 2 měřice,

Spolu 10 měřic.

Placení těch 5 měřic:

Podle smlouvy, učiněné s Obcí a sousedy, čí role jest, z jedné měřice po 8 hřivnách, přijde z 5 měřic sumy ... 40 hřiven.

Z té sumy má položiti na závdanek léta 1711 8 hřiven, potom má platiti ročně po 14 groších a má začítí léta 1713 až do vyjití sumy. (4)

1) Zatloukal, dnešní čp. 44.

2) Dnešní čp. 8.

3) " 5.

4) Závdanek 8 hřiven Zatloukal splatil r. 1711 - 13 obnosem 4, 2 a 2 hřivny.

Purkrecht po 14 groších začal Zatloukal platit rokem 1714 nejdříve sám a od r. 1724 do ~~1749~~ 1749 jeho nástupce na usedlosti Jan Nykl a do 1751 Jura Nykl.

- 22 Matěj Vakava ~~ma~~ (1) má své dědičné role ke své zahradě od starodávna na 5 1/2 měřice, Na ploucích prvé platové, na 1 1/2 " .

K tomu dostal nad obecní pazdernou z Trávníka, co museli popustit, čtvrtý díl 1 měřici, a na Ploucích Pod hrází rybníka štarnovského též z obecního druhý díl 1 měřici, od Jakuba Poláška (2) z dědičného pole Za luky na 1 měřici.
Spolu 10 měřic.

Placení z těch 4 1/2 měřic:

Podle smlouvy, učiněné s Obcí a sousedy, čí role jest, z jedné měřice po 8 hřivnách přijde, z půl páté měřice sumy 36 hřiven.

Z té sumy má položití závdanek léta 1711 ... 8 hřiven, potom má platiti ročně po 14 groších a má začítí léta 1713 až do vyjití sumy. (3)

1) Dnešní čp.42.

2) " 5.

3) Závdanek 8 hřiven Vakava splatil r.1711 - 1713 obnosem 4, 2 a 2 hřivny.

Jelikož svou zahradnickou usedlost 22.10.1713 prodal Michalu Fabíkovi z Hlásnice, platí purkrecht po 14 groších v letech 1714-24 tento. Po něm pak 1725-42 Ondra Navrátil a 1743-51 Jura Rybář.

24 Chalupník Havel Mazač (1) nemá žádné roli dědičné, nýbrž Na ploucích obecního pole první platové třídy, kterou mu Obec popustila 1 1/2 měř.

K tomu dostane aneb dostal Na ploucích pod rybníkem též obecní pole vedle Vakavy třetí díl,
na 3 1/2 měř.
Spolu 5 měřic.

Placení z těch 5 měřic:

Podle smlouvy učiněné s Obcí z jedné měřice po 8 hřivnách přijde z 5 měřic spolu sumy 40 hřiven.

Z té sumy má položiti na závdanek léta 1711 8 hřiven, potom má platit ročně po 14 groších a má začítí léta 1713 až do vyjití sumy. (2)

1) Dnešní čp. 36.

2) Závdanek 8 hřiven Mazač splatil v letech 1711-1713 obnosem 4, 2 a 2 hřivny. Purkrecht splácel v letech 1714-16, po něm pak jeho nástupce Matouš Nykl 1717-30 (zemřel 12.9.1731), jeho vdova Barbora 1731-37 a pak jejich syn Ondra 1738-53.

- 26 Jakub Pruzna (1) nemá žádné role dědičné kromě
jedné loučky, která vynáší 1 1/2 měř.;
nyní dostal šestý díl Na trávníku obecního pole
nad pazdernou na 1 měřici,
od Jakuba Poláška (2) a Staňka Šperky (3) z jejich
dědičného pole Za luky, na 1 měř.,
Na ploucích prve platové 1 1/2 m.,
a ještě k tomu dostal Na ploucích pod hrází též
díle obecní čtvrtky ~~na~~ vedle Havla Mazače 1 1/2 měř.

Spolu 6 1/2 měř.

Placení z těch 5 měřic:

Podle smlouvy učiněné s Obcí a sousedy, čí role
jest, z jedné měřice po 8 hřivnách, přijde z 5 mě-
řic sumy 40 hřiven.

Z té sumy má položití na závdanek léta 1711
8 hřiven, potom má platit ročně po 14 groších a
má začítí léta 1713 až do vyjití sumy. (4)

1) Dnešní čp. 45.

2) " " 5.

3) " " 41.

4) Závdanek 8 hřiven Pruzna splatil v letech 1711-
13 obnosem 4, 2 a 2 hřivny.

Purkrecht splácel v letech 1714-19 (zemřel
22.12.1719), jeho syn Václav 1720-29 (zemřel
16.10.1729), Jakubův zeť Václav Malínek 1730-
46 (zemřel 11.4.1747) a do r. 1750 manžel Ma-
linkovy vdovy Vítek Nykl z Hnojic.

30 Jakub Huntík (1) má také kus obecní roli pod hrází štarnovského rybníka, ležící před splavem, z které dřív dával plat Obci; vynášelo sobě, jak změřeno, na 2 1/2 měřice.

Uznajíce pak, že by bylo na škodě, kde se pase, tak jemu z ní něco platu se upustí.

Placení z té role:

Podle smlouvy, učiněné s obcí podle jiných, z 1 měřice po 8 hřivnách přijde sumy 20 hřiven. Z té sumy má položiti závdanek 1711 8 hřiven, potom ostatek ročně platiti po 14 groších a má začíti léta 1713 až do vyjití. (2)

1) Dnešní čp. 22.

2) Závdanek 8 hřiven Huntík splatil v letech 1711-13 částkami 4, 2 a 2 hřivny.

Purkrecht splácel jen r. 1714 a 1715, (zemřel před 29.6.1716), pak až do r. 1737 jeho syn Ondra.

Popuštění rolí sousedů.

32 Poněvadž jest poměření aneb rozvržení mezi ty malé zahradníky a chalupníky již zapsáno, tedy také musíme postavit, kdo co musel popustit z přinucení pana hejtmána.

Předně z přinucení musel popustit Jan Bohuslavský (1) Za luky za štarnovským rybníkem hned napřed Za meslama od Bohuňovic /ze/ své dědičné role na půltřetí měrice podle změření pana hejtmána. Poněvadž on nechtěl bez toho býti, než poněvadž se mu ta /role/ vzala, aby se mu zas jiná tolik dalo. Poněvadž pak se nemohla nikdež dostatí a žádný nechtěl nic popustiti, tehdy Franta Benýšek (2) nemohouc těch hamárů a hádání poslouchati a nabíhání na vrchnost a právo trpěti, ze své dobré vůle pustil své dědičné role na Čžtrkách za Boží mukou na 1 1/2 měrice a u kamenného kříže před silnicí na 1 měřici, spolu na 2 1/2 měrice. On pak Jan Bohuslavský ji nechtěl vzíti, že ~~není~~ není spolu v jednom kuse. Tehdy majíce Staněk Šperka (3) svou roli též dědičnou podle té Franty Beníška za Boží mukou na Čžtrkách od mostku, tehdy mu k tej Beníškovej připouští z ní, aby mu odměřili tolik, co bude za jeho a tu Franty Beníška bere za svou u kamenného kříže na tu 1 měřici a za silnicí podle své ten kousek.

33 A tak se Janovi Bohuslavskému odměřilo z té Beníškové a Šperkové /role/ od silnice až po mostka tolik zase, co ta jeho Za luky v sobě obsahovala. A tak budou Frantovi Beníškovi povinni platit podle smlouvy učiněné po 8 hřivnách z 1 měrice, spolu

1) Dnešní čp. 8.

2) " " 20.

3) " " 41.

sumy z půltřetí měřice 20 hřiven.

Z té sumy mu má přijít na závdanek 8 hřiven, ostatek ročně se mu má platiti po 14 groších, začínouc léta 1713. (1)

-
- 1) Praxe ve splácení závdanků a purkrechtu se prováděla tak, že plátcové skládali ročně smlouvou povinné částky na Obci, která je pak příjemci platby vyplácela, při čemž výplatu zanášela do této knihy. Obec tím vlastně vedla účetní práce svých občanů, kteří často nedovedli číst a psát a tím bděla nad spravedlností a poctivostí v obci.

Beníškovi byl splacen závdanek ve dvou termínech roku 1711 a 1712. Purkrecht pak dostával v povinných 14 groších ročně, rokem 1713 počínaje a rokem 1736 konče.

35 Též musel popustit Jakub Polášek (1) /ze/ své dědičné role pro ty malé zahradníky Za luky za štarnovským rybníkem od bohuňovického pole na 2 měrice a 2 korce a tak jemu budou povinni podle smlouvy učiněné dáti za ni z 1 měrice po 8 hřivnách, učiní spolu za všecko sumu 18 hřiven.

Z té sumy mají jemu dáti na závdanek léta 1711 8 hřiven, ostatek ročně se mu má platiti po 14 groších a mají začítí léta 1713 až do vyjití sumy. (2)

1) Dnešní čp. 5.

2) Závdanek byl splacen r. 1711-13 ve třech částkách 3, 3 a 2 hřivny. Polášek pak pobíral purkrecht po 14 groších roku 1714-16 a když 5.8.1717 zemřel, purkrecht až do r. 1734 bral Jura Obšil, který si vzal na gruntě Poláškovu vdovu Annu.

37 Léta 1710 z přinucení pana hejtmana musel pustit Matěj Štégar (1) /ze/ své dědičné role od své zahrady pro ty malé zahradníky U zadní lávky za příkopou ke Lhotě na 1 1/2 měřice, též U kameného kříže nade vsí na 1/2 měřice, tedy spolu 2 měřice.

Podle smlouvy učiněné budou jemu povinni za ni dáti za 1 měřici po 8 hřivnách, sumy 16 hřiven. Z té sumy mu mají dáti na závdanek léta 1711 8 hřiven, ostatek se má platiti ročně po ~~7~~ groších až do vyjití sumy a mají začítí léta 1713. (2)

1) Dnešní čp.3.

2) Závdanek byl splacen na třikrát r.1711-13 v částkách 3, 3 a 2 hřivny. Purkrecht po 7 groších pobíral od r.1714 a po jeho smrti až do r.1730 ho brala jeho vdova Marina.

- 39 Léta 1710 popustil Staněk Šperka (1) /ze/ své role dědičné pro ty chalupníky, jmenovitě Jakubovi Pruznovi (2) Za luky za štarnovským rybníkem od bohuňovského pole vedle hranic 6 čtvrtců.

Podle smlouvy učiněné bude povinen za ni dáti 6 hřiven. Z té sumy jemu má dáti na závdanek léta 1711 3 hřivny, ostatek má platiti ročně po 7 groších až do vyjití a má začíti léta 1713. (3)

1) Dnešní čp. 41.

2) " " 45.

3) Závdanek byl splacen po 1 hřivně r. 1711-13. Purkrecht od 1714-21 pobíral Staněk Šperka a pak až do r. 1727 jeho syn Řehák.

Popuštění role obecní. (1)

41 Léta 1710, když se ta mýrná zase skartila (2) anebo převrátila a když každý soused se zase na svou předešlou roli navrátil, jak již vpředu postaveno jest, tehdy ti malí zahradníci opět aneb zase na pana hejtmana chodili a sobě stěžovali, jak oni mají živi být aneb jak a z čeho mají robotovati. Tehdy se jich zase pan hejtman ujal a poručil fojtovi a celé Obci, aby jim takové role vyhledali a rozdělili, aby oni mohli živi býti i také robotovati. Když pak žádný nechtěl nic popustit ani pole sousedů ani obecní, tehdy přijel pan hejtman sám do Obce štarnovské a přehlídal, kde by se co štykovalo (3) a prohlédnouce obecní roli i trávníky, tehdy jim při vůli Obce rozměřil, i také /pole/ těch sousedů, jak již dříve postaveno jest. Předně /pole/ těch sousedů a když těch nebylo dost, tehdy i tu, co dříve z ní /zahradníci/ Obci plat dávali, totiž platovní, kteréž bylo podle změření pana hejtmana na 11 měřic. K tomu Na ploucích /pole/ obecní na Předním trávníku na 10 měřic, nad pazdernou nad štarnovským rybníkem, v Trávníku před Meslama na 5 měřic, spolu všechno obecní /pole/ činí na 26 měřic. Rozměřic je tehdy pod přísným skutečným trestem /pan hejtman/ nařídil a přikázal, aby se jednomu každému tak ty role postoupily a meze podle vyměření udělaly. A tak se také stalo, jak již vpředu postaveno jest a stalo se léta svrchu psaného.

-
- 1) Tento a další dva zápisy měly být v kronice uvedeny před str.16, kde se již (až do str.39) projevuje hejtmanova úprava pozemků.
 - 2) Značí, že ono vyměřování se nepovedlo.
 - 3) znamená "co by se hodilo".

Smlouva těch obecních rolí.

42 Když se pak ty role rozměřily a jednomu každému, jak vpředu zapsáno, odevzdaly, tehdy se stala smlouva mezi Obcí a těmi zahradníky a chalupníky před panem hejtmanem na zámku šternberském, co z ní budou povinni dávat i a jak ji budou užívat, a to takto: na 1 každou měřici po 8 hřivnách mají dáti a když ji vyplatí, má při jedné každé zahradě aneb chaloupce, jak rozměřena jest, za dědičnou zůstat. Přijde tedy za všech 26 měřic obecních Obci dáti sumu 208 hřiven.

Z té sumy má přijíti léta 1711 a 1712, /tedy/ za dvě léta na závdanek 38 hřiven.

Ostatek ročně mají platiti jeden každý z obojí /role/ spolu, jak z obecní tak sedlské, jen po 14 groších bílých, začnouc léta 1713 až do vyjití svrchu psané sumy.

43 Placení roční z té role obecní:

Léta 1711 přijato od těch zahradníků na závdanek z té role obecní 21 hřiven;

léta 1712 přijato od těch zahradníků na závdanek 5 hřiven. (1)

1) Splácení závdanku a purkrechtu dál už zapsáno není. Zatímco zahradník~~y~~ a chalupník~~y~~ nabytá selská pole byla splacena do posledního groše, Obci bylo splaceno jen 26 hřiven. Zbylá částka 182 hřiven v té době představovala hodnotu středně velkého gruntu a je málo pravděpodobné, že by Obec tak velkou hodnotu byla svým dlužníkům odpustila. A stalo-li se tak, příčina je nám neznámá.

Předmluva aneb napomenutí.

48 Poněvadž napřed při rozměření ~~na~~ rolí se luka vypouští a nečtou se mezi role pro tu příčinu, že mají někteří pod Čluňovským rybníkem dědičná luka a žádné činže z nich nedávají a ani z nich je také vrchnost nepotahuje. Poněvadž ze žádných luk dědičných, jak se u polí děje, tam činže se nedává, pro tu tedy příčinu se některým zdá za protivno býti, že musí podle vyměření ze všech /polností/ svých dávati a oni /žádají/, aby svá svobodná /pole/ měli. Tak naprotivá nim se jednomu každému, kteří v Luhu /rolí/ dědičných nemají, zase v Grygavech se /louky/ vypouští a do dáňky nečtou a to tak, že kolik má desátků rolí, tolik se mu luk grygavních vypouští a do dáňky nečte. To sedlákům a proč zahradníkům ne? Proto, poněvadž všechno dávání podle užitku jest, tedy také mají, jak se Poctivá Obec usnesla, oni dobytek chovati, totižto o kolikrát má jeden na 10 měřic rolí, tolik také má krav nebo koní nebo z 10 měřic 5 ovec se dovoluje chovati. A poněvadž zahradníci a chalupníci tolik desátků role nemají jako krav chovají, pro tu příčinu se sedlákům luka vypouští, že zahradníci víc /kusů/ pasou než mají pást.

O t á z k a ,

proč chalupníci víc dáňky dávají než role mají.

- 49 Pro tu příčinu, jak již v odpovědi pověděno jest, že se Poctivá Obec na tom usnesla, poněvadž má jeden každý dávati i také se /chalupníci/ uvolili, /že/ z toho co má, a jak se mu vyměřilo, tak se na tom také usnesli, aby také každý choval dobytka tolik, co na něj přijde a nemajíc oni jenom na 5 měřic role, tak by na jednoho přišlo jenom půl krávy chovati a tak jsou jim dovolili jednu /krávu/ chovati. Oni pak stěžující sobě, že by jejich obživení bylo ladažaké, tedy prosili Poctivou Obec, aby jim dovolila 2 krávy chovati, že chtějí dáňku o něco větší dávati. Tak se Obec poradila a učinila s nimi smlouvu, každého měsíce aneb dáňky jakákoli přijde, /aby/ svou původní dáňku, kterou mají z rolí podle vyměření, aby tak dávali, jak prve dávali. Totižto po devíti krejcařích každé dáňky, jak jsou k tomu svolili a svou vůli dali. - Stalo se při Poctivém Právě štarnovském.

- 50 Poněvadž se při rozměření rolí vynachází, že se některým některé sáhy vypouští, totiž jedna, dvě nebo tři i více, pro tu příčinu, poněvadž malé zahrady mají proti těm, kteří hrubé zahrady mají, tak aby každý pochopil, toto jsem zde poznamenal, aby se nad tím nehoršil, když to tam uhlídá a spatří, že se místama vynachází více sumy nežli měřic v počtě:

R o z v r ž e n í

dánky a všelijakých platů a činže panské.

- 51 Léta 1711 po rozměření jednomu každému jeho vlastní role, tehdy z vůle celé Pochtové Obce šternovské a z poručení pana hejtmána musel fojt s úřadem učiniti v dáňkách a všelijakých platech a činžích panských rozvržení, jak mnoho má který a povinen bude dávatí podle užiteků svých a to po pořádku, jak sousedi jeden podle druhých sedí a to předně

Jakub H u n t í k (1) drží zahradu, má roli na 14 měřic, dá z ní dánky měsíčně totiž
..... 11 krejcarů,
každého úroku, to jest činže domovní
7 kr. 1 1/2 haléřů,
za slepice, kuřata a vejce 7 kr. 3 hal.,
též drží jednu louku pod Čluňovským rybníkem
..... 29 kr. 1 hal.,
hradového platu 1 kr. 1 1/2 hal.,
ovsa činžovního i také z pastvy, totiž pastviska
..... 3 vrtle.

Matouš R y b á ř (2) má rolí na 40 měřic, z ní dá dánky dvanáct českých /grošů/ a jeden krejcar 12 čes. 1 kr.,
každého platu činže domovní, to jest svatojiřské i avatováclavské 24 kr.,
za slepice, kuřata a vejce ... 25 kr. 5 1/2 hal.
též drží jednu louku pod Čluňovským rybníkem, dává z ní činže na jedenkrát 30 kr. 2 hal.,
hradového platu 4 kr.,
ovsa domovního i také z pastvy 4 vrtle.

1) Dnešní čp. 22.

2) " " 21. - Rozvržení peněžních a naturálních platů (tzv. činže) na jednotlivé usedlosti prováděli důchodní na zámku a ne, jak by se zdálo fojt s obecními staršími a je to obsah panských urbářů. "Hradový plat" je příspěvek na možnou svatbu panstva.

52 Franta Benýšek (1) má roli na 59 1/2 měř.,
dá z ní dánky 16 krejcarů,
každého platu domovního 31 "
za slepice, kuřata a vejce 33 kr. 3 hal.,
též drží 1 louku pod Čluňovským rybníkem,
z ní /dává/ každého platu 21 kr.,
hradového platu 5 kr. 1 1/2
haléře,
ovsa domovního i také z pastvy ... 5 vrtlů.

Michal Klučka (2) má rolí na 68 měřic,
dánky /dává/ 1 rýnský,
každého platu domovního 38 kr. 4 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 42 kr.,
z 1 louky pod Čluňovským rybníkem
dává každého platu 30 kr. 2 hal.,
hradového platu 6 kr. 3 hal.,
ovsa domovního i z pastvy ... 5 vrtlů 2 čtvrtce.

Jura Neplech (3) má na 66 1/2 měřic,
dánky /dává/ 18 kr. 4 1/2
haléře,
každého platu domovního 36 kr.,
za slepice, kuřata a vejce 39 kr.,
z 1 louky pod Čluňovským rybníkem dává
každého platu 23 kr. 2 hal.,
hradového platu 6 kr.,
ovsa činežního i z pastvy ... 5 vrtlů 2 čtvrtce.

Jura Zahradá (4) má roli na 18 měřic,
dánky dá 15 kr.,
každého platu domovního 9 kr. 4 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 10 kr. 3 hal.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem 28 kr.,
hradového platu 1 kr. 3 hal.,
ovsa domovního i z pastvy 3 vrt. 2 čtvrtce.

1) Dnešní čp. 20. 2) Dnešní čp. 19.
3) " " 18. 4) Dnešní " 17.

53 Fridrich Heroald (1) má roli na 12 měřic,
dá z ní dáňky měsíčně 8 krejcarů,
každého platu domovního 5 kr. 1 1/2
haléře,
za slepice, kuřata a vejce 5 kr. 3 1/2 h.,
hradového platu 4 1/2 haléře,
ovsa domovního i z pastvy 3 vrtle.

Kateřina Běhalka (2) má roli na 91 1/2 mě-
řice, dáňky /dává/ 24 české 2 kr.,
každého platu domovního 47 kr. 4 1/2 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 51 kr. 4 1/2 "
z 1 louky pod Člun. rybníkem každého platu ...
..... 35 kr.,
hradového platu 8 kr.,
ovsa činežního i z pastvy 6 vrtlů 2 čtvrtce.

Jan Šutr (3) má roli na 75 měřic krom louky
vedle Bahejšek, dáňky měsíčně .. 1 rýnský 4 krej-
cary 3 haléře,
každého platu domovního 41 kr. 4 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 45 kr. 1 1/2 h.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem každého
platu 14 kr.,
hradového platu 7 kr.,
ovsa spolu 5 vrtlů 2 čtvrtce.

Matěj Smetana (4) má roli na 41 měřic,
z ní dává dáňky měsíčně 33 kr. 4 1/2 h.,
každého platu domovního 21 kr. 1 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 22 kr. 5 1/2 h.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem kaž-
dého platu 28 kr.,
hradového platu 3 kr. 3 hal.,
ovsa činežního i z pastvy 4 vrtle.

-
- 1) Dnešní čp. 16. - Podle jména tohoto usedlíka
se dá určit, že celý zápis "Rozvržení" byl sem
proveden v době od 10.1.1713 do 1715.
2) Vdova Jakuba Běhala z dnešního čp. 15.
3) Dnešní čp. 14. 4) Dnešní čp. 13.

54 Matěj D a j č (1) má roli na 55 měřic, z ní
/dává/ dánky 15 českých,
každého platu domovního 29 krejcarů,
za slepice, kuřata a vejce 31 kr. 3 hal.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem každého
platu po 28 kr.,
hradového platu 4 kr. 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 5 vrtlů.

Jan O s t r a v s k ý (2) má roli na 46 1/2 mě-
řice, /dává/ dánky 13 českých 3 kr.,
každého platu domovního 25 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 28 kr. 4 1/2 h.,
ze 2 luk pod Člun. rybníkem každého
platu po 1 rýnským 4 kr. 1 h.,
hradového platu 4 kr. 1 1/2 h.,
ovsa činežního spolu 4 vrtle 2 čtvrtce.

Jura F i l i p (3) má na 29 měř. .. 8 českých
3 haléře,
každého platu domovního 15 kr. 5 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 17 kr. 1 hal.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem každého
platu po 35 kr. 1 1/2 h.,
hradového platu po 2 kr. 4 1/2 h.,
ovsa spolu 4 vrtle.

Jura S m e t a n a (4) na 10 1/2 měřic,
z ní dává dánky 6 kr. 4 1/2 h.,
každého platu domovního 4 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce 4 kr. 4 1/2 h.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem kaž-
dého platu po 28 kr.,
hradového platu 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

1) Dnešní čp. 12.
3) " " 10.

2) Dnešní čp. 11.
4) " " 9.

55 Jan Bohuslavský (1) má roli na 62 1/2 měřic, z nich dává dánky 17 českých 1 kr., každého platu domovního 33 kr. 5 hal., za slepice, kuřata a vejce ... 36 kr. 4 1/2 h., ze 2 luk pod Člun. rybníkem každého platu po 1 rýnský 26 kr. 2 hal., hradového platu 5 kr. 4 1/2 hal., ovsa činežního všeho 5 vrtlů.

Uljana Nepleška (2) má roli na 68 měřic, z ní dává dánky 18 českých kop grošů, každého platu domovního 34 kr. 5 hal., za slepice, kuřata a vejce .. 37 kr. 4 1/2 hal., ze 2 luk pod Člun. rybníkem každého platu po 40 kr. 5 hal., hradového platu 6 kr., ovsa činežního spolu 5 vrtlů 2 čtvrtce.

Jan Obšil (3) má roli na 88 měřic, dává dánky 23 českých kop gr., každého platu domovního 44 kr. 3 hal., za slepice, kuřata a vejce 48 kr. 1 1/2 hal., z 1 louky pod Člun. rybníkem každého platu po 1 rýnským 10 kr., hradového platu 7 kr. 3 hal., ovsa obojího 6 vrtlů.

Jakub Polášek (4) má roli na 72 měřic, dá dánky 18 1/2 českých kop gr., každého platu domovního 35 kr. 5 hal., za slepice, kuřata a vejce 38 kr. 5 hal., ze 2 luk pod Člun. rybníkem každého platu po 1 R 7 kr. 4 hal., hradového platu 6 krejcarů, ovsa činežního obojího ... 5 vrtlů 2 čtvrtce.

1) Dnešní čp. 8.
3) " " 6.

2) Dnešní čp. 7 (vdova Matěje N.).
4) " " 5.

56 Jan Š t é g a r (1) má roli 22 1/2 měřice, z ní dává dány 20 kr. 3 hal.,
každého platu domovního 13 kr. 1 1/2 h.,
za slepice, kuřata a vejce 14 kr. 1 1/2 h.,
hradového platu 2 kr. 1 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle 2 čtvrtce.

Matěj Š t é g a r (2) má 29 1/2 měřice,
z nich dává dány 21 kr. 3 hal.,
každého platu domovního 14 krejcarů,
za slepice, kuřata a vejce ... 15 " ,
hradového platu 2 kr. 2 1/2 hal.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle 2 čtvrtce.

Matouš M a u z r (3) má roli na 10 měřic,
dá z ní dány 8 krejcarů,
každého platu domovního 5 kr. 1 1/2 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 5 kr. 4 1/2 hal.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem dává
každého platu po 31 kr. 3 hal.,
hradového platu 4 1/2 hal.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

Matěj P o v a l i l (4) má 14 měřic .. 13 krejc.,
každého platu domovního 8 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 9 kr. 1 1/2 hal.,
hradového platu 1 kr. 3 hal.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

Václav Z a k l ú k a l (5) má 10 měřic .. 8 kr.,
každého platu domovního 5 kr. 1 1/2 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 5 kr. 4 1/2 hal.,
hradového platu 4 1/2 hal.,
1 louka pod Člun. rybníkem 28 kr.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

1) Dnešní čp. 4. 2) Dnešní čp. 3. 3) Dnešní čp. 2.
4) " " 1. 5) " " 44.

57 Tomáš Bartoš (1) má roli na 47 měřic,
z ní dává dánky 13 českých grošů,
každého platu domovního 25 kr. 1 hal.,
za slepice, kuřata a vejce .. 27 kr. 1 1/2 hal.,
hradového platu 4 kr. 1 1/2 hal.,
ovsa všeho spolu 4 vrtle 2 čtvrtce.

Matěj Váka (2) má 10 měř. .. 6 kr. 4 1/2 h.,
každého platu domovního 4 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 4 kr. 4 1/2 h.,
hradového platu 4 1/2 hal.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

Staněk Šperka (3) na 52 měřic polí
dává dánky 14 českých grošů
1 kr. 1 hal.,
každého platu domovního 28 krejcarů,
1 louka pod Člun. rybníkem po 46 kr. 4 hal.,
hradového platu 4 kr. 4 1/2 hal.,
ovsa všeho spolu 5 vrtlů.

Tomáš Klučka (4) má na 58 1/2 měřic,
dává dánky 15 čes. gr. 3 kr.,
každého platu domovního 29 kr. 2 hal.,
za slepice, kuřata a vejce .. 31 kr. 5 hal.,
z 1 louky pod Čluňovským rybníkem
dává každého platu po 29 kr. 3 hal.,
hradového platu 4 kr. 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 5 vrtlů.

1) Dnešní čp. 43. 2) Dnešní čp. 42.
3) " " 41. 4) " " 40.

58 Jan Obšil mladší (1) má roli na 52 měřic, dá z ní dáňky 15 českých grošů,
každého platu domovního 29 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 31 kr. 3 hal.,
ze 2 luk pod Čluňovským rybníkem
každého platu 46 kr. 4 1/2 hal.,
hradového platu 4 kr. 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 5 vrtlů.

Jura Němec (2) má 42 1/2 měř.,
dává dáňky 11 čes.gr. 1 kr.,
každého platu domovního 22 krajcary,
za slepice, kuřata a vejce ... 23 kr. 4 1/2 h.,
hradového platu 3 kr. 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 4 vrtle.

Sebesta Štegar (3) na 56 1/2 měřice
dá dáňky 16 českých grošů,
každého platu domovního 31 krejcarů,
za slepice, kuřata a vejce ... 33 kr. 3 hal.,
hradového platu 5 kr. 1 1/2 h.,
ovsa spolu 5 vrtlů.

Pavel Filip (4) na 5 1/2 měřic .. 5 krejcarů,
k tomu z 1 krávy, co víc chová 4 krejcarů,
každého platu domovního 5 kr.,
za slepice, kuřata a vejce ... 6 kr.,
1 louka pod Člun.rybníkem po 30 kr. 2 hal.,
hradového platu 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

1) Dnešní čp.39.
3) " " 37.

2) Dnešní čp.38.
4) " " 32.

59 Matěj V a k a v a (1) na 41 1/2 měřice
dá dánky 32 kr. 3 hal.,
každého platu domovního 21 kr.,
za slepice, kuřata a vejce 23 kr. 4 1/2 h.,
z jedné louky pod Člun.rybníkem
každého platu po 14 kr.,
hradového platu 3 kr. 3 hal.,
ovsa všeho spolu 4 vrtle.

Řekák B a r t o š (2) má roli na 56 mě-
řic, dá dánky 16 čes.grošů,
každého platu domovního 31 kr.,
za slepice, kuřata a vejce 33 kr. 3 hal.,
hradového platu 5 kr. 1 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 5 vrtlů.

Řehák B ř e h o v ý (3) má roli na 40 mě-
řic, dá dánky 9 čes.grošů 1 kr.,
každého platu domovního 18 kr. 1 1/2 h.,
za slepice, kuřata a vejce 19 kr. 3 h.,
z 1 louky pod Člun.rybníkem
každého platu po 17 kr. 3 h.,
hradového platu 3 kr. 1 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 4 vrtle.

Matouš G a d a (4) na 20 1/2 měřice
dá dánky 18 kr. 4 1/2 h.,
každého platu domovního 12 kr. 1 1/2 h.,
za slepice, kuřata a vejce 13 kr. 1 1/2 h.,
z 1 louky pod Člun.rybníkem
každého platu po 56 kr.,
hradového platu 2 kr.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle 2 čvrtce.

1) Dnešní čp.31. Vakava držel tento grunt od 26.1. 1713, ale až do 22.10.téhož roku drží současně grunt čp.42, jak je to ~~poznačeno~~ poznačeno v tomto "Rozvržení". Těmito dvěma daty je tedy přesněji vyznačena doba tohoto zápisu.

2) Dnešní čp.30. 3) Dnešní čp.29. 4) Dnešní čp.28.

Kašpar O b š i l (1) má roli na 111 měřic,
z ní dáňky na měsíc 1 rýnský 39 kr.,
každého platu domovního 1 R 3 kr. 5 hal.,
za slepice, kuřata a vejce .. 1 R 9 kr. 1 1/2 h.,
hradového platu 10 kr. 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 7 vrtlů.

60 Michal O b š i l (2) má roli na 39 1/2 měřice,
dá dáňky 11 českých grošů,
každého platu domovního 21 kr. 2 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 23 kr.,
hradového platu 3 kr 3 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 4 vrtle.

Vavra B o r e š (3) má roli na 9 1/2 měř.,
dá dáňky 8 kr. 3 hal.,
každého platu domovního 5 kr. 3 hal.,
za slepice, kuřata a vejce ... 6 krejcarů,
z jedné louky pod Čluňovským
rybníkem každého platu po ... 11 kr. 4 hal.,
hradového platu 1 krejcar,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

Havel M a z a č (4) roli na 5 měřic .. 5 kr.,
z jedné krávy, co mu dovolili chovat . 4 kr.,
každého platu domovního 5 kr.,
za slepice, kuřata a vejce ... 6 kr.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem
každého platu po 11 kr. 4 hal.,
hradového platu 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

-
- 1) Dnešní čp. 26, od kterého se 9.7.1761 oddělilo
dnešní čp. 27 pro velká daňová břemena na tak
velkou usedlost.
2) Dnešní čp. 25. 3) Dnešní čp. 24 - Bureš.
4) " " 36.

Jakub P r u z n a (1) má roli na 6 1/2 měřice,
dává z ní 6 krejcarů,
z jedné krávy, co víc chová 4 "
každého platu domovního 6 kr. 4 1/2 h.,
za slepice, kuřata a vejce 7 kr.,
z 1 louky pod Člun. rybníkem
každého platu 28 kr.,
hradového platu 4 1/2 h.,
ovsa všeho spolu 3 vrtle.

1) Dnešní čp. 45.

T i t o n a p ř e d p s a n í p o d d a n í

61 dávají ve všem ouroku aneb činže panské:

o svatém Jiří 27 zlatejch,
o svatém Václavě 27 zlatejch,
hradového platu o vánocích . 2 zl.3 groše 5 penízů,
slepíc starých o sv.Jiří .. 1 kopa 33 kusy a 2/4,
kuřat mladých 49 kusů,
vajec 9 kop 20 ,
ovsa o sv.Martinu .. 28 korců 3 vrtle 3 čtvrtce,
též Obec dává obzvláštně, ale včil jest
rozdělené pastvy v Rybníkách, co voda
netopí 16 korců 2 vrtle,
ovsa všeho spolu v sumě 89 měřic 7 čtvrtců.

K u p F a b i á n a H o r á č k a

na chaloupku od Poctivé Obce štarnovské.

- 63 Léta Páně 1768 dne 28 Septembris až k ratifikaci titul. Milostivé vrchnosti v přítomnosti Poctivého Práva ve Štarnově prodala Poctivá Obec obecní chaloupku, kteráž vynáší zdělky na 7 sáhů a šířky 3 1/2 sáhy a to od dědiny na tom konci Fabiánovi Horáčkovi za 70 R, dito sedumdesáte rejnských, kteréžto peníze ten kupitel bude povinen tejj Obci štarnovské každoročně složiti dva zlaté 20 krejcarů a to při termíně svatého Jiří a při termíně svatého Martina druhé zlaté. A kdyby pak tento kupitel tej Obci svojí povinnosti nemohl vypraviti aneb by v čem cokoli zpozdil, tehdy Poctivá Obec to právo má míti, že může takového hospodáře tej chaloupky zbaviti a zasej jemu jeho peníze vrátiti s přídankem 10 rýnských, ale jestli budou /kupitel a jeho dědicové/ svoji povinnost náležitě odpravovati a při tom se dobře chovati, tehdy jim Poctivá Obec dovoluje zase szejm potomkom takovou zanésti. (1)

Stalo /se/ Anno et Die ut supra.

Matěj Zahrada, rychtář
Jozef Nykl, purkmistr
Šimon Sláma
Martin Helnar
Jan Neplech
Jakob Nikl
Matěj Coufal, obecní starší.

-
- 1) Dnešní čp. 33. - Tato chaloupka, spolu s obecními domky čp. 34 a 35, stály zřejmě již r. 1701 a Obec je asi pronajímala bezzemkům a z nich platila panské činže 45 krejcarů (1756). Fabián Horáček byl synem sedláka Jíry H. z čp. 31.

K u p F r a n t i š k a J u r á s k a

na chaloupku od Poctivé Obce štarnovské.

- 65 Léta Láně 1768 dne 28 Septembris až k ratifikaci titul. Milostivé vrchnosti u přítomnosti Poctivého Práva prodala Poctivá Obec štarnovská obecní chaloupku, kterážto vynáší zdélky 7 sáhů a šířky 3 1/2 sáhy a to od rybníka na tom konci Františkovi Juráskovi z Štarnova za 70 rýnských, kteréžto peníze mají se hned po zápisu složiti. Kupitel bude povinen tejj Obci štarnovské každoročně složiti 2 rýn. 20 krejcarů a to při termíně svatého Jiří jeden zlatej a při ~~svatém Martině~~ svatém Martině zasej jeden zlatej.

WM: Kdyby ale tento kupitel svojí povinnosti Poctivé Obci nemohl odpraviti aneb by Obci v čemkoli škodil, tehdy Poctivá Obec to právo má míti, že můžou takového hospodáře tej chaloupky zbaviti a zasej jim jejich peníze vrátiti s přídankem 10 rýnských; ale jestli budou svojí povinnosti náležitě odpravovati a při tom se dobře chovati, tehdy jim Poctivá Obec dovoluje zasej svejm potomkům takovou zanechati. (1) Stalo se Anno et Die ut Supra.

Stalo se za rychtářství Matěje Zahrady,

Jozef Nikl,
Šimon Sláma, ~~Martin Hellner~~
Martin Hellner,
Jan Neplech,
Jakob Nikl,
Matěj Coufal, obecní starší

Martin Zahrada,
Jozef Novotný.

-
- 1) Dnešní čp. 34. - Viz ~~poznámka~~ poznámka na předešlé straně. - K ratifikaci kupu šternberskou vrchností došlo až 28.11.1768. - Fr. Jurásek byl rodák z Hnojic, do Štarnova se přiznal, švec.

67 Léta 1763 r o z m ě ř i l a s e o b e c n í
role za Luky od zadního splávku a vzađu za Luky
a od Zeleného kříže od Loděnice s dobrovolnou do-
mluvou mezi celou obcí a Poctivým Právem. A to si-
ce na takový způsob, jednomu každému, jak malému, tak
velkému, jak sousedům tak zahradníkům se dalo na
jednu měřici s poplatkem ročním, totiž od Zadního
splávku ty přední /díly/ - jest jich 12 - z jedné
každé /měrice/ po 1 R 15 a to proto, že jsou bliž-
ší od vsi - z domluvy Obce než losy vypadly - a
z ostatních všech z měrice po 1 R, až na zahradu
Filipa Klučky, poněvadž jest větší než druhý. Ten
dává ročně 1 R 30 kr. A ještě mezi nima jest špice,
kterou drží Jakub Jurka a z ní platí ročně 45 kr.
Takové pak role mají býti a /z nich se má/ platiti
na dluh, který jest v Obci a kdyby se takový dluh
zaplatil, může Obec s nimi učiniti jak se jim lí-
biti bude. Buďto zase na pastvu nechatí anebo na
všeliké obecní potřeby obraceti i také zvrhnouti,
poněvadž po rovném rozdělení jsou.

To všecko na dluhy obecní se učinilo i také se
zvrhnouti může.

Za rychtáře Matěje Zahrady,
purkmistra Josefa Nikla,

konšelů: Jan Neplech,
Šimon Sláma,
Bartoň Kráčmar,
Matěj Coufal,

obecní Jakob Nikl,
starší Matěj Tichý.

69 L É T A P Á N Ě 1770 dne 30. a u g u s t u s
nakvartýroval se Nejjasnější a Nejmilosti-
vější pán Pan téhož jména d r u h ý J O -
Z E P H Císař v naší Poctivé obci štar-
novské přes jednu noc a měl svůj kvartýr
u rychtáře Matěje Zahrady také téhož jména
druhého (1), když na parádní lágr z Olšan
k Novému Městu (2) mašírovali a jest při něm
mnoho jiných generálův z cizích krajin by-
lo.

Toto jsme sem /napsali/ pro památku, že
v našich moravských krajinách slavný císař
byl, že tomu tak a ne jináče jest, toho do-
svědčujeme.

Martin Zahrada
obecní starší
toto psal.

Matěj Zahrada
rychtář,
Joseph Nikl
burgmistr.

-
- 1) "Prvý" Matěj Zahrada byl rychtářem r.1704 a
vlastnil grunt dnešní čp.8. Současný, tedy
"druhý" rychtář Matěj Zahrada, u něhož císař
Josef II. nocoval, vlastnil čp.10.
- 2) Nové Město, německy Neustadt, je Uničov, v jehož
okolí se manévry odbývaly. Císař Josef sem při-
byl 31.srpna a zde se sešel s pruským králem
Bedřichem. Manévry zkazila nepohoda.
Že Štarnov hostil ze 2.na 3.květen 1758 tehdy
nepřátelského pruského krále Bedřicha ~~Matěje~~
~~Matěje~~, to kronikář neapsal.

S t a r o ž i t n á p a m á t k a

pro naše potomky.

- 75 Když se psal v letopisech rok 1772, v tomto roce náš monarcha Jeho Jasnost císařská J o z e f toho jména D r u h ý ustanovil a zařídil, že všechen celý řád jezovitský v Holomouci i pod celou diecésí křesťanskou jest zvrhnutý a z klášterů vyhnati /ho/ jest ráčil. (1)

A zase roku 1783 celý řád kartuziánský, jak v Holomouci, tak tím podobně pod celou diecésí křesťanskou rovněž všechny zrušil i chrám a klášter jejich jest zvrhl a na jiný způsob k své mocenské potřebě jest obrátil. A toho také roku 1783 řád augustiánů ve Šternberku, v Holomouci u Všech svatých, ve Fulneku, rovněž i jinde, kdekoliv takové řády byly, všechny zrušil a jejich statky anebo panství sobě přivtělil, i šaty kostelní, tak také od konventů celé jmění jest odňato s tím oumyslem, takové jmění v hromadu složil a Religions Funt (2) jméno tomu dal. A z toho dává každému svrženému knězovi na rok jeho služby 300 rýnských.

- 76 A zase roku 1784 všechny kapucíny, františkány, minority a všechny jiné řády zrušil, jen toliko z toho každého řádu jest jeden klášter nechal. A do takového řádu ty nejstarší kněze přidělil a dal a ostatní ty mladší k službám k prostým lidem jest ustanovil.

- 1) "Starožitnou památkou" začínají zápisy za rychtářství Martina Zahrady. - V datu zrušení jezuitského řádu se písař mylí: řád byl zrušen papežským breve Klimenta XIV. z 21.7.1773 a v Olomouci vyhlášeno až 20.10.t.r.
2) Ostatní řády byly zrušeny až r.1784 a jejich majetek vtělen do Náboženského fondu (Religions Fond).

A když tuto zprávu kdokoliv čísti budeš, nediv se tomu, neboť jistě Jasnost Císařská v tom dobrý úmysl jest ustanovila, poněvadž před tím proměněním v hromadách v ~~konventuálních~~ klášterech kněží pospolu byli a na mnohých místech dosti daleko lidé za jedním knězem do farních kostelů choditi museli. Tak tehdy císař náš monarcha, že na mnohých místech, kde se naznalo daleko od farního kostela, tam vždy ustanovil lokálního kaplana. Jakož se i u nás stalo, neboť my jsme patřili pod hnojickou faru a jen na 3tí neděli se nám služby Boží odpravovaly, po tak dlouhém času jsme se uradili, abychme sobě toho ~~pohledávání~~ pohledávali, až by častěj mohly služby boží býti. (1). Tehdy po tak mnohém obcházení a velkou prací, neb pomocí pana důchodního Petra Prausse, který nám na naší obci vyhledal na některých gruntech nepovědomé hřivny, které výkazu neměly komu patřiti mají a bylo určeno, že takové vrchnosti patřejí. Pročež on, pan důchodní, ten Petr Prauss, jak gruntovní kniha toho zmínku činí, on nám udělal memoriál a sebral tu sumu těch hřiven, a žádal ku knížeti. Když nám suplikace vyšla, /dověděli jsme se/, že nám je kníže pán daroval. (2). Tak jsme měli začátek a dobrodinci se k tomu našli, až jsme naforotili kapitál nějaký. A tak jsme ustavičně chodili na vrchnost i k faráři, až jsme zjednali na každý svátek a neděli mše svaté.

-
- 1) O to, aby získali konání služeb božích každou nedělí a svátek, Štarnovští usilovali už r. 1479 a církevní soud rozhodl r. 1481 v jejich prospěch. Hnojičtí faráři buď toto rozhodnutí nerespektovali nebo na něj zapoměli a r. 1721 někteří Štarnovští vyvolávají nový, rozsáhlý spor, pro nějž div neupadli do vězení.
 - 2) Ony "nepovědomé hřivny" bylo 891 zl. 26 kr., které byly zjištěny jako nějaký nedoplatek na gruntech. Když však kníže Josef Václav se obnosu vzdal ve prospěch Obce, byl to základ na plat vlastnímu faráři. Ten sem byl však dosazen až r. 1784 a placen Náboženským fondem.

S tím počinkem farářovi jsme platili 39 rýnských /ročně/ a jednomu sousedovi z Hnojic, který nám toho kněze k nám vozil, 26 rýnských. A to trvalo až do času zrušení klášterů a vyhnání knězů.

Roku 1784 dne 28 října z nařízení Nejvyššího dostali jsme bytedlného kněze k nám z těch klášterníkův šternberských, jménem pana Petra Matouše Bernarda (1). A ten nechal oltář malovati od dobrodincův s prosbou jeho sebraných peněz, který koštoval: štafírování a řezba 200 rýnských a malování 250 rýnských. A ten oltář byl u mne, rychtáře Martina Zahrady v malé světnici celej malován, totiž v Nro 7. V ten rok jsem se za rychtáře dostal a toto jsem zapsal.

Až posavád jsem vám chtěl, potomci naši milí, o věcech duchovních do pamětní knihy něco vyložit, 78 abyste čtouce toto, na mne s dobrým oumyslem a modlitbou vzpoměli.

A nyní vám chci zase v krátkosti o věcech světských zmínku učiniti. Když se psal rok 1785 dne 15. dubna, jak v tom patentu zprávu najdete, vyšlo řízení od místa Nejvyššího, aby poměřen byl celý okrsek končin císařských. (2). I také se stalo. Tak tehdy museli jsme rychtář, purkmistr a písař obecní jíti do školy do Šternberka ke komisi zemské a tam jsme se učili měřit a počtů, které před tím nikdá nebyly slýchané. A to trvalo 6 dní. Z každé obce v tom jsme museli přísahu složiti, i

1) Tento augustinián se jmenoval Alois Matouš Bernardt, theologie doktor. Šternovská fara byla dosud filiálkou hnojického kostela a Bernard byl "lokální kaplan", nikoli farář. Tato filiálka byla povýšena na farnost až r. 1866.

2) Šlo o tzv. Josefinský katastr, ukončený r. 1789.

~~vrchnost~~
~~vrchnost~~ naše s námi, že chceme pod odpovídáním svědomí i ztracení všeho našeho jmění spravedlivě měřit a fasi poctivou udat. A tak tehdy po tom vyučování jsme dostali nařízení, že máme k tomu zvolit nám na pomoc 6 mužů nejmodřejších z obce a jednoho hofera, který nám dohlížeti bude, a to velení se muselo podle hlasů stát, který nejvíc votum míti bude. A musel býti z každého klasu jeden z velkých, prostředních, malých a nejmenších. A byli tito následující, totiž: rychtář Martin Zahrada, Nro 7, purkmistr Jakob Tifenbach, Nro 43, písař Jozef Zahrada, Nro 9 a ti volení byli: Martin Běhal, Nro 6, Anton Nikl, Nro 31, Martin Klučka, Nro 29, Jan Smyšlil, Nro 17, Jakob Nikl, Nro 42, hofer Jan Čouk.

Kdybych vám měl o tom příběh psáti, že byste outrpnost nad námi vzítí museli. Jaké strachy a vejhrůžky a jakou štrapaci jsme při tom trpěli, ~~možné vypsati není~~ možné vypsati není. Jen v některých příběhách vám zmínku učiním. Když jsme první měření začali, tak k nám vyjel oficír purkrabí a divně nám dělal, oslů nadával a jináče nás učil a když jsme my naše /způsoby měření/ vykládali, jak v počtech, tak v míře, tak jsme zmohli oficíra a musel nechat tak /jak/ my jsme vyměřili. Neboť několikrát za námi vrchnost prubovala měřit i Insenier /= inženýr/ od země, však malej rozdíl nalezl. Neboť nás tak strašili, jestli bysme něco od měření vynechali, že se nám to vezme a nejenom to, nýbrž i všechno jmění naše i role.

A muselo se bráti jen na jednu měřici 33 1/3 kvadrátních sáhů, a 36 kvadrátních střevíců čini la sáha zemská, a 6 vrtlů činila sáha a 25 sáhů

činila mírka a 64 vrtlů činil joch. A fasi (1) se musela dělat, kolik zrn z jednoho zrna natěžíme. A museli jsme toho roku z každého pole půl kopy na prubu vymlátit, v přítomnosti oficíra a z každého obilí. A jeden druhému dohlídati musel.

A při koncování toho /měření/ museli se všichni ohraničení sousedi sejít a ti museli soudit, jestli jsme my to dobře udali a na těch bylo založeno, a my zase jsme museli všem jim ohraňným soudit. I také vrchnost jedna druhé tak činila. A ještě nám toto na vyhrožení dávali, jestli by se jeden našel, že by o jedno zrno na naše pole více nežli my udal, že jemu to pole ustoupit musil. Anebo jestli bysme se o jedno zrno méněj fatírovali, že zač to zrno státi bude, tak každý rok platiti musíme a ~~přiznání~~ přece v ouplně contribírovati.

A tak se muselo měřit jak role, tak louky, zahrady, pasunky a vejvoze a vejmoly (2), cesty, břehy a lesy panské, farské, svobodné jako poddané a všechno sedláci měřili. A to měření ustavičně trvalo skrz dvě leta a nočního času psát každou noc a počty nevyspitatelné, neboť každý měsíc na jiný způsob vyměřšleli.

Abyste o tom v paměti měli, chci vám také jednoho každého kontribuci, jak jsme z kterých gruntů platívali, zmínku učiniti. Totiž před mírnou (3) se platilo následovně:

-
- 1) Fase, fasse znamená odhad, přiznání, výtěžek.
 - 2) Pasunk je pastvisko, vejvoz je úvoz.
 - 3) Mírné je měření, vyměřování.

81

Nro domu	Jméno sousedův	rýn- ských	krej- carů	dená- rů
6	Martin Běhal	2	22	1
18	Frantz Neplech	1	56	1
19	Frantz Klučka	2	5	1
15	Libor Bartoš	2	32	1
27	Frantz Obšil	1	42	2
26	Georg Hynek	1	42	2
14	Frantz Smetana	2	14	1
7	Martin Zahrada, rychtář	1	52	3
5	Jozef Obšil	1	56	-
41	Jozef Nykl	1	30	-
40	Anton Šutr	1	34	3
39	Jan Klučka	1	33	3
37	Thomas Steiger	1	39	2
20	vdova Czaufalka (1)	1	40	2
12	Frantz Běhal	1	33	3
11	Anton Nykl	1	22	-
30	Frantz Čžauka	1	39	2
8	Frantz Veselský	1	48	3
43	Jakob Tifenbach	1	20	1
13	Jan Nykl	1	9	3
21	Wentzl Dvorský	1	16	2
25	Jakob Dvorský	1	8	1
31	Jozef Koupil	1	7	1
38	Frantz Tichý	1	8	1
29	Martin Klučka	-	57	2
10	Matěj Zahrada	-	52	1

1) vdova Matěje Coufala.

<u>Zahradníci</u>				
28	Anton Hellner	-	38	2
3	Ignác Veselký	-	14	3
17	Jan Smyslil	-	30	1
4	Matěj Friba	-	42	2
1	Matouš Běhal	-	26	1
22	Martin Klučka	-	22	-
24	Matěj Nykl	-	17	-
16	Casimir Ogolin	-	15	3
44	Jura Nykl	-	14	3
42	Jakob Nykl	-	13	1
9	Jozef Zahrada	-	15	1
2	Jozef Blanař	-	14	3
32	vdova Klučková (1)	-	14	1
36	vdova Novotná (2)	-	14	1
45	vdova Niklova (3)	-	16	1
<u>Chalupníci</u>				
48	Frantz Okleštěk	-	2	-
46	Frantz Coufal	-	2	-
47	Bartoň Kropáč	-	2	-
23	Petr Mazák, kovář	-	2	-
-	mlynář Lužický	-	8	3
Suma		-	47	43
		-		-

Nyní, po mírné to se /do/ zvíte sami, jak to bude.

-
- 1) vdova Filipa Klučky.
 - 2) " Fabiána Novotnáho.
 - 3) " Vítka Nikle.

82 Když se psal rok 1785, tenkrát vymýšleli pro dítky školy normální (1) a v roce 1785 také krchovy museli dát ven za dědinu, ale náš jsme obrželi, že mohl zůstat při kostele, neboť byla zde komise od krajskyho /úřadu/, která nás koštovala 7 rýnských. A od krajskyho /úřadu/ v obecní truhle leží na to povolení anebo spis (2).

Roku 1787 se stavěla u nás fara, dostali jsme na takovou faru od císaře peněz 864 rýn. 13 krejc. Fůry ale a práce ruční se musela všechna od Obce darmo konati (3). A také toho roku se škola stavěla, na tu nám vrchnost dala materiál zadarmo, neboť bylo takové nařízení od Země. A vejplata musela se od Obce nakládat, i fůry a práce. (4)

-
- 1) Do doby josefinských reforem školy nebyly věci veřejného zájmu (politikum), zřizovala je církev, města nebo obce, učitelé byli pak i obecními zaměstnanci, neškolení, často znající jen číst a psát. Školy normální jsou nyní pod státní správou.
 - 2) Císařským nařízením z 23.8.1784 měly být hřbitovy umístěny mimo vesnice a oploceny. Proč krajská komise dovolila Štarnovu ponechat hřbitov u kostela, známo není, zmíněný spis se nedochoval. A tak se u kostela pohřbívá ještě 13.7.1823, snad i déle. Když r.1832 bylo nařízeno i přes rychtářův protest hřbitov přemístit přes 30 sáhů od obydlí, nastaly potíže s vysvěcením kříže a oplocením.
 - 3) Fara, známá z r.1683, byla asi zbourána s 2.kostelem a nová nepostavena. R.1786 (8.3.) zavázal se lokální kaplan Bernardt k postavení kaplanky a na ni vymohl od Náboženského fondu (ne od císaře) onen obnos.
 - 4) Když stará školní budova nedostačovala a byla zbořena, zasadil se kaplan Bernardt o postavení nové, 27.11.1787 již dohotovené.

Ještě jedenkrát vám chci zmínku učiniti o té nepříjemné mírné a nám nevděčné, abyste na nás v zlém nevzpomínali, neboť my toho všeho vinni nejsme, poněvadž s tak velkou přísností nám vždy to od komise nařizovali, kdo by se toho nebyl přestrašil ! Co naši předkové toho nikdy nezakusili, co nás po-
~~staneš~~ trefilo ! Neboť jsme měřili pole, když již obilí ~~našeho~~ vyrostlé bylo a již zrna zrála, a luky a luhy, když se seno poseklo, mezi žněmi, neboť toto celé léto jsme v tom měření ztrávili. A celé kraje se najednou měřily. Tuto bylo vidět
83 divné a rozličné nástroje, korouhve a standarty a houfně lid shromážděný byl, neboť musel každý sedlák u své role stát, jakoby na nějaké procesí vypraveni byli. A mnohé rozbroje při tom se pozd-
vihly a hádky velké, neboť jeden druhému dohlážel a k větší fási ho doháněl. A strašili se jeden druhým, neboť velké vejstrahy nám představovali.

A když jsou nás, se jak nejvíc mohli nastrašili, tenkrát vyšlo /na/řízení od císaře, že /se/ má každému na jeho vůli pozůstávat, jak on sobě pod ztracením všeho jmění a svého svědomí troufá a zná sám sobě fatírovat. Ale že již bylo pozdě, neboť všech-
na fase již z vrchnostenského dohánění vyhotovena byla. A již jsme se nemohli jinak hnout a pravidli, že na prvním vyznání /se/ má pozůstávat. A taková vyhotovená fase musela u každého rychtáře skrze několik měsíců venku veřejně vyvěšena býti, aby všichni mimojdoucí lidé mohli vidět, jak která obec zafatirovává a na kolik zrn vejnosy daly se zhlýdnouti, ~~uvědom~~

Když jsem vám některé příběhy stran tohoto měření popsal, ještě vám také na vědomost ukáži, jak to zafasováno jest, neboť dle největší možnosti naši jsme se na to vynasnažili. Takto: (1)

- 84 Dědina: Vrchní konec až po bránky, obě strany do prostřední fase: na 3 pšenice, 3 rži, 4 ječmeny a sena 5 centů - a to na jednu měřici;
- Dolní konec ostatní do přední fase: 3 pšenice, 3 4/8 rži, 4 ječmeny, sena 6 centů.
- Za humny, veskrz 3 pšenice, 3 4/8 rži, 3 4/8 ječmene.
- Dolní pole od lávky od Huzové až po Příčka pod boudami, tak jako ~~veskrz~~ záhumení 3 pšenice, 3 4/8 rži, 4 ječmeny.
- Kout celý: 3 pšenice, 3 4/8 rži, 4 ječmeny.
- Za Holomouckou cestou: 3 pšenice, 3 rži, 3 4/8 ječmene.
- Mesla od pazderny: pět prvních a potom v prostředku tři těch chalupníků: 2 1/4 pšenice, 3 rži, 3 ječmeny; a ostatní Mesla všechny a Za luky: 3 pšenice, 3 rži, 3 4/8 ječmene.
- Plouce: od zeleného kříže ty obecní 2 4/8 pšenice, 3 rži, 3 ječmeny; a ostatní Plouce všechny 3 pšenice, 3 rži, 3 4/8 ječmene.
- Za sušírnou: veskrz i od Bouňovské silnice 3 pšenice, 3 rži, 3 4/8 ječmene.

-
- 1) Celý katastr byl, přibližně podle polníchtratí, rozdělen asi na 18 dílů (písař je označuje Rit) podle bonity půdy, kterou vlastně nahrazoval odhad (fase, fatírování) výnosu plodin na 1 měřici podle názoru samotných usedlíků.

Vrchní pole se vzalo od Lužické cesty až k Šancům,
díl Jana Klučky jest poslední: 3 pšenice,
3 rži, 3 4/8 ječmene.
A od Šanců až k Zadní lávce 2 4/8 pšenice,
2 1/2 rži, 3 ječmene.

Toto ostatní pole se vzalo do třetí fase zle a
ještě se z nich rozvrhlo na dva díly: první díl
jest na literu A, a druhý díl jest na literu B.
A tak se vejnos jen dvojí dělal, protože na třetí
rok se ouhor vzal:

85 na literu A se vzal vejnos - 4 rži, 5 ovsa,
 " " B " " " - 3 rži, 4 ovsa;

Příčka a Ohrada: na literu A.

Grigava od močára až přes stezku i Ogolinovu,
a pak zas začnouc od Martina Klučky, Nro 9,
a tak až po Lužickou cestu: role na li-
teru B a louky 4 centy sena.
Ostatní Grigava na literu A.

Behéška veskrz na literu B.

Malý ščerka aneb Pod pustou hrázou: na A literu
veskrz.

Za boží mukou: veskrz na literu B.

Hrubé ščerka od Kamenného kříže až po Josefa Ob-
šila, Nro domu 5 - na literu A,
a ostatní Ščerka až do konce - na literu B.

Louka v Mostkách všechny 4 centy sena.

Louky v Luhu - 4 centy sena, 2 /centy/ otavy.

Dolní trávníky ploucové a mezi troubami - 2 cen-
ty sena, 1 /cent/ otavy.

Za luky i v Čluňově a Vrchní trávník: 1 ceňt sena.
Ostatní ty cesty a silnice a vejmoly: 1 ceňt sena.

Když jsem vám již mnoho věcí o tom sepsal, ještě vám chci konec aneb smysl této fese vyložit, jak nás o tom, když jsme stran toho ve škole byli, vyučovali. Totiž, kde jsou tři vejnosy na jednu měřici, tak se musí ty tři vejnosy dohromady sčítat a podle toho, jak se v tom místě, kde se prodává, na peníze rozvrhnout a tehdy z toho vypadající třetí díl se jen vezme a z toho třetího dílu se jen /bude/ kontribuiovati (1). A kde ouhory jsou, tam jsou jen dva vejnosy a takové dva také se na tři díly rozvrhnou a ten třetí díl z toho, jako prve, se brátí bude. Seno ale a otava, poněvadž jen jedna se bere, tak se také všechno vzítí musí do počtu.

A takové /ceny/ se sázely v Štarnově na naše obilí:

pšenice	za	1 rýn.	50 kr.,
réž	1	24	,
ječmen	-	54	,
oves	-	37	,
sena cent	-	30	,
otava	-	20	,
sáh tvrdého dříví s fůrou a mejtem	3	--	,
měkkého na ten způsob ..	2	30	.

Toto měření pro ten způsob vzniklo, jak nám od komise řečeno bylo, že mnoho pole svobodné jest, jakožto městské, panské, farské, lesy a rybníkové a rozličné hory a pahrbkové. A nyní ale, jak o tom vejš psáno stojí, se všechno poměřálo, co jen očima

1) Kontribuiovat = platit daně; kontribuce = daně, poplatky.

spatřiti můžeme. A tak nám ve škole od komise bylo řečeno, že Císař pán náš monarcha, Josef toho jména Druhý, nežádá jen jedinou takovou daň, kterou prve bral a tehdy se všechny hory, panské role, i kněžské, městské a svobodné a rybníkové poměřejí a co tedy vynášeti budou, že takový plat vypadne.

Tak tedy zavírám mou pověst o této nevďěčné mírné.

Martin Zahrada, rychtář,
jsem toto vám k známosti zapisal dne 26. února 1787. (1)

-
- 1) Sem je připsáno Zahradovou rukou pro vysvětlení jeho rychtářské funkce (jiným inkoustem): "ten čas ještě ne jako erbovní, nýbrž prosící". Slovo "prosící" jasně dokazuje, že Zahrada o udělení dědičného rychtářství prosil šternberskou vrchnost. Stvrzuje to také i jeho výsada, podepsaná 24.9.1786 knížetem Aloisem z Liechtensteina.

Za našich mladých let jsou byly časové letního času velmi veselí, neboť lidé horliví k Bohu sem a tam na poutě chodívali, do Častochova, do Čaštína, na Grolich, do Marie Celli a na Svatou Kalvárii do Polska, a na Svatou horu a jinde k největší cti a chvále Boží. Tak líbezně prozpěvovali až srdce plesalo. A v těchto časech se všechno to zapovědělo. (1) A protivá povětrí zvonění také ten rok se zakázalo, totiž 1785.

1) Častochov = Czestochowa v Polsku (asi 200 km), Čaštín = Šaštín u Kút na Slovensku (110 km), Grolich = Králiky (70 km), Marie Zell, Dolní Rakousy (260 km), Svatá hora u Příbrami (asi 220 km).

Procesí z náboženských důvodů chodila pěšky, na vozech se dopravovali jen neschopní chůze a uzlíčky s jídlem a nutným šatsvem. Denní túra s nutným nábožným zpěvem nebyla ani na rovině větší jak 20 km denně. Pobožnosti v poutním místě s nutným odpočinkem byly aspoň 1 týden. Proto pouť do Maria Zell trvala půldruhého měsíce a zúčastňovala se jí téměř celá vesnice schopná chůze.

Nro 51. (1) Proč Josefa Koukala chaloupka na pastvisku ven vystavena jest, proto, že vrchnost sobě v dědině všechno vlastní a chtěla nám ho do dědiny vstrčit. A poněvadž my chtíce se obhájití od nešťestí ohně (2), raděj jsme jemu ten plac bez našeho užitku dali na pastvisku a vrchnost nám popustila jen tolik místa pod zahradou Jozefa Blanaře, Nro 2, ten vršek a to jest obecní.

Abyste o tom věděli a to se stalo 1785. Výměra 40 sáhů kvadrátních a on Koukal jen také tolik míti má.

-
- 1) Správně má být Nro 54.
 - 2) Koukal byl bednář a nebezpečí ohně vznikalo při vypalování sudů. Proto Obec provedla s vrchností směnu půdy a umístila ho o samotě na pastvisku. Kup půdy byl proveden 1.12.1786, domek byl postaven r.1789.

88 Nro 52. (1) Janovi Smetanovi se dovolila chaloupka stavěti u pazderně proto, že byl invalida(2) a místa neměl v dědině. Tak ji sobě vystavil na svůj náklad, avšak s tou vejminkou, Obci z ní každého roku platu má dávat 2 rýn. 20 krejcarů. A kyby potřeba bylo, že by pak někdo tamto v obci nebezpečnou nemocí obklíčen byl, tam se musí oddati, neboť jest na místě špitálu, aby se to mu, kdo tam bude, žádný neprotivil. (3)

To se stalo 1786 a ten rok pazderně zhořela, když potírali.

Na tu chaloupku Obec má přední právo ke kupu, kdyby erbů nepostačovalo (4) a to za tu cenu, co jeho stavení koštovalo. - Dle jeho vyznání 100 rýnských. (5)

-
- 1) Toto číslo je pravděpodobně dnešní čp. 51, ale nedá se zjistit, proč u předešlého a tohoto případu došlo ke změnám očíslování. "Pazderna" je zřejmě dnešní "sušárna" čp. 50. Tak je také označena r. 1686 a 1762, takže Smetanův domek musel být hned vedle.
 - 2) Jan Smetana, syn podruha Jiříka S., ženil se jako vysloužilý voják ~~1778~~ 3. 5. 1778 a 3. 11. 1786 jako "invalida" umírá. V té době jeho chaloupka již stála, mohl-li ji rychtář v kronice označit již číslem a zjistit její hodnotu v penězích.
 - 3) Tato chaloupka je tedy první ~~známý~~ známý špitál ve Štarnově ("na místě špitálu" = místo špitálu, náhrada za špitál), protože obecní domek čp. 64, označovaný jako špitál r. 1799, roku 1786 byl užíván asi k jiným účelům.
 - 4) "kdyby erbů nepostačovalo" = kdyby dědiců nebylo.
 - 5) Věta za pomlčkou je rychtářem psána dodatečně, jiným ~~ik~~ kroustem.

89 Anno 1787 dne 20.prosince stala se ustanovení stran rektorské služby, na jaký způsob on svou záplatu roční míti má. Byla ten den slavná komise zde a tak jest ustanovila a nás k tomu přinutila, že plat jeho od Obce

má mít předně 12 rýn.peněz,

a za koledu, Tři krále, Zele-
ný čtvrtek a hody, spolu 4 rýn.,

na jednu měřici roli, kterou
již užívá, to jest Za luky nebo
na Meslách, však ji musí sobě sám
obdělávat;

školních peněz od 22 žáků na jeden
tejden, od jednoho 1 1/2 krejc.,
činí 28 R 34 kr.,

od selských dětí školních, kteří
povinnost mají /do školy/ cho-
diti 16 pecnů chleba na celý rok;
jeden pecen šacováno /na/ 8 krejc.,
činí za něj 2 R 8 krejc.,

pro žactvo světnici hrubou zahřívát
2 sáhy dřeva jsme se museli uzvo-
lit, ale nejsme rektorovi povinni
nic ostatní.

Jemu Císař vyplatí až na 100 rýnských.

Od kostela má služby 3 R.,

štola nese ve všem 6 R 30 kr.,

Ještě Obec musí dávat při desátku 2 měřice rži
anebo za ni 3 rýnský. (1)

1) První štarnovský učitel Jan Hoffmann, který je
zde už od 1.6.1786 a roku 1807 má ve škole 64
dětí, udává ve školské fassi celkového ročního
příjmu ve Štarnově 72 R 33 krejcarů.

P o z n a m e n á n í,
kterého času se hnojická fara proměnila.

90 Hnojická fara, na které prve světský farář bejval, přišla k klášteru šternberskému okolo roku 1516. Naprotiv tej faře popustil klášter šternberský svůj dvůr ve Stádle.

Naše ves Štarnovská patřila k Svaté Kláře do Olomouce, která okolo roku 1550 pánu šternberskému Václavovi Berkovi svoje poddané v Dubanech a Vrbátkách svého svobodníka klášteru Svaté Kláry popustil a se uvolil tomu klášteru každého roku 8 kop bílých grošů a 1 kopu kaprů a 1 kopu štik odváděti, které až posaváde se klášteru Svaté Kláry odvádějí.

Notum v Šternberku dne 4. března 1773.

Ten vejpis vytažen z knihy u vrchnosti. (1)

1) Štarnov věnovala r. 1332 Margareta, vdova po Zdislavu ze Šternberka, klášteru sv. Kláry na olomouckém předhradí za to, že klášter přijme na vychování její dvě dcery Anežku a Alžbětu a po nich vždy dvě další dcery šternberského rodu. Tato povinnost zanikla nástupem rodu pánů z Kravař na Šternberk.

Štarnov přichází zpět ke šternberskému panství smlouvou Václava Berky z Dubé a Lipého dnem 18. 7. 1550.

91 Nro 46. Kup Jakuba Jurky na obecní chaloupku
v Štarnově.

Léta Páně 1752 prodalo počestné právo chaloupku po nebožtíku Matouši Novotném (1), kterouž byl postavil nebožtík Jiřík Hellnar (2), z dožádání celé Obce štarnovské a s povolením milostivé vrchnosti Jakubovi Jurkovi v sumě 30 rýnských s takovým umluvením, /jaké/ on Jiřík Hellnar hned při vystavení, které se stalo v roce 1719 /učinil/, že chce a slibuje panské povinnosti zadávati a odpravovati, jakou milostivá vrchnost uloží.

Při tom, hned při založení té chaloupky takový slib učinil, že chce a míní, i také po něm budoucí, kdokoliv na ní přebývati bude, každoročně Obci dávati 2 R 20 kr. a to dotud, dokavadž ta chaloupka státi bude (3). Naprotiv tomu Obec dovolila jemu zahrádku i také nějaký dvorek postaviti. Kteráž posavad stojí.

Stalo se dne a léta z vrchu psaného.

Matěj Vakava,
rychtář

Martin Maxmilian Štefek,
hejtman šternberský

-
- 1) Jiřík Hellnar zemřel 29.7.1737
2) Matouš Novotný zemřel 27.6.1745. (Jeho žena Kristina až r.1761). Byla-li chaloupka v letech 1745-52 obsazena, není známo.
3) Smlouva po této stránce byla se strany Obce nemravná. Měla-li chaloupka cenu 30 rýnských, pak již po 15 letech byla jistě splacena, natož, aby roční splátky po 2 R 20 kr. spláceli všichni Jurkovi následníci.

92 Naši milí potomkové, již jsem vám mnoho příběhů sepsal o té nešťastné fasi, jak se při tom vedlo, ještě vám budu dále vypravovati, co se nestalo. Jen prosím, aspoň na mou duši, když to číst budete, vzpomeňte a kdyby váš spasitelný oumysl byl, mši Svatou za mne sloužiti dejte.

Když ta fase 5 let trvala, samé psaní všech písařův /na/ vrchnostech a na Obcích, až mnohý o svůj rozum přišel a snad i konec vzal. Já sám, poněvadž žádného písaře děcního neměl, málo jsem k lepšímu měl. Že mně ale můj purkmistr Jakob Tifenbach z Nro 43 dobře na pomoc sloužil a pomahal, tak jsme to v konec svedli. Ale dlouho by to stálo, neboť Bůh se nemohl dívat na tu velkou obtížnost, jak jest on prostředník všeho, kdo se k němu utíká a vyslyšel prosby naše.

Bylo velké nabíhání na dvůr rakouský a mnohé obtížnosti. Nemohou to snést náš Nejvyšší monarcha Josef Druhý, umínil sobě to proměnit. Na to Bůh všemohoucí navštívil Jeho nemocí a on na posledním testamentu nařídil, aby následovník jeho, toho jména Druhý Leopold, bratr, to změnil. A to se stalo roku 1789 dne 20. prosince jak zemřel. A na to se dostal nový monarcha Leopold vyjevil, že se muselo zase na robotu vstoupiti a robota zas nastala.

93 Po tej fasi nasledovalo daně na kontribuci a za robotu nasledovně; a to jen trvalo půl roku bez robot a ročně se muselo ~~plácet~~ platiti:

Nro domu		kontribuce			za robotu		
		rýn.	kr.	denár	rýn.	kr.	denár
1	Matouš Běhal	13	69	5/12	6	40	3
2	Josef Blanař	6	58	3/12	3	12	1
3	Ignác ■ Veselský	15	36	3	21	3	2
4	Matěj Friba	14	37	2	18	18	2
5	Josef Obšil	44	31	3/12	52	16	2
6	Josef Kuba	56	23	2/12	65	12	3
7	Martin Zahrada rychtář	42	15	1	fraj od roboty		
8	Franc Veselský	50	41	-	46	15	1
9	Josef Zahrada	6	10	1	6	36	-
10	Franc Zahrada	21	36	2	24	46	2
11	Anton Nikl	32	19	1	34	59	1
12	Franc Běhal	35	37	1	42	12	2
13	Jan Nikl	29	54	2/12	34	26	3
14	Franc Smetana	60	3	-	65	18	1
15	Libor Bartoš	48	19	2	56	15	3
16	Kazimír Ogolin	6	5	-	6	13	-
17	Jan Smyslil	13	19	1	14	29	2
18	Franc Neplech	44	39	1	53	39	1

19	Franc						
	Klučka	45	43	3/12	53	29	-
20	vdova (1)						
	Coufalka	39	58	-	46	53	1
21	Václav						
	Dvorský	34	3	2/12	40	28	1
22	Martin						
	Klučka	9	52	8/12	11	3	2
23	Petr						
	Mazák	1	16	-	dává hřebíky		
	obec.kovář						
24	vdova (2)						
	Niklova	8	49	-	8	50	-
25	Jakub						
	Dvorský	25	15	-	30	53	-
26	Georg						
	Hynek	34	42	-	42	15	-
27	Franc						
	Obšil	34	45	-	45	13	-
28	Anton						
	Hellnar	15	44	-	16	30	-
29	Jan						
	Coufal	22	19	-	24	24	-
30	Franc						
	Čouk	37	40	-	48	40	-
31	Josef						
	Koupil	2	3	-	32	48	3
32	vdova (3)						
	Klučková	5	11	-	5	12	-
36	vdova (4)						
	Novotná	5	11	-	5	12	-
37	Tomáš						
	Steiger	35	15	-	45	23	-
38	Franc						
	Tichý	29	7	-	34	12	1
39	Jan						
	Klučka	36	35	-	42	24	-
40	Anton						
	Šutr	36	49	3/12	44	28	1
41	Josef						
	Nikl	33	45	-	40	5	-
42	Jakob						
	Nikl	6	4	-	4	32	-

-
- 1) Vdova Matěje C.
 2) " " N.
 3) " Filipa K.
 4) " Fabiána N.

43	Jakob Tifenbach	29	31	-	36	26	-
44	Georg Nikl	6	18	3/12	3	59	2
45	Jan Nikl	6	23	-	5	3	-
--	Obec	36	15	10/12	-	-	-

Toho /roku/ se rozdělil grunt Libora Bartoše (1) Matějovi Tifenbachovi (2) a také vdova Coufalka (3) svůj grunt dvěma synům rozdělila a Franc Nepřech také toho roku svůj grunt rozdělil (4).

Všchno /se/ stalo z tej tak velkej dáňky, že strach vojenských (5).

-
- 1) a 2) Dne 9.9.1789 Jakob Tiefenbach (čp.43) koupil pro svého bratra Matěje od Libora Bartoše (čp.15) třetinu jeho polí, luk a lesů a od Jiříka Nikla (čp.44) místo pro postavení gruntu a tím vzniklo čp.57. - Pokus o vznik gruntu čp.57 se dál již r.1757, kdy Tomáš Dinak kupuje od čp.15 větší díl jeho pozemků.
- 3) Grunt čp.50 vznikl 28.8.1790, kdy vdova Matěje Coufala oddělila část svého gruntu čp.20 ve prospěch svého syna Ondřeje.
- 4) Dne 6.10.1789 Viktor Nepřech z Mor.Huzové koupil stavební místo od Josefa Zahrady (čp.9) přikoupil od Obce a na tom místě vystavěl dům, dnešní čp.59. Od svého bratra Františka (čp.18) přikoupil ke stavení jednu třetinu polí a luk.

K dělení velkých gruntů docházelo proto, že platební povinnosti vzrůstaly neúměrně s velikostí gruntu. Také nový hospodář se uchránil od vojenské povinnosti.

- 5) Nečitelný text.

- 94 Roku 1790 s Turkem ještě pořád vojna byla i s Prajzem, /tu/ musel náš císař svou armádu na dvě strany ~~roztrhnout~~ roztrhnout. Však ale ta prajská vojna tenkrát žádná se nestala. Jen se proti sobě postavili a to trvalo tři měsíce, pak udělal /se/ zas pokoj s Prajzem a šel každej na svoje místo zas nazpátek a pustili na urlaub vojáky. (1)

1) Válka s Turky vznikla z rozhodnutí Ruska (ca-revna Kateřina II.) a Rakouska (císař Josef II.) rozdělit si Balkán, který byl v držení turecké Porty. Rakousko pod generálem Laudonem obsadilo část severní Bosny.

K napětí mezi Pruskem (král Fridrich Vilém II.) a Rakouskem (císař Josef II.) došlo při dělení Polska. K vojenskému střetnutí však nedošlo, jelikož Josefův ~~nástupce~~ (zemřel 20.2.1790) nástupce Leopold II. nesdílel bratrovu válečnou politiku.

95 Abych vám o té fasi a mírné konec vyložil, jak jsme tu novou dani, jak na druhém listu vystavena stojí, skrze 7 měsíců dávali a po vyjití 7 měsíců zemřel císař Josef a po něm byl následovník jeho bratr Leopold a hned zrušeno bylo všechno to, /co/ se stalo.

1790 dne 1.máje zasej všechno přišlo nazpátek, jak robota, tak i kontribuce stará a ještě něco k ní, jak kdy prv byla. Tu se mnohý z /toho/ radoval a mnohý se rmoutil, protože některým to levněji přicházelo, poněvadž v tom měl desátek zaúčtován býti i také činže, to jest oves i peníze.

- 98 Léta Páně 1789 dne 9.septembris, když Jakob Tifenbach s povolením vrchnostenským a od zemi slavné administrace od Libora Bartoše třetí díl jeho pole a luk a lesa odkoupil, nemajíce on Libor Bartoš žádného místa a placu, na kterém by sobě Jakob Tifenbach svoje pohodlí anebo stavení vystavěti mohl, tak sobě vyžádal u svojího souseda Jiříka Nikle pro takové stavení plac v jeho gruntu vystavěti. A to na takový způsob dobrovolně se uzvolil Jiřík Nikl, aby on, Jakob Tifenbach jemu, Jiříkovi Niklovi, jak mnoho takového placu anebo místa pro takové stavení potřebovati bude, on, Jakob Tifenbach jemu Jiříkovi Niklovi dvojnásobně anebo jednou tolik on od svého pole skrze právo odměřiti nechal, totižto Staré Meslo, které hned při prodeji takovou třetinu Bartošového pole vyjmenováno a na to obětováno bylo, a ostatní za Sušírnou a silnicí od Bohuňovských hranic, aby se budoucí potomkové Libora Bartoše na tom nepozastavovali, že k jeho gruntu Bartošovému z toho kusu žádného podílu nema/jí/, jest jemu vynahraženo, totižto kout a na Štěrkách tu
- 97 špici u kameňa. Od Boží muky oba celky samému Liborovi Bartošovi patřiti budou. A ještě sobě, on Jakob Tifenbach a Jiřík Nikl dobrovolnou smlouvou učinili, aby tu pomezí zídka v zahradě každý polovičním způsobem opravovat a stavět povinen byl.

Ještě se domluvili Libor Bartoš s Jakobem Tifenbachem stran toho kouska role v koutě. Poněvadž taková z obecního pastviska učiněna jest, ač již nyní ve fasi za dědičnou jest. Kdyby ale se Obec

na jiný způsob s takovou koutovou rolí uradila a zase na pastvisko ji nechala anebo pod nějaký plat ji uvedla, tak musí ten hospodář, který takovou třetinu držeti a na ní seděti bude, ze svého jiné role tolik nahraditi /má/.

Toho osvědčujem níže podepsaní a s podpisem našich jmen potvrzujem. (1)

Martin Zahrada, erbrychtář,
Jakob Tifenbach, purkmistr,
Libor Bartoš, ouřední,
+ Jiřík Nikl (2)

-
- 1) O vzniku gruntu čp. 57 viz zápis folio 93 kroniky.
 - 2) Jiřík Nikl byl zřejmě negramotný a podepsal se jen křížkem. Jeho jméno ke křížku přičinil - podle písma - Libor Bartoš.

98 Léta Páně 1792 dne 10. Februari, když Viktor Neplech (toho času soused dodržující grunt v Moravské Huzové svému otčinnímu (1) synovi) uznával, že již jemu jeho čas hospodaření docházel, tehdy sobě s povolením země a slavné císařské královské administrace, též také své Milostivé knížecí Aloise Lichtesteina dědičné vrchnosti, za pana hejtmana šternberského Jana Jiřího Schmidu, od svého vlastního bratra France Neplecha v numere 18, z kterého gruntu on zrozen jest byl, třetí díl, jak rolí, tak také i luk odkoupil.

Poněvadž ale v tom gruntě žádného placu na jeho stavení nebylo, tak sobě u jiného souseda takový plac s dobrou domluvou vyžádal a to za 41 rýnských peněz, a za Starým Meslem role od Bohuňovic a to na bytelné časy - to u Josefa Zahrady v numere 9 bez všeho jiného poplatku.

Aby se ale žádný z potomků nad tím víc nepozastavoval proti té naší dobrovolné smlouvě, proto jim to společně do této knihy zaznamenat nechali, /že/ při té chalupě také takové Meslo svobodně k užívání míti má býti.

Tu mez, která od strany Viktora Neplecha bude, krom toho stavení, které tam stojí, hospodář té zahrady bude povinen opravovat a zadělávat po všechen čas, však ale jemu na pomoc po prvé krát on, nový soused Viktor Neplech 10 fůr kamení dovézt chce, dalejc ale aby se víc žádný hospodář neopovažoval toho nového stavení a potomek Viktora Neplecha přes nynější grundy dále do držení té zahrady postupovati, jen jenom tak daleko, jak to od nás

1) otčimní = nevlastní.

dvou společně a dobrovolně ujednáno bylo.

K tomu také takový Viktor Neplech sobě odkoupil na půl sáhu z branky, poněvadž ještě malý plac se jemu býti zdál. Za to se ale zavazoval a zavazuje také /za/ své potomky, když nový hospodář nastane, Obci štarnovské půl bečky piva dáti.

To osvědčujeme níže podepsaní a s podpisem našich jmen potvrzujeme.

V Štarnově dne a léta jak vejš.

NB. Také on, ten Viktor Neplech, kupitel třetího dílu od svého vlastního bratra France Neplecha, jemu připovídá, to jest tomu Francovi vejměnu do jeho smrti od Huzovských hranic svůj díl za Holomouckou cestou. Též jednu ~~loučku~~ loučku za Grygavy, jak daleko vejměna obsahuje. Ne on Viktor, ale jiný hospodář, který by se dostal po něm, kdyby ten Franc živ byl, bude zavázán jemu do smrti ponehati.

Kdyby se stalo, že by on, Viktor Neplech v tom jeho stavě bez všeho pořádku zemřít měl, tak ten Franc Neplech na takové místo přední kupec býti má v jedno sto rejnských před jinýma všema přáteli lacinší. Jestli by ale on Franc /u/ znal, že to pro něho by obtížné bylo a dodržovat nemohl, tak by měl třetí bratr Ignác kup jemu býti a on Franc má sto rejnských buď od Ignáce aneb od cizího dostat. Kdyby se on Viktor na tom světě měl proměnit, tak ty kupní správy se svými bratry přestanou, kromě těch vejš zaznamenaných vejměnků, které při svém slibu pozůstatí mají. (1)

1) Vznik gruntu čp. 59 - viz fo 93 kroniky.

100

Kup Tomáše Majara z Moravské Huzové
od Franze Třímalky na chaloupku
ve Štarnově.

Léta Páně 1797 dne 12.června k ratifikaci z
povolení milostivé vrchnosti u přítomnosti Docti-
vého Práva ve Štarnově prodal Franc Třímalka cha-
loupku i se vším tím,co se při takové vynachází,
Tomášovi Majarovi z Moravské Huzové za nových
peněz jedno sto rejnských čtyřicet tři, to jest
143 R.

Kterážto chaloupka jen samé stavení vynáší
44 kvadrátních sáhů a při tom kus zahrádky,kte-
rou sobě nyní prodávající Franc Třímalka od
Obce štarnovské pod jistý roční plat vyžádal,vy-
náší v výměře 18 kvadrátních sáhů a více jemu
Obec pro jeho potřebu na novém místě vyměřila
20 kvadrátních sáhů,z takového vnově vyměřeného
místa má Obci každoročně platiti i s chaloupkou
2 R 20 kr.

Však ale se jemu na tom novém místě žádné sta-
vení nedovoluje stavěti,kdežto on povinen bude
jak do Obce,tak také vrchnostenské povinnosti za-
pravovat.

NB. Ta chaloupka ale,která z toho krmnostenského
chléva vystavena jest,má vdově po Františku Oklešt-
ku pozůstatí až do její smrti.

Že tomu tak a ne jináče jest,toho nížepsaní od-
svědčujem a s naší obecní pečeti potvrzujem.

Stalo se v Štarnově dne a léta zvrchu psaného.(1)

Prodávatel:
Franz Třímalka,
Kupec:
Tomáš Majar

Franc Zahrada,děd.rychtář,
Jakob Tifenbach,starosta,
Jan Nikl,
Johan Coufal,
Jiřík Hinek, ouřad.

1) Čp.48.

Kterémdnes ke konci postaveného dne a roku až k vrchnostenskému povolení mezi Tomášem MAYEREM totiž jedním, též Tomášem ZAHRAĐOU strany druhé, oba ze Štarnova, následovně se smlouva stala, totiž

- 1) zhandloval Tomáš Mayer svou, pod numerem 48 osazenou starodávnou návsovou chaloupku Tomášovi Zahradovi naproti tomu, že on svou, též návsovou chaloupku pod numerem 47 jemu, Tomášovi Mayerovi též s handlování odstoupí, však ale
- 2) Tomáš Zahrada dlužen a dodržen má býti Tomášovi Mayerovi 56 rejnských hotových peněz čítaje, na dvakrát doplatí.
- 3) Chtějí handlovníci všechny těm chaloupkám naložené povinnosti vždycky spravedlivě zapravovat.

Na dosvědčení toho jsou ty smlouvy těch handlovníkův a štarnovských ouřadův k většímu potvrzení a silnému držení podepsány a vypraveny.

Jenž se stalo v Šternberku dne 22. července 1799.

Tomáš Zahrada,
Werber Tausch,
Tomáš Mayer,
Tausch Werber

Franc Zahrada,
Erbrichter,
Jakob Tifenbach,
starosta

-
- 1) Opis této smlouvy je ve stejném znění uveden ještě na foliu 103-104 s tím rozdílem, že jako místo vyhotovení je uveden Štarnov.

Obě smlouvy jsou ratifikovány šternberským zámeckým hejtmanem Janem Jiřím Schmidem, ale ku podivu již dnem 22. června 1799.

- 118 Štarnovská Obec prodala kousek země k zahradě bývalého kováře Josefa LALÁKA (1) dne 22.3.1818 s dobrovolným souhlasem Obce k jeho volnému užívání s jeho souhlasem, že hotově složí 34 zl. vídeňské měny a dále, že každý z dalších kupců dá Obci k počtě půl bečky piva jako příjem do sousedstva - jak je to prastará zvyklost - a že nikdy toho nebude dlužen. (2)

Franc Zahrada,
dědičný rychtář.

-
- 1) Lalák vlastnil domek čp.23 v době 28.5.1817 do 1.3.1821.
2) Text je německý. Na str.119 kroniky je zaznamenán obsahově stejný zápis, nadepsaný však "Renivierter Contract" (Obnovený kontrakt). Tento takéž německý text je podepsán celou Obcí: Franc Zahrada, Erbrichter a přísežní v Obci: Wencel Dvorský, Mikuláš Běhal, Josef Kuba a Franc Smyslil.

Obec Štarnovská prodala zemi na zahrádku mezi obecními pazdernami a mezi zahrádkou France ZAHRA DU, čp.48, na věčnost, totiž tak široko a dlouze, jak jeho plac chaloupky vynáší, takovým způsobem. On se uvoluje za takový plac do Obce poctivé půl bečky piva hned při kupu dáti, jakož i každý nový hospodář tej půl bečky piva do Obce k protrávení obstarat povinen bude. Mimo toho ale bude povinen každoročně 30 krejcarů ve stříbře Obci spláceti.

Kdyby ale nějaká oprava při pazdernách potřebná byla, tak on Franc Zahrada povinen bude v tej novej zahrádce na 1 sáh šířky beze všech excesů na prházení té opravy ponechat i a dovoliti.

Jenž se stalo v Štarnově dne 10.července roku 1823. (1)

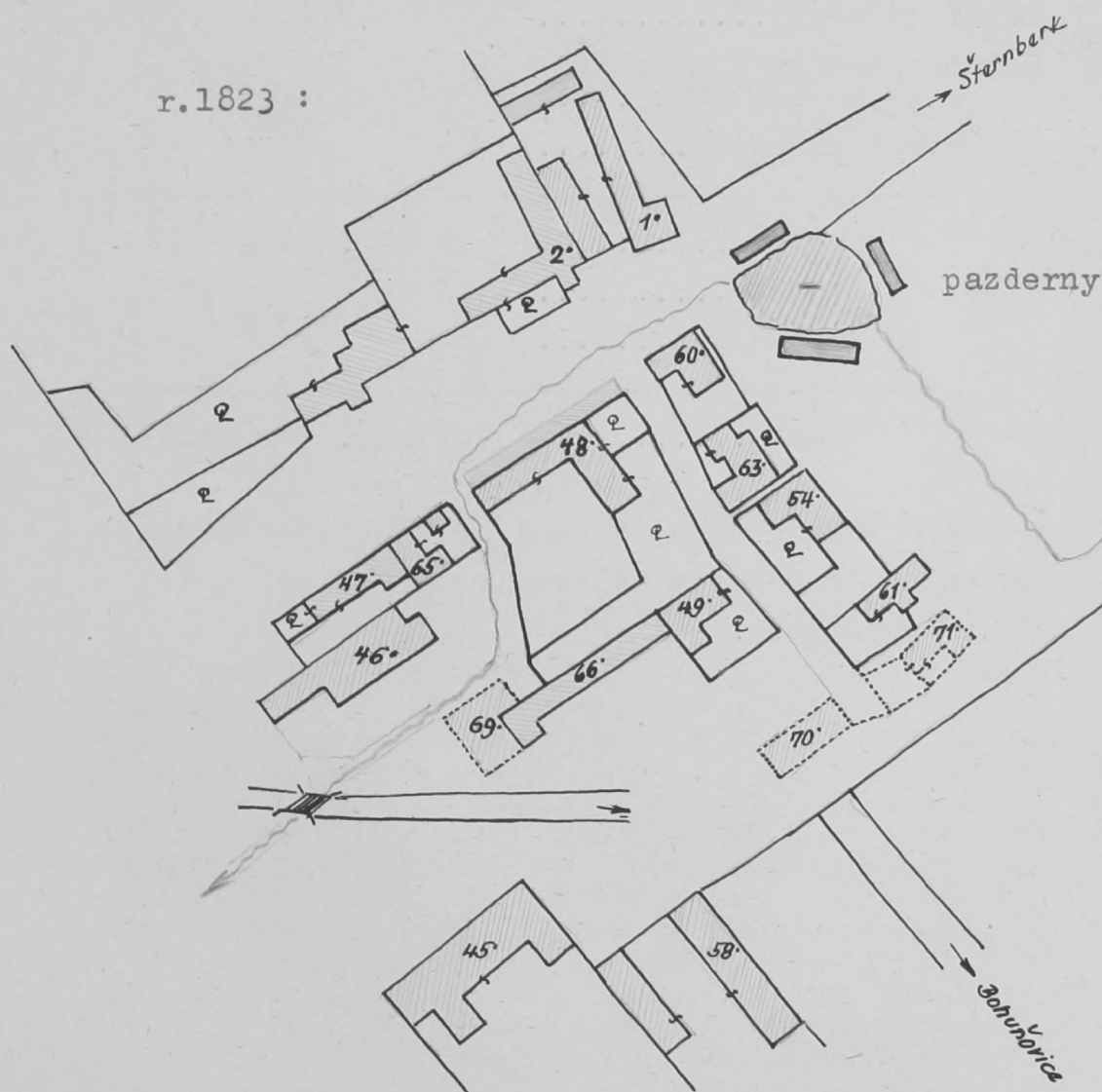
Wencl Dvorský, podmistr,
Mikoláš Běhal,
Franc Smyslil,
Josef Kuba, ouřadní,
Johan Běhal a
Jakub Zahrada, strážší.

-
- 1) Do dvacátých let tohoto století, potůček, který tek (a teče) od 3. železničního mostu směrem k vesnici, šel mezi polní cestou a dnešní frontou nových domků. U plotu zahrady, patřící k čp.71 odbočil do prava a pod silnicí před gruntem čp.1 vytvořil malý rybníček rozlohy asi 100 čtverečných metrů. Bylo to v místech jakési prolákliny, která v dřívějších dobách byla jistě močálem. Odtok z něho vedl mezi silnicí a domky čp.60 a 48 a pod stodolou čp.65 šel mezi domky čp.46 a 69. Za silnicí pokračoval zahrádkami středem vesnice, kde ještě r.1834 vytvářel dalších 16 rybníčků-močálů (dodnes se dochoval rybníček před čp.37 a 38).

Rybníček před čp.1 byl, podle shora uvedeného kupu, v dřívějších dobách využit k máčení lnu pazderen (dvou nebo více), které stály u rybníčka. Jejich přesné umístění se dnes zjistit nedá, protože se nedá určit rozloha a tvar tohoto rybníčka r.1823, tedy v době kupní smlouvy. Kdy pazdery ~~zanikly~~ zanikly, je též neznámo.

Při zcelování pozemků ve 20. letech tohoto století byl upraven tok potůčku přímo do středu vsi kolem Sokolovny a rybníček zrušen a půda využita na zahrádky domků čp.60, 63, 54 a 61.

Polohu přikoupené půdy na zahrádku před domem čp.48 udává jednak samo znění smlouvy a také ji přímo naznačuje posunutá fronta tohoto domku proti frontě domku čp.60. Jednalo se tedy o pruh předdomovní zahrádky, z níž, podle smlouvy, se musel~~a~~ popustit proužek l sáhu, ukázala-li se potřeba rozšířit odtok od rybníčku.

120

Obec Štarnovská má na rolích, na lukách a pasunkách neb travních páskách následující kusy, pod každým jejich jménem má nyní:

Na příčkách u silnice	3 měř.	5 achtlů
Na Mostkách	2	7
Na ploucích	6	4
Louka na Ploucích	3	5
Pasunk Pasunk od Plouc k Zelenému kříži ...	-	7
pasunk silnice u Boží muky	28	-
pasunk Vrchní travník	79	3
pasunk Záluží	285	7
Dolní travník	79	2
silnice vzhůru v mostkách k Boží muce	8	4
Čluňovský travník	209	1

rolí	9 měř.	3
louka	3	5
pasunký	694	7

Suma 707 měř. 7 achtlů

Některé role ale se později od těchto výše jmenovaných na věčnost odprodaly, jak se zde v tej knize vynalezne.

121

P o z n a m e n á n í p l a t ů

hoferských, chalupnických a zahrádek, rok od roku
trvajících, totiž sem to já jsem zaznamenal Franz
Zahrada, dědičný rychtář, aby se vědělo, co kdo jest
povinen z níže jmenovaných podle úmluvy celé Obce
platiti, jakož začnouc od 1816. roku jak následuje:

Nro		R	kr.
56	Johan Mauzar z chaloupky i zahrádky	3	30
49	Matouš Špaček až do jeho smrti, poně- vadž byl vojákem a po jeho smrti jeho nastupitel tak jak druzí 2 R 20 kr.,	1	30
61	Johan Lukeš na způsob Matouše Špačka, pak 2 R 20 kr.,	1	30
58	vdova Jeglova, poněvadž byl její man- žel na Koprově místě, Nro 40, souse- dem, tudíž má platiti jen z milosti obecní jejího celého, tak hrubého placu nastupitel jeho, ale musí pla- tit podle uznání Práva a dorozumě- ní Obecního, jak se uzná;	1	--
48	Tomáš Zahrada z chaloupky a zahrádky, poněvadž je panská a 26 dní roboty jen;	2	10
47	Wentzel Nepustil z chaloupky takové	1	--
46	Šimon Povalil	1	--
54	Jakob Kleibl	1	--

Tito následující mají na obecním místě
vystavíno, následovně musíou platit víc, totiž:

33	Jetruda Smyslilka z chaloupky	2	20
34	Josef Kračmar	"	2 20
35	Jakub Šišma	"	2 20
50	Johan Čouka u sušírny	"	2 20
51	Johan Jurka	"	2 20

54	Koukalka z chaloupky; poněvadž je vdova, neplatí nic, má ale platit 1 rýnský jako druzí, co mají na panském místě vystaveno. Ona ale má (postaveno) na obecním místě, poněvadž Obec nechtěla připustit (stavět) na našem fleku mezi Janem Veselským (čp.3) a Augustinem Niklem (čp.2) naprotiv Nepustilově chaloupce (čp.47). Ten flek nyní patří Obci. (viz str.87 kroniky).		
122 60	Ignác Topič z chaloupky	2	20
62	vdova Hofmanka "	2	20
63	Franc Holoubek "	2	20
65	Franc Bartošek "	2	20
23	kovář (Lalák) platí z výhně a role Obec ale platí za něj kontribuci podle ordinální kontribuce 3 R.	7	20

Z obecní role, které na věčnost věčnou od Obce (mají), platí se ročně podle domluvy při prodeji takové role:

27	Josef Klučka z ploucové role, která jenom ale 2/8 (= 2 achtle má) obnáší, z toho konce od Loděnských Mesel, jenž před časem obecní loukou byla a skrz vozu ji Obec následujícím odprodala. Z těch má jeden každý po 30 krejcařích platiti, totiž ten svrchu jmenovaný Klučka platí ročně	-	30
31	Jakub Lukeš	-	30
14	vdova Smetanka	-	30
7	rychtář	-	30
47	Wentzel Nepustil za ten kout vedle Josefa Nikle od Zeleného kříže, který je později odprodáný	1	30
11	Franc Lukeš na Ouhradě od cesty, poněvadž si chtěl vypřímíti skrz lepší oračku, kde ještě posavad tu nížinu vykupuje, platí ročně po	-	15

123 Z pasení krav a prasat může Obec s hoferama a chaloupkařema učinit jak chce podle času.

2 Augustin Nikl platí z ukoupeného kusu ~~malého~~ placu, který který stromy osázel naprotiv jeho zahrady neb naprotiv Nepustilově (čp.47) a Bartoškově (čp. 65) chaloupce, od r.1818 ročně 1 --

A ten takový plac Obec na místo Koukalovy chaloupky (čp.54) obdržela, poněvadž tam tu chaloupku Obec nechtěla dovolit stavět a plac na Vrchním trávníku Koukalovi na chaloupku popustila. (Viz str.87 a 121 kroniky).

24 Josef Nikl dává do Obce desátku rži a 2 mírky ovsa.

32 Matěj Kračmar též takového desátku 1/8 rži a 1/8 ovsa.

36 Tomáš Špička dává totéž.

45 Tomáš Richter " " .
Odkoupil kus role Na ploucích od Lodděnských mesel od Obce na věčnost a platí z ní od r.1820 ročně 1 30

36 Johan Smetana tak podobně od toho roku - 54

32 Matěj Kračmar také z té role - 36

2 Augustin Nikl 1 30

124 R.1827 prodala Obec s povolením Nejvyššího zemského úřadu dne 5.7.1827 stavební místa po 60 čtverečních sázích

Ondřeji FRYBOVI, Nro 69,
Antonu GLENSAROVÍ, Nro 70 a
Isidoru NYKLOVI, Nro 71,

kde každý zaplatí za sáh 90 zl.víděňské měny. Za si každý z nich může pást 1 krávu na obecních pastvinách, ale musí, jako každý jiný domkář Obci ročně platit 2 rýnské 20 krejcarů měny. (1)

1) Německý text z ruky děd.rychtáře Leop.Zahrady.

Tímto kupem stavebních míst byla dokončena výstavba části místní trati zvaná "Chaloupky, V chaloupkách", kterou podává náčtr plánu na str.81 tohoto přepisu. Byla vystavena vesměs obecním pozemku a následující tabulka udává, v kterých letech (nebo před) ke stavbám docházelo:

Čp.	46		1719					
	47			1756				
	48			1756				
	49	(1652)						
	54				1786			
	58					1790		
	60						1792	
	61							1794
	63					1790		
	65			1756				
	66						1792	
	69							1827
	70							1827
	71							1827

R.1831 povolila Obec Štarnov Matouši NYKLOVI, čp.44, pod rybníke zvaným Na ploucích zorati pruh země a změnití ho na pole. Je však povinen na svůj náklad vykopati zde příkop. Též je povinen Obci k uctění (Leinkauf) dáti půl bečky piva a vždy ročně Obci platit 30 krejcarů vídeňské měny. (1)

1) Německý text. Přeškrtnán jako neplatný.

1.5.1823 Obec Štarnovská poskytla Franci ZAHRADOVI, čp.48, část půdy mezi domkem vdovy Špačkovy (čp.49) a jeho domkem a pak mezi jeho domkem a domkem Franze Holoubka (čp.63). Za to zaplatí Obci 30 krejcarů vídeňské měny. Avšak při eventuálních opravách domku vdovy Špačkovy musí jí trpět volný přístup zahrádkou na šíři 1 sáhu. Dál musí on a každý nástupce na jeho domku dát Obci k poctě půl bečky piva. (1)

Leopold Zahrada,
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Když se psalo v letopisích 1800. rok, počala se s Francouzi vojna a tak trvala pořád skrz 19 let. Skrz ty leta nebylo žádného ulevení, leda tak s rok nebo půl. Skrz domluvy oněch monarchů spolu válku vedoucích (1), protož ale vojsko pořád pohromadě drželi, aby hned při nedorozumění pokoje k novému krveprolití pohotově bylo. A takový, aneb tak zvaný Stilstand se 7 neb 9krát stal, a to trvalo skrz 17 neb 18 let. To bylo nešťastné dávání recruti, ženatých, z míst od svejch manželék a dítek ! A jiných rozličných čekanců ! (2) A což pak z malých lidí od svých žen a dítek ! Tu bylo pláču a nářku na představené ! Tu si mnohý i rač smrt vinšoval, nežli ono nařízení plniti. Tu jest byl vzácný muž, který by byl k vojenskému stavu /ne/ dostatečný. Skrz 9 let se žádný z malých lidí v stav manželský neproměnil, (3), tu mnohá manžel-
126 ka skrz opuštění svého manžela a matka skrz syna svého do nemoci /upadla/, ba i konec vzala. Což /je/ divné, naši milí potomci, /že/ mne, nížepsaného, nejedenkrát slzy polily nad oním divadlem, když manžel nad svou manželkou a dítkami, tu zas otec neb matka nad svým synem krvavé slzy vylévali a já jakožto představený uprostřed nich všechno jejich nařikání přímo mně, tu zas na vrchnosti, jsem

1) Francouzský císař Napoleon I., rakouský císař František II., ruský car Alexandr I. a pruský král Fridrich Vilém III.

2) čekanci = ti, kteří čekali, že budou voláni na vojnu.

3) malí lidé, to je domkáři nebo nemajetní byli odváděni na vojnu; majitelé usedlostí vojenské službě nepodléhali. - V matrikách v době napoleonských válek není nijak patrný pokles v počtu sňatků nebo narozených !

slyšet musel, kdežto já, měkkého srdce, ještě při psaní vám, milí potomci, tejto památky, tuto průpovídku mnohými krůpějemi mojích slzí jsem poléval, rozjímajícíce sobě onoho utiskování od vrchnosti a brzy zas od nich - potrefených. Ale budiž díky Bohu, nevytejká mně moje svědomí nic, že bych někomu až dotud uškodil. Ale těším se, pravím, těším se, že hlasem mnohých dobrých křesťanů odměnou hojnou, hrubě pro mne, i pro sebe, nebesa /jsem/ 127 prorazil a pro mně potřebnou vláhu Milosti Božské, bez které každá práce jalová zůstává, z nebe stáhl, že i některé jiskry na srdce mi padly, skrz které by mně i k budoucímu duchovnímu prospěchu dobře posloužit mohly.

Ale poslyšte dále, milí potomci, o těch a tak nazvaných Rusích neb Moskvantů, kteří nás skrz mnohýkrát sem a tam maširováním trápili, kteří k naší straně pomoci (1) skrz naši zem a přes Šternberk na Francouze a zas zpátkem téma místama nazpátek táhli. (2) To bylo ledva rok a nédyl dvě

1) Rusko stálo na straně Rakouska proti Francii.

2) V pros. 1798 protahovala naším krajem ruská armáda o 45 000 mužích generála Kutuzova, r. 1799 armáda pod Suvorovem. V září 1805 shromáždí se v prostoru od olšanské pahorkatiny přes Olomouc na sev. Moravu ruské a rakouské vojsko k nástupu bitvy u Slavkova (2.12.1805) a na Šternbersku ložiruje ruská armáda generála Buxhewdena o 30 000 mužích. Ve Šternberku se 19.11.1805 setkal car Alexandr s rakouským Františkem (a v Pitschmannově hostinci - dnes Městský kulturní dům - spolu posnídali). O stravování vojsk staraly se obce, v nichž vojsko leželo.

Po bitvě u Slavkova byli ranění a nemocní Francouzi, Rusi a Rakušané dislokováni do špitálů měst celé Moravy. Tak byl pro ně zabrán Klášter Hradisko, klášter ve Šternberku a Uničově a zámek v Dlouhé Louči (zde 600 mužů).

léta od nich pokuj - zas přišli a to trvalo skrz ty všechny svrchu psaná léta a pokaždý prošlo 6 - 7 i dva měsíce, než taková ruská vejprava neb Galona (= kolona), třebas na jedenkrát stotisíc silná, prošla.

To vám milí potomci, může lehko napadnout, že 128tolik cizího vojska cosi potřebujou. To bylo natahání skrz fořpony, mnohdykrát nebylo jednoho koně doma, všechny byly ve světě, tu bylo bití dobytka a lidí ! Mnohý třebas na 8 mil i víc (1) zahnaný od své vlasti musel dobytek i vůz opustiti chtěc život zachovat a domů se navrátit. Ale do jaké radosti, nejmilejší ! Doma byl všeho hospodářství a dobytka prázden a od těch nehodných Rusů vytráven a zbaven, všeho. (2)

Vojska přinesla sem epidemie (dysenterii, neštovice, paratyf, hlavničku), kterým jen na býv. šternb. okrese padlo za oběť 2400 lidí. Ve šternovské matrice úmrtní je jako epidemie uváděna "hitziges Fieber" a od podzimu 1804 do května 1806 na ni zemřelo 14 osob.

Po bitvě u Wagramu (5.7.1809) a Znojma, kdy franc. vojsko obsadilo Brněnsko, bylo rakouské hlavní velitelství umístěno do Šternberka. Krajem znova protahovala rak. vojska a pro raněné a nemocné znova zajištěny špitály (Kl. Hradisko 3440 lůžek, Dl. Loučka 600, zámek Žerotín 200) a znova řádily epidemie. Ve Šternově zemřelo od podzimu 1809 do května 1810 opět 15 osob.

1) 1 rakouská míle = 8 km.

2) K tomu také poznamenává obecní kronika vsi Březců:

"Po skončení toho druhého roku, jak do našich krajín a to sic obzvláštně do Moravy okolo Olomouce ruské vojsko přitáhlo, mnohé škody jak na živnosti tak v dobytku i také na staveních způsobilo. Poněvadž všechno pojedli - dobytka mnoho při fořponách zkazili - i také nakonec pobrali. Konečně kde leželi, i stavení velmi zhundrovali. - Což se stalo roku 1805".

Všeho mimo toho ještě rozličné daně jsme platit museli a ty nevyslovitelné ceny, jak to sem tam v obecní pokladnici ve spisech k nalezení máte a to v rozličných jménech, až kupodivu. Ale to je všechno nic, milí potomci ! Kdepak jsou naturální věci, to jest sypaní obilí, rži, žita, ovsa, slámu, maso, dříví, oděv pro vojsko, slovem všechno, do magacín jsme lifrovat museli, ba i vejce, pernatý dobytek do Holomouce, vozy k armádě, tu zas na šance s voza-
129 ma i pěšky, brzo zas dlouhé dříví na palisády, atd., prosím, všechno co jen vymyslet můžete, a to pod nejostřejším odpovídáním a trestem.

Bylo pravda všechno drahý přes míru, ale odkud to pocházelo, to vám lehko napadne - při vojně tolik zkázy všeho od cizího a vlastního lidu a dávání neslýchané, k tomu neúroda dost hojná. Největší ale příčina drahoty byly papírové peníze, to jest bankocetle nazvané. Kdežto jedna měřice žita nebo rži 60 a tak až do 70 fr. se platila, a to se dílo v roku 1811. Patnáctého března tu přišlo ponížení až na 12 krejcarů jedna franka, a to všechny kapitá-
130 tále byly zmenšeny až na páté díl, anebo podle tak nazvaného kursu. Tu kdo byl hodně dlužen, se radoval a věřitel aneb kapitalista se rmoutil, že ledva za sto 40-30 a méně 20 fr. dostal. Sirotci ale nejvíc trpěli.

Po začernění ale těch bankocetlí opanovaly Einlesungsscheiny a Antitipacion šajny, mezi těma třema mincema nebyl žádný rodíl nežli ty jména - bankocetle, einlesung šajny a anticipation šajny, ale papírový byly všechny. O stříbrných a zlatých penězích nebylo žádné slyšení, něco kuprových peněz panovalo a jestli se něco zlata nebo stříbra zniklo, tehdy musel za 1 fr. zlata neb stříbra 3 i 4 fr. dát papírů.

Již jsem vám dosti o těch papírových penězích mluvil, tedy mi dovolte ještě, milí potomci, o těch nedost nasycených Rusích s vámi promluvit. Však vám předkem řeknu, aby se vám tato má řeč nezoškli-
věla, v krátkosti sice. Kdybych vám měl všechny
jejich šikovnost ~~uvádět~~, tak chci ^{řici} ~~uvádět~~ do-
bytčí obyčeje zde vypsát, tehdy by se musela tato
kniha o mnohý díl zvětšit. A pak bych já od una-
131 vení psaní toho příběhu ustal, nežli bych vám všech-
ny naše nátisky zde o nich vyřknout mohl. Ale jak
jsem již svrchu pravil, aby se vám má řeč nezoškli-
věla, nebuďte netrpěliví, v krátkosti vám řeknu.

Když nastoupili do kvartýrů, to bylo ~~první~~
první, když ponejprv do Moravy přišli - to jest
do naší obce: "Davaj kušat ! Davaj kušat !". A to
nebylo nic jináč, než jakoby stádo ošípaných ke
korytu přišlo. A to byla od nich chvála hospodyni,
že dobře navařila, nechť to bylo co chtělo. To ale
ještě měl v hubě, běželi na hospodyň do kuchyně a
pořád křičí jedním hlasem: Hotovac ! Hotovac !
A tak to trvalo od přimaširování až do odjití.
Při nakvartirování se rychtáře a ouředních natrá-
pili dost. Když ale přišla celá trupa do obce, to
bylo něco k vidění, jak viděna kde jedna kráva,
nyní tam se již celé stádo hrne. Tak s něma se
dílo, kde jeden začal jít, tam za ním ostatní tak
132 dlouho lezli, dokavad z oken ven netekli a tu hos-
podáře a hospodyň tak vytrávili, až u nich nezůsta-
lo krve dobré.

Ale, milí potomci, v roku 1815tým, jak se dostali /Rusi/ ven z té Moravy, jak se tehdy zpátkem, naposledy za našich časů, to jest v měsíci oktobru svrchu psaného roku /domů vraceli/ (1), tu se muselo chytro všechno /ukrýt/, co dobrého bylo, ne jak předkem psáno stojí, tu muselo být víc pro mnohé, a pernatý dobytek, tu se musel hospodář starat neb hospodyně, tu nepomohla vejmluva, že toho nemám, byla hned po zádech zápřata. Tu a jak skoro se nasýtí jídlem a pitím, tu se muselo všechno ženské pohlaví poschovat, tu jich ďábelská těla na žádost podjala, to tak dokazovali, že vám to zde vypsati si netroufám, abych vás netrpělivými neučinil.

Přijměte tedy tuto naši řeč, milí potomci, s útrpným srdcem nad námi a prostě dnem i nocí vstá-
133 vaje i lehaje o ten svatý pokoj, neboť ne nadarmo se svatý nazývá, což i my vám ~~mu~~ nejenom zde časně, ale i věčně vinšujem, abyste i vy, čtouce toto, Nejvyššího soudce za nás prosili, aby nám ono vystálé břemeno za pokutu našich hříchů odepsané bylo. Abychme po smrti žádnou /bolest/ k obávání, nýbrž věčnou radost k očekávání na věky věkův měli.

Toto jsem já vám, níže psaný, k vaší památce zde poznamenal, jakýchto nátisků jsem já od začátku až do posledku zkoušet musel.

Franc Zahrada, dědičný rychtář.

1) Ke konečnému zúčtování s Napoleonem k bitvě u Waterloo v Belgii (18.6.1815) táhla se z Polska 16.5.1814 Sternberskem rakouská armáda Neapolitánů a v dubnu a květnu 1815 ruská armáda generála Germalova (29 000 mužů) a Langevinova (25 000 mužů). Po bitvě se Rusové vraceli přes náš kraj v říjnu toho roku.

D á l e a l e m i l í p o t o m k o v é,
po šťastném vítězství a obdržení toho svrchu jme-
novaného svatého pokoje a vyprovození oněch ná-
deníků, totižto těch již nazvaných Rusů v roku
1815 v měsíci listopadu, napadlo mnohým dobrého
ducha zdejším obyvatelům neb sousedům, že by chtě-
li Boha, to Nejvyšší dobro, v chrámu Páně na roz-
ličných instrumentech při službách božích chvá-
134 liti s tou vejmkou, zdali nynější pan učitel
Blažej Biderman toho času, /by/ tu práci k vy-
cvičení jejich vzal, jeho žádali. Když to z ochoten-
ství, on, pan učitel, s příslibení od nich vši trpě-
livosti, ochotněji ke cti /a/ chvále Boží a pro
jeho další štěstí s radostí příslibil.

Po obdržení slibu svrchu psaného, od Jana Kř-
titele, se samou radostí spěchali k místu před-
stavenému, předně o dobrou radu a povolení jejich
chvályhodného předsevzetí, /též/ s tím oumyslem,
že by se takový dobrodinec vynalezl a na nějaký
čas jim znamenitou sumu peněz zapůjčil, kterémuž
by po onom ~~chvályhodném oumyslu~~ chvályhodném ou-
myslu onomu dobrodinci, kdyby jim v tom Obec nápo-
mocna býti nechtěla, s jejich božského požehnání
s pěkným poděkováním odplatiti chcou.

A což, nejmilejší potomci, já níže psaný a vši
veselosti prázdny hudební nepřítel, z jejich chva-
litebného oumyslu tak jsem byl pohnutý, že jsem
jim nejenom onen potřebný pakatel zatím ke koupe-
ní, ke cti a chvále Boží, instrumentů svěřil, nýbrž
/je/ v jejich dobrém předsevzetí tím víc utvrdil,
135 s doložením tím, že si chci tu práci dáti u Pochtivé
Obce a nelitovati tej nejdražší medicíny proti

nejhorší nemoci a všechnu vodu ze studnic na ten největší oheň vyvážití a ten nejpotřebnější ocet na ten největší kámen liti, až by ta nemoc zahojena /byla/, ten oheň uhašen i ten nejtvrdší kámen odměkčen byl.

A copak si myslíte, milí potomci, bylo těch medicín zapotřebí ? Nikoliv ! Ale hle: hned při prvním přiložení aneb obecním shromáždění platno bylo - snad Duch svatý do jednoho každého srdce oheň lásky nalil - že všichni jednomyslně hned svolili a řekli, že se můžou takové instrumenty ke cti /a/ chvále Boží zjednati, jen je-li /to/ možné bez velkého ublížení.

Poněvadž /v/ ten čas daně vejš a vejš vystupovaly, o což to byla větší radost má, nejmilejší, dílem že má žádost jalová nezůstala a tím větší radost jsem měl, že z oumyslu na poděkování za
136 všech našich časů proběhly vojny a od nepřátel nás Bůh zachovati ráčil, takovou dlouhou a dlouhou památku zachováme. Načež dobrodincové, to jest vejměníci a hořeři 32 fr./složili/ a ostatní Obec až do 350 fr. doložila.

A to se všechno stalo svrchu psaného roku za panování velebného pána a pana Jana Rudolfa, jemuž toho času duše naše, jemu pod duchovní stráž svěřeny byly, pana učitele Blažeje Bidermanna, který mnoho nocí si utratil pro zvelebení a rozmnožení chvály Boží, den ale zas na psaní partesů vynaložil; místní představení ale, /předně/ František Zahrada a oni začátečníci, ježto se uvolili v zvuku trub Boha při obětích chváliti, jsou byli Johan Čouk, Johan Nikl, Johan Konečný, Johan Veselský, Franc Obšil a Matouš Kopr a ze zahradnického stavu Fabián Kuba,

Johan Ogolin i Mikuláš Veselský, ti totižto zdraví svého nelitovali ke cti /a/ chvále Boží obětovati, když jenom nočním časem k cvičení na oněch instrumentech ve škole, která k tomu ustanovena, aby se v ní vše dobré, co se ~~u~~ cti Boží tejká, jednalo, s pa-
137 nem učitelem strávili, ve dne ale zas jeden každý při svém hospodářství a k svému užitku svoje ruce pokládal a se zaneprazdňoval.

Copak si myslíte, milí potomci, kolik pak ta jejich práce neb jejich cvičení trvalo ? Nic dýl, jenom 30 nocí, nejmilejší ! Proto spěchali, poněvadž přicházel ten slavný hod, v němž se měl narotiti Král všech králů a Pán všech panujících - náš Vykupitel a Spasitel, to malé Jezulátko. Ten Emanuel, chtíce tohoto Ježíška v zvuku trub přivítati na místě chudých pastýřů při jedličkách ! Tu, milí potomci, kdyby možné ~~bylo~~ bylo /do/ jednoho každého věrného křesťana jeho srdce vnitř vidět, jistě, pravím jistě, jedno každé hořelo neb plakalo od lásky k tomu malému děťátku. Tu jistě žádný nelitoval onoho jmenovaného času, jeho pakatele, jenžto ke cti chvále Boží a svému duchovnímu užitku, tam, kde ho ani mol, ani rez nežere, k svému budoucímu prospěchu obětoval.

Franc Zahrada, dědičný
rychtář, psal.

138 A c o v í c v á m c h c e m , naši milí potomci, zde do této pamětní knihy položit:

to jest mezi 1816 a 1817 rokem po zkončení tak dlouhé vojny a pronásledování, vidouce mnozí ředitelové a ministři při tak nevyslovitelných jízdách jak vojenského tak i obecného lidu, jak to všem tam k vidění bylo, že mnohý z jedné neb druhé strany v rozličných dírách /polních cest/ s dobyt看em zápasil, kde lidé dobytek, voják sedláka a vojáka kaprál neb jiný oficír tak nemilosrdně trýznil. Tehdy z poručení císařského, krajského úřadu a vrchnosti za pana vrchního šternberského Františka Lanka přišlo poručení, aby všechny cesty, jak z polí, tak v osadách na způsob císařské silnice spraveny byly a to na následující způsob,

139 aby všude, nechť to třeba přes role nebo jezera jde, jenom nejprímněji vyměřeno má jíti.

To jest od Pusté hráze neb toho hraničního kamene /silnice/ měla jít přes role za sušírnou k rohu Smyslila Franze roli, co leží vedle Vrchního trávníku zrovna přes Vrchní trávník k dědině. (1) Na druhém konci /vesnice/ ale od mostu přes rokli Martina Veselského toho rohu přes všechny role přímo k Čluňovskému mostu.

To ale rozvažující se sobě a vidouce, že by mnohý byl mnoho ztratil na věčné časy od gruntu, tehdy skrz bouři a daleký pokoj, my jsme ~~rozhodli~~ /chodili/ na svrchujmenovaného pana vrchního, aby nežádal ta-

1) Jedná se o úsek silnice od dnešní Sokolovny až do oblouku za zastávkou, v němž tato nová cesta navazovala na starou spojovací cestu Olomouc-Šternberk. (Dnešní "císařská" silnice pod lesem byla vystavěna r.1728).

kové škody na novém místě přes role, cestu, která měla jíti nicméně beze všeho rozmyslu. /Pan vrchní/ řekne, že vyjede co nejspíš ven k prohlídnutí takové cesty. Což se stalo. Když vyjel, tehdy povolil, aby cesta na starém místě /šla/ jak /ta/ 140 stará cesta /jde/, jenom ne křivolace, nýbrž přímo přímo, nechť trefí do jakékoliv zmoly a to z obou stran kříkopama obhraděná.

A při tom zůstalo, ale na ten způsob bylo většímu dílu uchráněno od škody, jen toliko při rychtářovým gruntě na tak jmenované Radlici na 2 achtle země se odebralo (jemu krom obecní náhrady jinak nahrazeno být nemůže). Na další ušarování cesty přes pole není žádný zisk.

Tím větší /byla/ škoda přes osadu, /kde/ musel po tejto straně jeden každý spravovat podle míry velikosti svého sedliska třebaš přes 100 fůr krom kamení navážet, poněvadž mnohým /se/ trefilo přes louže a rozličné zmoly zavážet. (1)

Na místě jedné strany druhá strana /usedlíků/ musela za dědinou k sušárně, tak jak mu jeho sedlisko vyměřeno krom roli obnášelo házet.

Co se tejče mostů, které napřed nebejvaly, to jest u sušárny u Povalilovy chaloupky a Jakuba Zahrady, a tak dál, ty se obecně spravovaly.

1) Z tohoto záznamu je vidno, že přes vesnici se jezdilo všelijak klikatě mezi močály, každý jak mohl a chtěl. V úpravě této cesty se však nijak nepospíchalo, vždyť ještě r. 1834-37 je i v místě dnešní silnice několik močálů.

Cesta podél druhé strany gruntů se neupravovala a ještě dnešní její stav podává obrázek středověku.

141 Až potaď jsme tehdy, naši milí potomci, jsme vám zde k paměti chtěli uvést jen z většího, co jsme za našeho zde krátkého putování přestát museli. Co ale na nás dal císař, to našim očím ve tmách ■ stojí.

My ale jsme za našich časů žádných rozkoší neužili, pročez ale všechno Nejvyššímu Odplatiteli obětujeme, aby to všechno přestálé k vašemu i našemu duchovnímu prospěchu dobře posloužilo, což my vám i nám vinšujem a se těšíme při odpočívání od práce a dlouhé chvíle, /že/ na místo napadnutého zlého myšlení čistí ~~myšlení~~ budete, /že/ na nás s nejvyšší obětí neb dobrým myšlením si vzpomenete. Čemuž se těšíme při konci našeho putování že ne trest za naši práci bude na nás kladen, nýbrž hojnou mzdu od Boha všemohoucího k doufání máme, tak jak nám ji přislíbil, když sám pravil: Pojďte ke mně všickni, kteříž pracujete a obtížení jste ! A já vás občerstvím. (Ev. sv. Matouše, v 11. kap.).

142

146 Na veřejné knize pán a musela Obec svůj obecní kapitál v roku 1818 dne 23.ledna a v obci do jistoty pod roční 5ti procentní interes (= úrok) následujícím osedlým zapůjčit.

Totíž kterýžto kapitál vynášel v hotovosti, jak se z důchodu (= důchodní kancelář na zámku) přijal 582 fr. 32 krejc. 1 denár .

Mimo toho/to/ /obnosu/, který na přítomné cedulce blajštiftem zaznamenáno jest a takový Obec dílem na mše svaté a dílem na rektorskou službu a jinší potřebu vybrala a takový Milostivá vrchnost žádá od Obce k navrácení, protože takové peníze na žádnou jinou potřebu nemají se potřebovat. Leda na místě z interesů každoročně. Poněvadž dosavad ještě takových /peněz/ Obec nesložila, pro-
147 tože očekává od Slavného gubernia na prosebnou resoluci. Poněvadž Obec nebyla v stavě takové /peníze/ pro nedostatek složit, kterých má vynášet podle vypočítání od pana vrchního ten čas zas Františka Lanka 677 fr. 55 kr. 3 den. až do nynějšího dne 9.ledna 1819 roku, ještě nesložila.

Franz Zahrada, ten čas rychtář.

Z tej ale vrchní sumy 582 fr. 32 kr. 1 d.
Johan N e p l e c h z numera 18 dne 23.ledna
roku 1818 /si/ vypůjčil 300 fr. - kr.
do 1822, 18.3. nanovo vypůjčil .. 200 --
1818 r. interes položil 15 --
1819 hat erlegt 15 --
1820 " 15 --
1821 deditque (=totéž) 15 --
1822 " 23 20

149 Johan K o n e č n ý (čp.9) z toho obecního kapitálu na zpáteční straně dne 23.ledna 1818 roku pod ručením 5^{ti} procentního interesu si vypůjčil 100 fr. -- kr.

interes za 1818 položil	5	--
" 1819 "	5	--
" 1820 "	5	--
" 1821 "	5	--
" 1822 "	5	--

Ten vrchní kapitál nepatří ke kostelu, nýbrž do Obce, poněvadž Milostivá vrchnost nežádá je-
nom 1265 fr. a ten, zde v této knize některým
osedlým připsaný kapitál vynáší krom křížových
50 fr. Obšilovi připsaných 1382 fr. 32 kr. 1 d.
Tak by Obci patřilo k povladování u Konečného
100 fr. a u Jana Smetanu 17 fr. 32 kr. 1 den.,
s kterýma může Obec nakládat jakkoliv chce.

151 Franz Z a h r a d a (čp.7) ostatní dne
23.ledna 1818 roku až do zaplacení vypůjčil /si/
pod roční 5^{ti} procentní interes ...

..... 182 fr. 32 kr. 1 d.

takových dne 9.ledna 1819 za
rok 1818 interes položil . 8 38 -

Ten svrchu jmenovaný kapitál Franz Zahrada
dne 1.března 1819 zaplatil,

který kapitál hned toho dne 1.3.1819 Johan
S m e t a n a z numera 36 pod roční 5^{ti} pro-
centní interes /si/ vypůjčil 182 fr. 32 kr. 1 d.

Anno 1819	položil		9	6	-	
"	1820	"		9	6	-
"	1821	"		9	6	-
"	1822	"		9	6	-

153 Franc Obšil (čp.5) vypůjčil /si/ z obecního Stifts-kapitálu v roku 1822 dne 1.dubna pod roční 5^{ti} procentní interes 400 fr.
nově vypůjčil 18.1.1823 100 "

Anno 1822 položil interes 15 "

On, Franc Obšil vypůjčil /si/ na dva polní kříže obětovaný kapitál, to jest na Zelený kříže u Mesel stojící, v r.1823 dne 1.ledna ... 50 fr.

154 Josef N y k l z numera 24 vypůjčil /si/ ze
Stifts-kapitálu l.února 1822 100 fr.
a odtud jest povinen platit 5^{ti} procentní inte-
res.

položil interes v r.1822 4 fr. 35 kr.

155

O p a k o v á n í

toho Stifts-kapitálu, který dlužní jsou:

18 Johan Neplech dlužen	500 fr.,	int.roč.	
		25 fr.,	
5 Franc Obšil	500 fr, .	25 "	
24 Josef Nykl	100 "	.. 5 "	
9 Johan Konečný	100 "	.. 5 "	
36 Johan Smetana	182 fr.32 kr.1 den.		
	interes 9	6	-
Suma dluhu 1382 fr. 32 kr. 1 den.,			
inter. 69 " 6 " .			

Na Stifts-kapitál jen potřeba jest 1265 fr.,
interes vypadá pro kauce na mši 63 fr.15 kr.

Co skrz otahování vypadne (=odečítáním), jest ~~obecní~~ **obecní**
~~silný~~ kapitál 117 fr.32 kr.1 d.,
interes obecní 5 " 51 " .

NB. To 100 fr., co Jan Konečný má, jest obecní ka-
pitál a připočítá se k Stifts-kapitálu a od
Jana Smetany také odpadá 17 fr.32 kr.1 den.
Tak jest obecní kapitál silný a pozůstává ze
117 fr.32 kr.1 den. v šajnech a ročně interes
vynese 5 fr.51 kr.

Konečný dá interesu ze sta ... 5 fr. -- kr.
Smetana dá ze 17 fr.32 kr.1 d. .. - " 51 " .

- 1) Začátek při tříhranatém hraničním kameni za kamenným splavem, který třem vrchnostem přináleží, odsad až k mostu k zelenému kříži měří 507 čtver.sáhů;
- 2) Od zeleného kříže až k začátku loděnského rybníku, to jest jmenovaná hráze, která Ježova hráze se jmenuje, měří 570 čtver.sáhů;
- 3) Od tejto Ježovy hráze až ke příkopě, kde voda z loděnského malého rybníka vyteče, měří 1034 čtver.sáhů;
- 4) Od tejto příkopy až ke ~~hřadu~~^{koutu} u jmenované louky, jménem kopaná, měří 1390 čtver.sáhů;
- 5) Od jmenovaného kouta u kopané /louky/, mezi Čluňovským rybníkem a obecní dnešní trávník a až k benátským /lukám/ a Matěje Friby jeho role, měří 700 čtver.sáhů;
- 6) Od Benátských rolí až k Holomoucké cestě, kde byly křemele ~~miněny~~ k vidění, měří 490 čtver.sáhů;
- 7) Od takového křemele až k huzovské cestě a k roli jmenované Radlice, ... 326 sáhů;
- 8) Od tejto role Radlice až k chodníku, kde se ze Štarnova do Stádla jde 638 sáhů;
- 9) Od Stádelské cesty neb chodníku až k Lužické vozové cestě, měří 383 sáhů;
- 10) Od Lužické cesty vozni až k Zadní lávce, měří 675 sáhů;

1) Zápis z roku 1824.

- 11) Od Zadní lávky k vodě, která z Olešníka
teče, měří 360 sáhů;
 - 12) Od tejto vody až k ščerkám, která cesta při
těch ščerkách na Prlov jde 328 sáhů;
 - 13) Od tejto cesty až k hraničnímu kameni, kte-
rý za Pustým rybníkem u císařské silnice
stojí, měří 547 sáhů;
 - 14) Od toho kameně za pustým rybníkem zaseji
až k druhému hraničákovi, který na bouňov-
ských hranicích stojí 515 sáhů;
 - 15) Od toho hraničáka až k tříhranatému kameni
v sušici, kdežto se začátek dál a měřiti
začalo 338 sáhů;
-
- Suma 8896 sáhů.

158 Obec Štarnovská povolila Franz H o l o u b k o-
vi, konskripční číslo 63, si k jeho domku přista-
věti vejminkářskou světničku za těchto podmínek:

- a) užívání po dobu jeho života a života jeho že-
ny;
- b) po jejich smrti musí být tento domeček opět
zbourán. Uzná-li však Obec jeho nutnost pro
nového majitele a bude-li s ním Obec v dobré
shodě, domeček mu ponechá. (1)

Štarnov dne 16.května 1824.

Obec Štarnov.

1) Německý text.

159 Josef N y k l ,chalupník,čp.24, přikoupil roku 1824 od Obce špičku pole u tak zvaného splavu,s jeho polem sousedící, za půl bečky piva, 2 bochníky chleba a 1 kopu sýrů, to na věčné časy a bez jakékoliv činže.

Touto povinnou úctou k Obci bude povinen každý další nástupce Josefa Nykla. (1)

Obec Štarnov.

1) Německý text.

Obec Štarnovská ponechává nynějšímu důstojnému lokálnímu kaplanu Janu R u d o l f o v i , který má dosud najaty 2 kusy obecního pole na Ploucích, toto role bezplatně k vlastnímu užitku tak dlouho, pokud ve Štarnově bude nebo pokud s ním Obec bude v dobré shodě. Při nástupu dalšího lokálního kaplana pole připadají Obci zpět a tato s ním může naložit dle svého uznání.

Toto je zde poznamenáno, aby budoucí lokální kaplan si nedělal právo na toto pole, ale vždy může Obec o jeho propůjčení požádat. (1)

Štarnov dne 24. června 1825.

Obec Štarnov.

1) Německý text z ruky dědičného rychtáře Leopolda Zahrady.

Moji nejmilejší potomkové ! Uznávám z dvojího ohledu, abych moje mnohé ctihodné ~~původní~~ a nanejvýš vážené předky následoval, a sice především abych jejich ~~chval~~itebné jednání podle mé možnosti následoval, a za druhé, abych povinnosti mého stavu v udělování ve známost uplynulých časů i mým milým následovníkům vyjevil a po sobě památku zanechal.

K tomu ale mně dávají nejdůležitější příčinu nynější strašlivé, ale buď Bohu chvála, již šťastně přečkalé časy, neboť chci zvláště jenom vám ony tak strašné přípravy našich všech představených, k oné se blížící z dalekých východních krajín sem klačící se nemoci, tak nazvané C h o l e r a m o r b u s , psáti. Již samo to jméno Cholera bylo vůbec velmi hrozné, neboť v roku 1831 tento kraj Holomoucký byl tak nastrašený, že se ta velmi zhoubná nemoc do našich míst a osad vloudila a to tak strašně, že pan Krajský /hejtman/ předsevzal do každého vrchnostenského místa sám přijeti a tam všechny poddané shromáždit nařídil.

Před námi tu zhoubnou nemoc tak strašlivě vypravoval, že i po jeho řeči, kterou pro množství lidu na tak nazvaném Hrubém domě u Pitschmana v sále ve Šternberku držel (1), jeden duchovní ze Šternberka nám v kázni všechno představil a

1) Pitschmannův hostinec je dnes Městský kulturní dům.

toho pana Krajskýho velkou starost o naši bezpečnost vychvalovat ~~musel~~. V kteréžto řeči nám
161 ostře nařídil, abychme s těmi již v tej nemoci postavenými žádný obchod neměli, poněvadž hrubě nakažlivá býti má. Mimo toho jedna každá Obec musela vykázat dům pro ty nemocné, který u nás u Floriána Glensara, Nro 70, ustavený byl. V tom domě musely být jemně 4 postele přichystány, jedna mrtvá komora a v ní kamna na zahřívání mrtvých, kotel na vaření všelijakých medecín, pár loktů futerbarchetu na oblékání a tření všechněch žil toho ubohého, několik flaší s medecínami, 4 Krankenfotoři neb opatrovníci. A tím podobně jinší přípravy, které ani péro vypsat nemůže, o tom všem se pak má vrchnost přesvědčit.

Když pak pan vrchní, doctor a jinší komisař sami očitě spatřili a ještě, kde ta nemoc vypukla, muselo být krom obyčejného krchova jinší místo na pochování takových nebohých ustanoveno býti, což se i také skutečně na mnohých místech stalo, že lidé krom krchova pochovávaní byli.

Když se tehdy všechny tyto přípravy všady ohlašovaly a také místy ve skutek uvedly, tehdy lidé byli tak zmámeni a žádný sobě troufati /si/ nechtěl se spolubližními na setkání /se/ pozastaviti neb porozprávěti nebo také o svých milých se rozloučit a do takového strašlivého domu, kde jednak vždy, jak onemocněl, přijíti měl, ~~zanepraven býti~~ ? Každý se obával, a což se i stalo, neboť ta nemoc měla tu vlastnost, že ji jistotně ten, který se velice bál, dostal.

162 Všechny ty přípravy a řeč pana Krajskýho na vrub držána byla, což když se poznaly, tehdy sem za níže postaveny ve veřejném i jiném shromáždění, všechny od tak hrubého strachu odvrátiti /se/ usiloval, jich k modlitbě a důvěře k Bohu, k střízlivému živobytí /nabádal/ a bezpotřebného se nebezpečenství aneb k zacházení s těmi nemocnými všemožně na srdce sem kladl. A buď Bohu nejvyšší chvála, /že/ jsme od tohoto zlého zachránění zůstali, ačkoliv ty časy skrz celý den jenom samé zvony v rozličných místech slyšet bylo, neboť toho času tato nemoc nejvíce Laštany, Bouňovice, Štěpánov, Libuš, Hnojice, Mladějovice, Lužice, Šternberk a nejvíce Loděnice Moravská a Piňovice navštívila. V samé Loděnici 15. listopadu jeden den 9 osob zemřelo.

Všechno to vrchnostenské nařízení, které jsem na vrchu vypsál, se /pak/ zrušilo a tehdy aspoň ve svojím obydlí život každý skončiti mohl.

To jest milí následovníci, co vám chtěl ve známost uvésti Obce představený

Leop. Zahrada. (1)

-
- 1) Cholera morbus se v našem kraji rozšířila v listopadu 1830, odešla až s příchodem jara 1832. Ve Šternberku na ni zemřelo asi 100 osob, Štarnovu se však vyhnula. - R. 1836 se v menším měřítku objevila znova.

163 N e d l o u h o , m i l í p o t o m c i ,
po tej nemoci vyšlo nařízení krajské, aby se
všechny krchovy, které se v místech vynacházejí
a přes 30 sáhů od domů vzdálené nejsou, přelože-
ny byly. Na to i přijela komise z Holomouce a
prohlídla náš krchov a uznala, že nový býti musí,
což jsem já a podmistr toho času Mikuláš Bě-
hal všemožně odpíral, co se nám tvrdě odepřelo.
Několikrát jsem na ono krajské povolení z r.
1785 se odvolal, znovu všechno bylo zavrženo a
šli jsme do bránky za humny a pan Krajsfysikus
nechal kopat díru na roli Jana Vyskoče a když
žádné vody nenalezl, nařídil v přítomnosti pana
vrchního, že na tej roli a /roli/ Franze Obšila
odebere se na vrtel země k pochování mrtvých a
těm dvěma nahraditi /se půda/ má. My ale uvažo-
jíce, že by těžší bylo zapravovati dva, tehdy jsem
žádal, by se na jedné roli, totiž Martina Vesel-
ského (čp.19) /hřbitov/ vykázal, což se i dovo-
lilo.

To se stalo 1832, kdežto potom Obec vždycky
byla přenadržena, strašena i pokutována, aby to
vykázané místo ohradila a aby tam mrtvá těla
pod kněžskou pokutou 3 dukátů pochována byla.
A to trvalo 1833 a 1834. Když viděla vrchnost,
že Obec nic dělat nechce, tehdy nám dali 6 vojá-
ků exekucí na tak dlouho, až by krchov obdělán
byl, což se i stalo. Potom zas stál krchov ~~nehotový~~
nehotový celý rok a se ještě nepochovával žádný,
až 1836 v jaře se začalo pochovávat. Musela
ale Obec kříž nechat postavit, ho i krchov po-
světit, 5 fr. panu Krajsfysikusovi a 3 fr. panu

děkanovi zaplatit. (1)

164 Za ten vrtel ~~nn~~ neb 4/8 (= 4 achtle) země, které se na pochovávání obdělaly, Martin Veselský třikrát tolik, to jest 1 měřici a 4 achtle na Meslách od obecní role obdržel a musí taky na příští časy z toho kontribírovati.

V Štarnově dne 26.července 1836.

Leopold Zahrada.

-
- 1) Po vytýčení nového hřbitova Obec se dostala do kleští a trpěla nevinně. Zatímco Krajský úřad nutil k pochovávání na novém hřbitově, arcibiskupská konsistoř nový hřbitov neuznávala, nedovolovala ho tedy posvětit a faráři na něm pochovávat. Obec hned na něm dala postavit centrální dřevěnný kříž, pod tlakem vojenské salvy gvardie ho i konečně oplotila, aby měla pokoj ze strany světských úřadů. Konečně na žádost lokálního kaplana Jana Poppa ~~konsekrací~~ ze 6.12.1834 konsistoř teprve po dvou letech dovoluje dřevěnný kříž nahradit kamenným a ten i hřbitov vysvětit. Umrličí komora a něm byla postavena až r. 1893.

165 R o k u 1826 z p ř i s t o u p e n í m é -
ho do ouřadu rychtářského se ona, tak jmenovaná
Mostka, kopčinami a chrastinami zarostly, což těm
rolím na obou stranách valně škodilo, neboť se
zimním a jarním časem po roli z obou stran jez-
dilo a /tak/ se ta největší škoda dělala. Aby se
ale tomu zlému předešlo, tehdy jsem já Obci na-
vrhl, aby se to kopčí vyklučovalo a aby jeden
každý za svou práci, která obtížná byla, dvě leta
to místo užíval, k čemuž i Obec povolila. A furt
příští jaro se pracovalo. Po vyjití tech dvou
let ty postranní kousky Obec prodala, což se ně-
kolikrát stalo, až přišla ta mírná skrz inženýry,
aby se to tehdy do užitečných rolí nevzalo. Ne-
chalo se to dvě leta ležet, /a/ po tom čase, po-
něvadž to byla samá cesta a žádný z toho užitek
nemíval, tehdy jsem Obci představil, aby se pro-
středkem přímá cesta neb silnice udělala a po
bokách malé příkopky k zvejšení tej cesty vy-
házely a ty po bokách vypadající kousky by se k
těm rolím, kde by se šikovaly, přiměřily, a z to-
ho se podle úmluvy nějaké poplatek do Obce pla-
til.

Musím říci, že mnoho ze sousedů k tomu, uznáva-
jíce na příští časy užitek dvojnásobný, totiž, že
bude dobrá cesta a Obci nějaký poplatek /přijde/,
náchylní a naklonění byli, pak /ti/, kteří pokoje
nemilují a pro všeobecné dobré nic dělat nechtě-
jí, se tomu protivili.

Poněvadž se ale na takové obyčejné náhledy /ne-
166 dalo/, tehdy se pokračovalo i tady v práci, aby se
cesta hned od dědiny až po hranice Lhotské dobrá

byla. Tehdy se od zahrady Mikuláše Běhala (čp.1) začalo měřit až po hranice a pak se ten celý kus na dva díly rozdělil, aby žádný skrz vzdálenost zkrácený nebyl načež sobě jeden každý skrz tažení losu svou tratu neb ~~malý~~ kus k práci ustanovil. (1)

Poněvadž jak to vyměřování obtížné pro mne samého bylo, tehdy se dobrovolně pro obecní dobré a památku příštích potomků následující sousedé k tomu vynášeli a k začaté práci především nejvíce účinkovali, a sice: Jan Veselský, č.3, Franc Obšil, č.5, Johan Běhal, č.12, Martin Smyslil, č.17, Josef Zahrada, č.40, Johan Běhal, č.41.

Mohlť bych jak i ony protivníky aneb nespokojené sousedy zejména zde postaviti, však nechci jim tej hanby aneb zlej památky u jejich následovníků učiniti, dost na tom, že se jim jejich vzdor podařiti nemohl.

Když tehdy ta cesta udělána byla, pokračovalo se ty odpadky neb kouska přeměřiti, což se i stalo a jak vedlejší list vykazuje, se ušetřilo. To-liko se ale Obec domluvila, by z jedné každé čtverečné sáhy přiměřeného pole 2 krejcary, neb troník ročně do Obce se platilo.

Jenž se stalo dne 16.máje 1836 za

rychtáře Leopold Zahrada,

Mikuláš Běhal,
Johan Neplech, starší
Johan Běhal,
Ondřej Škoda.

-
- 1) Zde šlo o úpravu cesty z vesnice na Šternberk. Tato až do r.1896 šla s počátku dnešní trasou až k polní trati Na šancích, pak "šancovou" cestou přes Hofingl do Lhoty. - Dnešní silnice do Šternberka přes železniční trať byla vybudována r.1896.

167 P o z n a m e n á n í z h ů r u v M o s t -
kách přiměřených kousků, jak mnoho komu vyplynulo,
i tej nové cesty k Šternberku, a určitého platu
z toho dle určení shromážděné Obce, z jedné kva-
drátní sáhy 1/2 krejcaru neb troník, totiž :

Nro	Jméno souseda	^z kusů	míra	■	ff.	kr.
39	Franc Kubáč (1)	3	33 5/6	-		17
29	Johan Neplech	1	10 3/6	-		5 1/4
6	Franc Kuba	2	27 2/6	-		13 1/2
68	Fabián Kuba	3	38	-		19
19	Martin Veselský	2	132 4/6	1		6 1/4
13	Matěj Nikl	1	87 4/6	-		43 3/4
37	Jakob Steygar		131	1		5 1/2
4	Symon Fryba		31 3/6	-		15 3/2
43	Franc Tiefenbach	3	93 4/6	-		46 3/2
5	Franc Obšil	2	106	-		53
57	Ondřej Škoda	3	38 3/6	-		19 1/4
15	Johan Bartoš	3	83 3/6	-		41 3/4
7	Rychtář (2)	2	45	-		-----
25	Johan Navrátil	3	217	1		48 1/2
16	Josef Klučka	1	16	-		8
21	Franc Vyskoč		11 4/6	-		5 3/4
11	Franc Lukeš		10 3/6	-		5 1/4
2	Josef Běhal	1	17 3/6	-		8 3/4

- 1) z Vel.Penčic, od r.1835 manžel Kateřiny, dcery
Jana Klučky. Je též psán Kubáček z Nelešovic.
2) "Ponechal na cestu z vejměnické louky 40
čtverečních sáhů, tedy neplatí nic".

40	Josef Zahrada	2	70 2/6	-	35 1/4
41	Johan Nikl	2	160	1	20
10	Jakub Zahrada	2	72	-	36
12	Johan Běhal	2	136 3/6	1	8 1/4
17	Martin Smyslil (1)		10 4/6	-	5 1/4
3	Johan Veselský		41	-	20 1/2

U Zeleného kříže musejí ročně poplatku dávat za ustoupené kousky na role od příkopy rybníkové, totiž :

5	Franc Obšil	30	
55	Franc Coufal	5	
20	Johan Coufal	10	(2)

-
- 1) "neplatí nic, poněvadž zavezl žédlo od příkopy k Boží muce".
 - 2) "Všichni tito poznamenaní: činže se při komisi wiwabující na kapitál vplatili, který Obec v obligaci na 200 florénů uložený má".

168 Roku 1835 dne 24.června dovolila Obec Štar-
novská Baltazaru P o v ý š i l o v i (čp.23),
kováři, pro vyhnutí se nebezpečí ohně ze žhavé-
ho uhlí odložný sklad nedaleko kapličky u zahra-
dy Jana Veselského (čp.22) si vystavěti za pod-
mínky, že Povýšil dá Obci k poctě vědro piva a
že při každé změně chalupy jeho nástupce-kovář
tutéž poctu Obci dá. Ročně pak každý bude Obci
platiti 10 krejcarů činže. (1)

Leopold Zahrada
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Roku 1838 dne 7.června rozhodla Štarnovská
Obec prodat Isidoru N y k l o v i ,numero 71,
sáh pastviny u jeho domku ke stavbě stodoly za
6 florénů 40 krejcarů. Jeho nástupcové budou pla-
tit ročně 21 krejcarů Obci,ale nebude jim dovo-
leno tuto stodolu přeměnit na obydlí. (1)

Leopold Zahrada
dědičný rychtář.

1) Německý text.

V roce 1839 dne 26.července Štarnovská Obec
na často opakované prosby ~~přodala~~ Martinovi
~~XXXXXX~~ S l a n ý m u , numero 62 roh půdy o 8
sázích mezi obecní stodolou a jeho domkem a
roh o 21 čtverečních sázích mezi cestou a jeho
zahrádkou na zahradu za 16 florénů za podmínky,
že Slaný a jeho nástupci mimo obvyklé domovní
činže Obci každý rok 1 fl.38 kr.platiti budou
a že koupená půda bude obrácená jen na zahradu.
(1).

Leopold Zahrada
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Když se psala Léta Páně 1834, zasejc nové změny nám nastaly, a sice: vyšlo nařízení ode dvora Císařského, že se má poměřit celá krajina naše a sice skrz vycvičené k tomu cíli ustanovené inženýry, a to všechno, jak pole, louky, příkopy, břehy, lesy, chrástky i cesty, jak selská, tak taky panská, při čemž na žádného žádný ohled se bráti nesměl. K tomu konci jsme dostali patent, podle kterého se přísně držeti jsme museli. (1)

Nejpřednějš přišel jeden inženýr, který jen obzvláštní punkty vyhledával a na taková místa, nechť trefily kam kolvěk tak nazvané signále hluboko do zemi stavěti nechal, totiž na dva sáhy dlouhou vápnem obílenou tlustou hůl, na ní zhůru dvě desky křížem přibité a jednu černou a druhou bílou, na které numero toho místa neb punkta napsané bylo. Takové signále byly postaveny: první na Čluňovské hrázi u sjezdu do Luhu Nro 28, 2) u Ouhrad na obecních rolích Nro 29, 3) na mezi mezi mojím a Antoše Smetany dílem v Dolním poli Nro 30, 4) u Stádelské cesty na hranicích mezi Štarnovem, Huzovou a Stádlm Nro 31, 5) za humny na mezi mezi Martinem Veselským a Matěje Nykle Nro 13 pod vrchme ke příkopě Nro 31, 6) zhůru v Mostkách u špice roli Martina Smyslila Nro 17 stál Nro 32 a poslední, totiž 7^{mý} na hranicích Stádelských a Hofinglových Nro 33. Všecky tyto punkty jsou v těch nových mapách poznamenané.

1) Byl to tzv. stabilní katastr, ve Štarnově prováděný 1834-42. Měření již modernějšími pro-
./.

Ale za dlouhý čas přišel jiný inženýr, který při každé obci hranice obcházel, protože musely všecky kamenami obsazené a dobře nabílené býti. Hlavní však punkty, kdež se troje hranice scházely, musí být vytesané a ke každé obci ta strana s písmenami ~~provozními~~ poznamenaná, jakož, ku př. k naší obci ty německé písmeny G:St: . Musely všecky louky kamenami zabílenými dobře obsazené býti.

Když to všecko v pořádku bylo, přišlo nové nařízení neb Cirkulář, aby v jedné každé obci mimo rychtáře ještě bylo od Obce zvolených 6 moudrých, spravedlivých, zkušených a se všemi okolostojíchnostmi dobře zběhlých mužů, kteří spravedlivě všechno při obci ležící pole, luka a zahrady do klasi rozdělití mají, aby tak na příští časy žádnému křivda se nestala. Protož se všechno shromážděné obci předneslo a jim k vyvolení těch mužů ponechalo. Na to se obec poradila a snesla, by Ouřad sám takové sousedy vyvolil, poněvadž všechny oudy Obce nejlépe zná. A tato věc důležitá se ho taky ~~podobá~~ tejká. Protož rozvažujíc sobě dobře, následující hodnověrní muži od Ouřadu zvoleni byli, totiž: Mikuláš Běhal, N.1, toho času podmistr, Johan Neplech, N.18 Ouřadní, z Obce Josef Kuba, N.26, Franc Coufal, N.55, Johan Veselský, N.3 a Johan Nykl, N.41. Krom těchto vejš jmenova-

středky prováděli vycvičení dělostřelečtí důstojníci a vojáci. Katastrální mapy z tohoto měření vzešlé jsou dodnes přesným podkladem a archivním materiálem k poznání prvých držebnostních poměrů v obcích. Bonitu půdy prováděli si však usedlíci sami a z tohoto materiálu byla rokem 1851 zevedena pozemková daň na 16 % z čistého výnosu.

ných sousedů ještě museli dva tak nazvaní Indikátoři ustanovení býti, kteří se vekslovali každý den/jeden, při těch inženýrách, to jest při Adjunctu, který všechny meze, příkopky, a obzvláště jedno každé pole neb luka, jak leží, poznamenal; i museli Indikátoru vyjádřit, komu ta role neb luka patří, při čemž jeden každý majitel přítomný býti musel. Při tlučení těch flocků musely každý den 5 osob přítomno být, kteří ty kolky vozili a zatloukali na ty místa, které jim Adjunct vykázal. A těch flocků muselo na tisíce přichystaných býti. Tito Indikátoři byli Franc Lukeš, N. 11 a Josef Zahrada, N. 40.

Když tak to pole skrze ty flocky poznamenané bylo, teprve se skrz inženýra měřilo. Při tom však několik osob přítomno být muselo a ještě byli 3 vojáci bitelní, co jejich fanky (=praporky) po těch flockách nosili a která místa teprve inženýr na svůj stolík zaznamenal. A když to učinil, teprva skrz trubku, vojáku fanku nosícímu dále jíti známku učinil. Toto takové měření trvalo skrz 10 neděl a koštovalo to Obec, ačkoliv ti inženýři od Císaře dobře placeni byli, a nic žádat nesměli, přes 135 rýnských vídeňské měny.

Však tomu ještě nejni konec, neboť nyní rychtář a těch 6 tak nazvaných výborníků museli udat, na jaký způsob ty role neb luka v klasech mítí chtějí. Protož jsme se sešli a následovně ustanovili, totiž, aby byly 4 klasy a sice:

do první bylo vzato Dolní pole a Příčky až po příkopku, která jde mezi roli Matěje Nykla N.13, 40, 12, 10, 3, 17 a 14 z jedné strany a mezi rolemi N.27, 26, 19, 41, 31, 39, 30, 11, 26, 27, 7, 14, 55, 20 a 5. Z role France Vyskoče, N.21 a 37 u Radlice se třetina vzala do druhé klasy.

do druhé klasy byly vzaty Záhumeny celé, Za Holomouckou cestou až po Benátskou cestu všecko a pod ~~Rybníkem~~ Rybníkem dva díly, a Malé Příčky, pod boudami, jak od rychtářovy Radlice až po příkopku od močára končíc, od Bouňovských hranic Mesla 4 každých dva díly.

do třetí klasy Mesla, za sušárnou, Maly Ščerka až po Matěje Nykla, N.13, Hruby Ščerka ~~na~~ až po Matěje Hlocha, N.8, Vrchní pole až po Martina Veselkého, N.19 šance, a od zadku od Lhotských hranic z dílů N.3, 12, 10, 43, 41, 10, 40 a 25 třetí díl jsme museli vzít, poněvadž nám to veskrz do 4. klasy inženýr vzít nechtěl, o tom však dále, končíc Plouce, Ouhrađa i Bahéšek N.19, 13 a 37.

do čtvrté a poslední klasy přišly ty ostatní ~~všechny~~ všechny, totiž Maly Štěrka, Hruby Štěrka, Vrchní pole, za Boží mukou, Bahéška, Gri-gava a Močár.

Co se tejiče luk, tu se musely tři klasy udělati a sice:

do první klasy byly vzaté panská luka, totiž Malá strana a třetí díl z Hrubé strany na Čluňovských lukách, a potom ty luka Huzovských a šternberskýho perníkáře a Duklasa okolo mlýnské vody.

do druhé klasy polovic Čluňovskýho rybníka a některá louka v Luhu, totiž: N.30, ty huzovsky lepší a lužický okolo knížecích, a třetina z Hrubé strany vrchnostenských luk.

do třetí a poslední klasy druhá polovic Čluňovského rybníka a třetina z Hrubé strany panské, ostatní louky v Luhu, celý Grigava (1), louky k Mostkám a zhůru v Mostkách, krom louky Jana Vešelskýho, N.3, která se do druhé klasy vzít musila.

Co se tejiče zahrad, ty byly všecky do jedné klasy vzaté.

I les Luhový jsme musili vyšacovat, jaké dříví a jak moc kterýho roste, totiž se vzalo 10 dílů olšovýho, 3 díly břestkovýho, 1 díl dubový a 1 díl osikovýho. (2)

-
- 1) Z mnoha poznámek o Grigavách je vidno, že tato polní trať byla v této době lukami a před tím porostlá lužním lesem, který se (podle všech známek) táhl až ke Stádlu. Kdy byla tato luka přeměněna v ornou půdu, zjistit se nedá.
 - 2) Břestkový strom je náš dnešní jilm. Od břestkového lesa dostala zřejmě vesnice Březce (v listinách známá již r.1276) svoje pojmenování.

I rybník vodou napuštěný se musel vzít, a sice, kdyby se role z něho udělat musely, protože je vzata polovic do třetí a druhá polovic do čtvrté klasy. (1)

Když všechno vejš učiněné bylo, musili jsme v každé tej vykázané klasy ustanovit neb vykázat jedno pole za mustr, protože se jmenoval (Mustergrund), podle kterého se potom ona ta klasa šacovati neb rovnati měla. Snad by si někdo myslil, /že/ to bylo dobře neb lehké, může se vzít v každé klasy ten nejšpatnější nebo nejzanedbanlivější díl; ale to tak nebylo, neboť se hned předpovědělo a přísně nařídilo, že se takové pola, jak jsem pravil, vzít nesmějí, sice jak přijde Comisař, že sobě sám to nejlepší zvolí. Protož obávajíc se toho, museli jsme podle možnosti a našeho nejlepšího zdání ustanovit. Protož

v první klasy byl vzatý za Mustergrund Franze
Kuby, N. 6 u dědiny díl v Dolním poli,
v druhé klasy Štvrťka Jana Bartoše, N. 15, za Kubovy za humny,
v třetí klasy Za sušírnou ta první od dědiny Josefa Hlocha, N. 8,
v čtvrté klasy na Hrubých šterkách ta druhá od dědiny Franze Vyskoče, N. 21.

V lukách v první klasi Malá strana vrchnostenská,
v druhé " Čluňovský rybník,
v třetí " za Grigavy Franze Steskala, N. 10.

1) Jedná se zřejmě o Štarnovský rybník. Naposled byl loven r. 1869, však r. 1870 vysušen, přeměněn na role a luka, rozparcelován a pronajat vrchností štarnovským usedlíkům.

V zahradách je Mustergrund u Jana Lanka, N.9.

Když tak všechno učiněno bylo, přišel bez všeho vědomí jiný Commisař, a sice hned po rezných žních a tak jsem musel já a Mikuláš Běhal po všechném možném poli, které toho 1841^{týho} roku v Dolním poli trefilo, s ním chodit a všechny, na každém kusu extra stojící mandele dobře sčítat; jestli ale někde odvezené se býti zdály (čehož moc nebylo, poněvadž z nenadání přišel), tehdy i to místo, kde stály, dobře se prohlíželo a všechno Commisař zaznamenal; kde ale neobyčejně moc mandelů stálo, tehdy sobě poznamenal, kdy a jak tuze ta roli hnojena byla. I také některé role, co žitné mandele natrefil, zaznamenal, ku př. na Ploucích Tomáše Richtra, N.45. S tím vejkazem zasej odešel a bylo nám oznámeno, že příštího roku 1842 se průba s mlatem na humnách a obilné sypání dělati bude.

176 Roku 1848 prodala Obec Franci S l á m o v i ,
čp.56, řeznickému mistrovi ve Štarnově, roh
vedle maštale a též celé místo před domkem až
ke příkopě k zaokrouhlení jeho dvora, v rozloze
76 čtverečních sáhů. Kupitel se zavazuje ihned
Obci zaplatit ... fr. kr. a v dalších le-
tech platit ročně činže 4 fr. 25 kr.vídeňské
měny. (1)

Zahrada,
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Josef K r a č m a r , čp.60, koupil r.1848
k vylepšení stavby svého domku plochu 10 čtvereč-
ných sáhů za roční plat 14 kr.moravské měny ne-
bo 35 kr.vídeňské měny. (1)

Zahrada,
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Roku 1848 koupil Fabián N e p l e c h ,čp.34,
od Obce kousek v rozloze 11 čtverečních sáhů, k
zaokrouhlení jeho zahrádky /dílek/ hraničící s
jeho zahrádkou, za s povinností ročně
dávati činže 15 krejcarů moravské nebo 37 1/2
krejcarů vídeňské měny. (1)

Zahrada,
dědičný rychtář.

1) Německý text.

Vincenc L u k e š , čp.47, koupil roku 1848 kousek dědiny vedle své zahrádky k zlepšení vjezdu do dvora, v rozloze 4 sáhů šířky a 2 sáhů 2 střevíců délky, o rozloze 9 čtverečných sáhů 2 stop s povinností složití ihned a ročně platit do obecní kasy 32 1/2 krejcarů vídeňské nebo 13 krejcarů moravské měny. (1)

Zahrada,
dědičný rychtář.

1) Německý text.

177 Roku 1851 dne 18.března prodala obecní rada s výborem na často opakovanou prosbu Floriánu G l e n s a r o v i , dům čp.70, na zaokrouhlení jeho dvora kousek dědinné plochy 22 čtverečných sáhů, ležících podél jeho domku, za 5 florénů vídeňské měny k okamžitému složení a za roční činži Obci do pokladny nadále 39 krejcarů vídeňské měny.

Koupila Eleonora ~~MM~~ N i k l o v á , dům čp. 71, hned vedle jejího domku a zahrádky plošku 20 čtverečných sáhů za 5 florénů vídeňské měny k okamžitému složení a roční činži do obecní kasy po 31 krejcařích vídeňské měny. (1)

Zahrada, představený obce,
Fabián Veselský a
Johan Lukeš obecní starší,
Anton Smetana,
Jakob Nikl,
Franz Dvorský,
Franz Stejskal,
Florián Štvrtlík, obecní
výbor.

1) Německý text.

178 P o z n a m e n á n í s l u ž b y p a s t é ř -
ské pro paměť:

pastiř hrubého stáda má rži 12 měřic, za pastvu
a 8 florénů,
za opatrování obecních telat 2 měř. 4 acht-
le a 3 florény peněz;
drobného stáda pastiř má taky 12 měřic a 8 fl.
peněz.

Pak mají jeden každý pecen chleba od každého, co
/mu/ pasou a na každý svátky vdolek.

V roku 1856 se ustanovilo z ohledu těch 8 fl.,
které hrubý pastiř má, aby se daly drobnému
pasteřovi, tedy 16 fl.; to ostatní zůstává, to-
tiž 14 měřic 4 achtle rži a 3 florény pro hru-
bého.

179 L é t a P á n ě 1864 b y l j s e m p o
tříletém úřadování jako obecní radní zvolen za
starostu (1) a byla založena první protokolární
kniha ke zaznamenání ujednání ve schůzích obec-
ního výboru. (2)

R.1865: A ž d o t o h o t o r o k u b y -
la zde jen tak zvaná "lokálka" - to byly takové
malé fárky - jichžto příjem nedosahoval obnos
420 zl. - a byl-li z takové lokálky duchovní
dán na odpočinek - tehdy neobdržel pensí jako
farář - nýbrž jenom co kaplan !

Chtíc tomu předejít, tehdy se obecní výbor s
doro~~zuměním~~ s všemi občany usnesl, tu ~~okupování~~
chybující částku v obnosu 39 zl. každoročně míst-
nímu duchovnímu doložit - a byla napotom naše
dosavadní lokálka "slavnostně" na faru povýšená.
Věnovací spisy jsou uloženy v obecním archivu a
ujednání zanešeno v protokolární knize str.
12. (3)

-
- 1) Zánikem patrimoniálních (vrchnostenských)
úřadů r.1848 změnila se i správa obce. Podle
zákona ze 17.3.1849 byla obec svobodná, říze-
ná svobodně voleným starostou a obecním za-
stupitelstvem. Prvním starostou se stal dě-
dičný rychtář Leopold Zahrada, čp.7.
 - 2) Tato kniha obecních protokolů (se zpětnými
zápisy z r.1836), sahající až do 1885 byla r.
1945 v zápalu ničemí všeho "starého", tudíž
"společensky škodlivého", spálena obecním slu-
hou Vojtěchem Hamrem.
 - 3) Toto povýšení štarnovské "lokálky" na far-
nest stalo se za lokálního kaplana Františka
Lakomého a z lásky farníků k němu. Avšak již
za rok mezi oběma stranami vzniká nenávisť a
starosta Jan Zahrada si 22.12.1867 ani netrou-
fá do knihy obecních protokolů zanést "vše-
líjaké nepořádky, které se nenechají znamenat."

R.1866 b y l v e l i c e p a m á t n ý m !
Toho roku byl za předsedu ministerstva ustanoven
hrabě Richard Belcredi - o němž šla pověst, že
odporučí Císaři Pánu, by se za českého krále ko-
runovati dal a tak všeobecnému přání všeho čes-
kého, moravského i slezského lidu vyhověl! Byli
protož za tím účelem ze všech slovanských obcí
vyslané deputace s drahocennými adresami k cí-
saři a ku ministru Belkredimu, by se toto vše-
obecné přání co nejdřív uskutečnilo.

- 180 Za slovanské obce okresu šternberského byl
jsem zvolen já. Byla totiž napřed svolána schůze,
vlastně sjezd všech starostů okresů čili hejt-
manství Litovelského, Zábřežského a Šternberské-
ho do Hunčovic, kde se ujednalo: kolik každý ok-
res vyslanců vyslati míní; litovelští a zábřežští
vyslali po dvou a šternberští jednoho. Vyjeli
jsme tehdy společně dne 17. března do Vídně a
byli jsme dne 19. ku ministru Belkredymu a 20.
k Císaři Panu k audienci připuštění - ačkoliv
jsme velmi milostivě přijati byli - nemohli jsme
ubrániti se myšlence, že na Císaři Pánu jakousi
zasmušilost a starostlivost pozorovati lze, což
což jsme i naším známým Vídeňákům netajili, což
ti to však tak přísně nebrali a nám za přelud
vytýkali ! (1)

1) Vládní diplom ze 20.10.1860 vzbudil v čes-
kém národě klamnou naději, že dojde k uznání
starých historických práv českých zemí, do-
tvrzeného tím, že ~~na~~ se císař Frant. Josef I.
dá korunovat za českého krále.

Fotografie této deputace k císaři je uve-
dená ve Vlastivědě Moravské - Konický okres,
příloha III.

Brzy se však ukázalo, že jsme se nemýlili ! - neboť brzy začínala se roztrušovat pověst, že bude válka, což Císař Pán zajistě již tenkrát věděl ! (1). Na začátku měsíce května byla také skutečně Rakousku od dvou mocnářů - Prusáka a Italiána - válka vypovězená !

Co teď počal za zmatek, nelze tak snadně vypsat! Vojsko táhlo se všech stran, všecky vesnice byly obsazené a čekali, kudy Prusák táhne. V Štarnově ležel celý prapor pěšáků přes tři týdne, pak ještě přijela celá škadrona husarů, na štěstí jen přes noc, neboť v tu samou noc došla štafeta, že Prusák vtrhl již do Čech (naši jej čekali od Opavy), tehdy hned se všecko hrnulo k západu - ovšem že - pozdě !!

181 My museli ze Štarnova poslat 25 dvouspřežných vozů na "foršpon". Jeli jsme do Olomouce do magacin klást oves, seno, chléb a víno; sjelo se tam moc tisíc vozů! Ten šrum a tu zmatenici nelze popsat! Nám se řeklo od c.k.hejtmanství, abychom sobě vzali na dva dni futr pro dobytek, pak že pojedem zas domů! Aha - povídali, že mu hráli! My zatím "leželi" s naloženým senem tři dni na trávníku u Nemilan a nesměl se žádný od vozů ani hnout, poněvadž nás střežilo ve dne v noci vojsko, až se sjelo tisíc vozů! Pak jsme dostali pefel,

1) - Válka s Pruskem a Itálií proti Rakousku, posílenému některými menšími německými státečky začala z opodstatněné obavy přílišného vzrůstu Pruska zábořem Holštýnska. Rakouská vojska zaplnila již na jaře Moravu a její severní hranice se středem kolem olomoucké ~~pevnosti~~ pevnosti.

K první velké bitvě došlo již 29.6. u Jičína v Čechách.

že každá obec ať má svého konduktora (=vedoucí konduktu, kolony) a ten musí vést dozor nad svými a též musel být každý zapsán! Potom se vyje-
la celá kolona, nad níž vedl dozor nějaký Geier
pensionovaný hejtman, ta dobrá duše byl tak lás-
kav, že nás čítal na kusy ! (Eins, zwei, drei -
fünfundzwanzig Stück). U Litovle na lukách byla
první ruta (=Ruth, odpočinek), tam nám četl arti-
kule: že od té chvíle jsme jako každý jiný voják
- a za každým třetím slovem bylo: Pulver und
Blei !! (= Prach a broky!). -

Na druhý - vlastně pátý den jsme dojeli až
do Mohelnice, tam ale již mne očekával posel ze
Štarnova, ~~němci~~ abych hned přišel domů, že je plná
dědina vojska a že si nevijou rady! Já tehdy mu-
sel své dobrodružné konduktorství složit a roz-
loučiv se se svými milými občany, odvězdvav svůj
povoz pacholkovi, jehož jsem s sebou vzal - ode-
bral jsem se spátky do Štarnova! - Naši spolu-
druzi museli však až zhuru do Čech do Král. Hrad-
182 ce, ba až do Josefova a přijeli za tři týdne zas
spátky do Olomouce, proto že Prusák naši armádu
na celej čáře porazil! Za to však jižní armádní
sbor v Itálii zvítězil.

Něco však musím pro památku připojit: naše
kolona provázela světem, jak jsem zhora uvedl,
chléb, víno, oves a seno - což bylo zajisté pro ně
určeno; však rozkazem snad zmíněného dobrodince
a vůdce celé kolony - nesměl žádný ničehož se
ani dotknout! - musely po světě futr kupovat a
v čas nouze - i krást! A tak dovezli větším dí-
lem všecko zas spátky a skládali to zas u Nemilan
- do Moravi! Chléb byl docela plesnivý - oves
vzrůstal z měchů a seno shnilo na vozech, proto

že velmi přšelo! A k tak velmi nešťastně pro naši armádu válka skončila, doma však začala, protože někteří žádali záplatu tak, jak bylo před odjezdem určeno! - viz protokolární knihu str.16 - to však nebylo možné, poněvadž žádný nečítal, že to bude na místě tři dnů trvati tři týdne! Proto že ale byl ten rok velmi úrodný, tak že bylo všeho dostatek, tehdy se každý spokojil s tím, co vyplatil erár, totiž 80 kr. na den na pár koní. (1)

R. 1867 /v/ odbývané volbě byl jsem opět za starostu zvolen.

R.1868 se vyměřovala železná dráha od Brna přes Nezamislíce-Olomouc-Šternberk.

R.1869 začalo se s zakupováním pozemků - žádali jsme 1000 zl. za 1 jítro - bylo nám však nabídnuto hned 900 zl., což jsme všichni přijali. Antonín Nykl (čp.41) navrhl, že by nám snad páni výkupníci mohli přidat bečku piva na litkup - což tito s velikou ochotností učinili a dali 40 zl. - ostatní jsme doložili a byla večer pěkná zábava, které se účastnila - celá dědina ----

1) Likvidace fořponu nebyla tak prostá, jak zde kronikář podává. Obec před odjezdem fořponu slibovala účastníkům na pár koní a vůz 4 zl., nezúčastnění měli však složit 5 zl. Když se však fořpon protáhl, vznikla nespokojenost a tak 19.3.1867 Obec zvýšila odměnu na ~~10 zl.~~ ~~na 11 zl.~~ každého koně na 11 zl. Odměny však nikdy vyplaceny nebyly (Kniha obec. protokolů).

183 Toho roku potkalo mne a vedlejšího souseda Fabiána Běhala (čp.68) velké neštěstí! Jakýsi zlo-
myslník zapálil po žněch mou naplněnou stodolu,
při kteréž i sousedova shořela! Však ale dobro-
srdeční občané nám oběma dle možnosti vypomáha-
li - začož jim odplat Bůh !

Ke konci toho roku jsme dostali nového vel.p.
faráře P.Josefa Matyáše (1) - také toho roku od-
býval jenerální visitaci arcibiskup Olomoucký
kardinál Fürstenberg (2) - obecně se vystavěli
dvě slavobrány, jedna před mojím a druhá u koste-
la a jelo celé banderium asy 22 jezdců s prápor-
kama naprotiv! Při audienci jsme si stěžovali,
že musyme stavět novou střechu nad kostelem a
nad věží a již to druhý rok leží u vysokého mís-
todržitelství a nemužem se povolení nijak doč-
kat. Arcibiskup vybizel nás, abychom nečekali,
až to všechno spadne - a stavěli hned !

Nemohu opomenout nezmíniti se: když jsme v bu-
doucím roku postavěli - tehdy jsme Jemu předložili
velmi pokornou prosbu, vychvalující Jeho štěd-
rotu - by nám nějakou částkou napomocen býti rá-
čil - anžto jen sami na sebe odkázáni jsme. A co
myslíte, draží potomkové, jak mnoho jsme obdrželi ?
Nic !!. Zdá se to pravda až k víře nepodobno, že
by nám nebyl alespoň ty vylohy, co obec měla s Je-

1) Matyáš přišel do Štarnova ze Šternberka a je-
ho první zápis ve farní matrice je ze dne
26.12.1869.

2) Bedřich landkrabě Fürstenberk, svaté římské
Církve kardinál a arcibiskup olomoucký. V
tomto úřadě působí v letech 1853-1892. Ra-
kouský Němec, česky však znal.

ho uvitáním vymahradil ? A předce jest tomu tak!
Vybizel nás ku stavbě a pak - neuznal nás za hod-
ný, aby nám /na/ naši prosbu odpověděl! Byl jenom
184 poslán od veledůst.konsistory přípis na zdejší
fární úřad, by nám tento vyslovil politování Je-
ho Eminence, že nám nemůže pomoci, protože Jeho
kasa je pro letošek vičerpána !! - a dost. (1)

R.1870 Odbyvané obecní volby a byl jsem opět
za starostu zvolen.

Téhož roku konečně přišlo povolení
na stavbu kostelní střechy a věže, avšak dle plá-
nu, jak je věž v Hnojicích aneb v Mladějovicích,
totiž: čtyrhhranná piramida ! To se nám ale ne-
líbilo, protož jsme nechali udělat výkres s bání
od tesař.mistra Hansmanna ve Šternberku a zasla-
li opět vys.místodržitelství.

R.1871 nám to přišlo zpátky: ať sy konečně sta-
víme jak chcem - však na tu věži že nic
nedostanem! I řekli jsme si - aťsi - předce se
nám to alespoň bude líbit a začali jsme s P.Bo-
hem naše dílo. Postavili /jsme / novou střechu,
věž byla o 2 sáhy nadzděná, plechem pokrytá a ho-
diny zaopatřená - viz protokol.knihu str.45 - a
všechn tento náklad stál asy 4600 zl. V malé
bání pod křížem nad věží jest umístěn v plechovém
pouzdru obšírný spis.

-
- 1) Té prázdné kase je možno věřit, protože Für-
stenberk hodně angažoval do staveb jiných:
zbudoval několik kostelů, chlapecký seminář
v Kroměříži, ale zejména přestavěl a zgotiso-
val olom.metropolitní kostel sv.Václava do
dnešní podoby. Tímto dílem postavil sobě pom-
ník a Olomouci charakteristickou dominantu.

Téhož roku zas vyhořela stodola - však bez obilí - slámou však naplněná - Josefu Lukšovi na čp.15. Požár byl, dle všeho, též zlomislňe založen.

185 R.1872 Jme dostali nařízení od vys.zemské školní rady, že musíme postavit novou školu !
Nechali jsme protož nadělat cihel a vipálit vápna. Stavbu že provedem roku příštího.

Téhož roku vypukl zde mor dobytka! To bylo zas hrozná trápení! Přijel vrchní zvěrolékař až z Vídně a uznal dobytek u Jana Kubu č.26 a Jakuba Veselského č.19 a když se měla kontumace skončit u Jana Neplecha č.59 za nakažený! Protož museli hned byt obstaráni 4 muži, kteří ten dobytek poráželi a zakopávali a museli zustávat přes celý čas kontumace venku v pazderni, což trvalo přes 7 týdnů! Jejich manželky nosely jim jídla, však jenom až na most, tam to museli nechat stát a muži sobě to odnesli, zas prázdné náčení tam postavivše. Do bližšího styku s ostatními obyvateli přijít nesměli! Nad zachováním tohoto nařízení bdělo 7 četníků, kteří ve dne v noci ve strážích se střídali! Ba ani žádný pes, kočka aneb jinší domácí zvíře nesmělo ze žádného stavení na návsí se ukázat! Hned byla určena pokuta! První týdně nesměl žádný ani do města ani z města k nám žádný dojet! Zkrátka bylo to soužení k nesnesení - obzvlášť pro starostu !!

- 186 R.1873 Odbývané volby obecního zástupitelstva
a já musel po čtvrté starostenství přijat! Obzvláště prý teď, když máme stavbu školi, za nedlouho zas fární budovy, na starosti.

Tehdy ve jménu Božím jsme se dali do stavby školi, cihli byli od minulého roku přichystané. P. učitele jsme na ten čas odstěhovali do vejmin-
ky Fab. Pacha na č. 14 a viučovací světnice byla tak též u Pacha - ve stodoli - což sobě jak p. učitel tak dítky velice chválili. (1) Stavba šla rychle předse a netrvalo dlouho a škola nová se líbila všem, však viučovati se v ní začalo až po prázdninách. Vylohy činili - mimo našeho materiálu - asy 3700 zl.!

Abychom alespoň něco na pomoc měli, tehdy se odprodalo s povolením vys. zem. výboru na vystavení chaloupek na konci vesnice Josefovi F r e m -
~~hnutí~~ l o v i 223 1/2 čtverečných sáhů (2) a za humny Josefu V y m ě t a l o v i 32 1/2 čtverečních sáhů (3) a sýce 2 zl. za jednu sáhu. Co chybylo, vypůjčilo se ze rolnické záložny naší; poněvadž jsme ~~přiměřeně~~ přirážek na sebe uvaliti nechtěli, pevně doufajíc, že to zas jaksy s pomocí Boží oplatíme a když my ne, tak vy, milý potomkové, vždyť vám zanecháváme ještě dosti slušné obecní jmění,!

-
- 1) V pořadí druhá školní budova, přízemní a krytá šindelem, je r. 1869 označována za "bídnu". Zde jde tedy o třetí stavbu, jednoposchoďovou, jejíž základní budova slouží dodnes. - Učitelem je Augustin Krečmer.
2) Základ domku čp. 75.
3) " " " 74.

Toho roku byla také předsevzatá tak zvaná "oprava" pozemkové daně. K tomu cíli musel být celý katastr reambulován - mapy nové dle zjištěných pozemků založené. Na to byla zvolená komise, pozůstávající ze 6 členů s celejho hejtmanství Šternberského, mezi nimiž i já se nacházel, dále 6 náhradníků, 2 zástupcové velkostatků, pak c.k. berní inspektor co referent a c.k. okresní hejtmán co přisedící. Všechno to, co se v tom čase dělo (trvalo to přes 6 roků) popisovati - obsahovalo by zvláštní knihu. Byla to práce velmi namahavá a tůze - nevděčná !!. Každá parcela se musela proskoumat, třebaš v kolika místech - dle povahy půdy - a ostré třenice mezi údy komise a c.k. referentem byli na denním pořádku! Tolik však sobě dovolím tvrditi, hlavní věci jest: býti neustupným naprotiv c.k. referentu - ovšem musím svou nepodajnost číselně dokázati! Toť milý potomkové mějte na paměti!

R.1874 První a hlavní starostí zas bylo, abychom i tu fární budovu, která ovšem již dráhná léta svému účelu nevyhovovala, proto že to bylo hnízské stavení s nezdravými a vazkými byty - abychom ji tehdy také přestavěli. Konečně bylo - po předložení rozpočtu a plánu sprovázených úctivou naší prosbou! od vys. úřadů vyhověno a nám milosotivě povoleno, že smíme za naše peníze stavět! (1)

1) O této kaplance se píše r.1857, že je přízemní o třech místnostech a kuchyni. Že se má co nejdříve opravovat, k čemuž patron kostela vypsál nabídku na 863 zl. 34 kr. Na kolik vyšla přestavba a nástavba, o tom dále kronika. - Farářem byl Josef Matyáš.

Ihned byl v.p.farář na grunt čís.dom.31, jež tehdy byl ~~majetkem~~ majetkem Frant.Dvorskýho - však ale nebydlen - vystěhován - za kteréžto ubytování Frt.Dvorský náhrady nepožadoval.

- 188 Stavbu převzal stavitelský mistr ze Šternberka Jan Aulejk a celá stavba stála 3904 zl., ovšem musela zas záložna být výpomocná! Ale předce jsme děkovali Pánu Bohu, že teď již snad to nejpotřebnější máme odbyté a že sobě oddychnem.

R.1875 Nestalo se nic znamenitějšího, jenom shánění peněz na zaplacení úroků a dluhu!

R.1876 Bli zas obecní volby odbyvané a mojí přátelé to tak chytře zosnovali, že bez mojí vědomosti po tichu P.T.pána c.k.okresního hejtmana Šindelku ku volbě představenstva požádali. Tento taky dojel a já - převzal po páté starostování - jak prot.kn.str.68 vykazuje.

Toho roku byla vceňovací komis ve Šternově; z nadmíněných 6 údů byli 2 pro lesy a 4 pro pole a luka ustanovení, každý týden dvě a dva se střídající; pro Šternov přišla řada na Jana Kluger-a z Guntratic a na mne - a c.k.referenta, který bez ustání byl zaměstnán - pro lesy byl však ustanoven jinší referent. Ve Šternově jsme pracovali co možná bylo a co svědomí dovolovalo.

R.1877 Začínaly se zakládat nové gruntovní knihy.

R.1878 Nic znamenitějšího - krom neštěstí, jenž potkalo Jana Běhala č.12 a Jakuba Krčka č.13, jimž oběma obylím naplněné stodoly požárem lehli.

189 R.1879 Přijal jsme po šesté starostenství obecní!

R.1880 Byl mi udělen od J.C.Kr.Veličenstva "zlatý záslužný kříž s korunou". Že bych jakých zásluh byl zasloužil,nevím; tolik však vím,že jsem vždy svědomitě konal svou povinnost.

Téhož roku dne 29.Srpna přijel J.V.Císař a Král Frant.Josef I. do Olomouce s mnohými dvořeníny. Od nádraží až do města bylo postavených tisíce stožáru s prápory a několik velkolepých slávobran až do rezidence arcibiskupově,kdež byl J.V.ubytován. Téhož dne (bylo to v neděli po 2 hod.odpoledne) byla nevidána slavnost v Olomouci,jíž na sta tisíce osob bylo přítomno; kdejaký spolek s práporem a hudbou se sučastnil, tělocvičné jednoty,pak sedlská kavalerie Horymír,Záporož atd. na ~~mnoho~~ mnoho set koní krásných ,deputace ze vzdálenějších okresů - vůbec všichni,kdo jen poněkud zdravé nohy měli. Za okres Sternberský bylo vysláno pět starostů:

Josef Mik ze Lhoty, Frant.Naab z Givavi, Frt.
Popp z Mladijovic, Lukáš Škoda z Hnojic a já.
Po příjezdu panovníkově do residencí byli na-
před předpuštění sama jenerálita a důstojnictvo,
pak následovalo duchovenstvo s arcibiskupem v
190 čele, pak zástupce města Olomouce, zástupitele
všelijakých spolků, pak zástupitele vzdálenějších
okresů, atd. Té příležitosti jsem využítkoval
tému okamžení, že mi byla poskytnutá možnost -
bych J.Veličenstvu za vysoké mé vyznamenání
mohl ústně své nejhlubší díky přednesti, což
J.Veličenstvo s patrnou spokojeností přijmuti
ráčilo.

Po audienci nastalo defílování všech spolku
a banderia; Císař Pán stál na balkoně nad vjez-
dem do palace a přijímal hold od celého národu,
což trvalo asy 2 1/2 hodiny. Když se již sveče-
rovalo a každý přespolní na spáteční cestu mys-
liti musel.

Druhého dne vpondělí dne 30.Srpna po 11.hod.
dostanu telegram, nímžto jsem ve Jménu Jeho Ve-
ličestva Císaře Pána ku dvorní tabuli o 4 ho-
dině odpoledne pozván !!. Já zůstal jako omra-
čený a nevěda v prvním okamžení co počíti - ná-
hle jsem byl rozhodnut. Nechal jsem hned zapřá-
hnout a hajdy do Sternberka k c.k.okresnímu
hejtmanu Šindelkovi, který mi byl velmi nakloněn
- ba osobním přítelem. Tento měl hroznou radost,
že aspoň někomu s jeho okresu se tak velké cti
dostane! Ihned odeslal telegram ku dvoru: že
Zahrada k hostině se dostaví!!.. Teď ovšem nepo-
191 mohla již žádná vymluva, telegram byl odeslán

a já - bídný červ se musel vpravit do situací a ostatní odevzdat do vůle Boží a mému dobrému osudu!

Popisovati do podrobná další průběh - mohlo by snad za samochválu aneb pošetilosti považováno býti. Nicméně odvažuji se předce říci: tento den utkví do posledního dechu ■ mé paměti, což mi, prosím, žádný nezalivej.

Zeměpán se zdržel v Olomouci několik dní, kdež všelijaké slavnosti a prohlídky vojska se odbyvali, jmenovitě byl tehdy první pokus učiněn s elektrickým osvětlením, rozložené armády v širokém okolí, atd. Potom odjel do Slezska do Opavi.

R.1881 Nic obzvláštního se nepříhodilo.

R.1882 Tento rok jest pro mne nej pamětihodnější! Anžto jsem po sedmé se dal přemluvit a přijal zas starostenství na další tři leta! Čehož jsem nesčíslněkrát litoval a obzvláštně v

R.1883 a 1884 zakusil všelijakých ústrku, ba i podezřívání - což dále nechci - doufaje pevně, že potomstvo jinak soudutu bude! Však to ponaučení s toho viplivá, že má člověk 192 tehdá, když je na vrcholu slávy své z veřejnosti odstoupit, proto že za ta mnohá léta se jako každý stroj opotřebí, sevšední a konečně všechněm zmrzí!

Protož jsem s toužebností očekával příští

R.1885 Ten však začal velmi nešťastně!

Dne 3.ledna v noci o 11.hod.vipukl požár s chlévu mého bratra na čís.30 a tento v několika minutách se tak rozšířil, že se zdála celá vesnice býti v ohni! Jak velký vítr byl, lze poznati s toho, že tam s té strany byl odnešen hořící došek až na stodolu č.59 u hřbitova! Ačkoliv sborové hasiččtí z Bělkovic, z Hnojic, ze Štěpánova, z Bauňovic, ba až z Horky se stříkačkami brzi se dostavili, nebylo možno nic, co bylo v proudu větru, ubránit! Protož také je značný počet vyhořených, které tu jmenovitě uvádím:

- č.30 Frt.Zahrada, přední obydlí, chlév a vejměna,
- 31 Tomáš Dvorský, též tolik,
- 32 Štěpán Římský, též i stodola,
- 64 Obecní realita, kdež jsou bejci,
- 33 Josef Lank, chaloupka a humínko,
- 34 Leopold Neplech, " " ,
- 36 Jan Kuba, chlévy a humno,
- 37 Frt. Tiuka, obydlí a chlévy;

teď na této straně:

- č. 9 Jos.Coufal, stodola,
- 59 Jan Pauč, stodola,
- 10 Josef Vesel~~ský~~ský, stodola,
- 11 Jan Lukeš, celé stavení a stodola,
- 12 Jan Běhal, chlevy, kulna a vejměna,
- 13 Jakob Krček, chlevy a kulna.

193 Teď záhy z jara byla zhánka po řemeslnících a obzvláště vepřovičářích; na štěstí jsme tenkrát viprosili od knížete Lichtensteina kus hráze od rybníka, což dalo mnoho hlíny, jak na maltu, tak na vepřávice. A mohlo to vystačit na mnoho roků - kdyby -----.

Konečně nastal kýžený den obecní volby - a byl po mne za starostu zvolen Jan Hloch č.8 - jemuž to všechno s radostí odevzdávám a svatou trpělivost přeji - by též vydržel i on 21 roků starostovati, jako váš odstupující a všem, jenž toto čísti budou - do přátelské upomínky se doporučující

Jan Zahrada.

194 L é t a P á n ě 1885 p o š e s t i l e -
tém úřadování co člen výboru a radní, byl jsem
za starostu zvolen, kterýžto úřad ~~už~~ jsem ne
s příliš velkou ochotou na sebe vzal, jelikož
mužům tím přede mnou za starosty zvolení a je-
jich snahu a práci nevděkem odměnění byli. Za
moje tříleté úřadování co starosta, chci změny
a události, které se za ten čas v obci stali,
zde částečně uvést.

R.1885 Zařídil se dobrovolný sbor hasičský a
zakoupila se stříkačka, výzbroj a všec-
ko potřebné nářadí, což nebylo právě věcí snadnou,
jelikož pokladna obecní byla dostatečně vyčerpa-
ná. Celé zařízení sboru, stříkačky a všecko stá-
lo 1461 zl.73 kr. Jelikož pokladna obecní dale-
ko nevyhovovala této sumě, byli jsme nuceni zada-
ti žádosti o milodary. Tak jsme obdržely od
195 J.V.c. a k. Frant. Josefa I. 50 zl., od nejasašněj-
šího Knížete pána Pana Lichtenštaina 300 zl.,
od slavné vzájemné pojišťovací banky v Brně 50
zl., od slavné občanské záložně Štarnovské 200
zl. a z obecní pokladně dvakrát po 50 zl. a jed-
nou 47 zl., za kteréžto dary volám zaplať Bůh.
Stříkačka byla zakoupená ve vsi Čechách na Mora-
vě. (1)

1) t.j. Čechy pod Kosířem, okr. Prostějov.

R.1886 Se zavezl a urovnal za humny bývalý hliník a tak zvané močidlo (louže na močení konopí). Navážka se brala z hráze, obkličující teď již vyschlý knížecí rybník. Celý tento srovnaný trávník pak se zoral a pronajal občanům. (1)

- Na bývalém obecním pastvisku parcela čís.630 stávala tak zvaná Švédská Boží muka. Jednou, a sice dne 8.dubna se mně od sousedů donesla správa, že táto Švédská Boží muka je značně porouchaná, ačkoliv přes deň nikdo u ní viděn nebil. Ustanovená noční hlídka a něco sousedů šlo v noci tam a polapili tři muže, kteří tuto Boží muku podkopávali. Byvše pak tážáni, proč to činí, řekli, že tam hledali poklad. Byli to 3 bratři Austi rodem z Jestřichova aneb Schparberdorf. Po tomto poškození byla táto B.Muka rozebraná a pod ní se našla jakási černá spálená hmota. Staří pamětníci říkali, že pod touto B.Mukou je pochován vojevůdce vojska Švédů, který ve válečné vřavě na tomto místě padl. (2)

-
- 1) Ještě v první čtvrtině tohoto století táhl se za humny čp.41 po 24 protáhlý rybník šířky asi 20 m, který vznikl zřejmě vybráním hlíny na hráz Šternovského rybníka. Ono močidlo muselo být tedy za čp.42 až 44, nebo ještě výš.
 - 2) Švédská boží muka stála na polní trati Na Prlově, v blízkosti staré spojovací cesty Olomouc-Bohuňovice-podél toku potoka Olešníku (Olešnice)-zájezdní hostinec Na boudě-Šternberk, která byla používána až do zřízení "císařské silnice" r.1728.

Podle historických záznamů došlo 29.5.1642 mezi Olomoucem a Šternberkem k boji císařských vojsk plukovníka Rebeka a švédských pod Helmutem Wranglelem, ale přesné místo boje je

./.

neznámo. Je možné, že šlo o nějaký hrob zámožného důstojníka nebo o hrob hromadný, ale ona černá spálená hmota pod mukou zůstává záhadou - Švédové svoje mrtvé nespáhovali.

Podle ústního podání dochoval se i popis stavby Boží muky. Materiál z ní byl uložen v kůlně usedlosti Kašpara Nykle, čp. 41.

Z dochovaného popisu stavby je provedena rekonstrukce této Švédské boží muky:

(viz zápis kronikáře J. Krále, kronika, str. 244)

197 Toho samého roku měsíce dubna odporučili manželé Frant. a Barbara Stejskal při poslední vůli čís.10 částku 3859 zl.34 kr. ku zdejšímu chrámu páně na zbudování varhan a baldachynů, korouhev a stolic, zacož jim Bůh plať.

Začátkem žní toho samého roku v noci strhla se strašná bouře, jenž byla nám rolníkům osudnou, ~~neboť~~ neboť z bouří toutou přivalilo se krupobití a rozbylo vše, co stálo a leželo, tak, že příští den ráno po obilí, které tak krásně dozrávalo, nebylo ani památky. Po tomto přijel pan berní nadinspektor jménem Václav Mužík odhadnout tu škodu nám krupobitím učiněnou, kdež nám byla 1/3 dáně slevěná. V okolních obcích, které též krupobití postihlo, byl na komisi hrabě Razumovsky, pan okresní hejtman. Občanům obcí těchto byla daň na rok úplně odpuštěná.

V roku 1886 17/9 vypukl požár v suširni (2 domky vlevo od silnice) o 2 hod. odp. shořel Veselský Jakub a Bargl. Kluk Veselského udělal sobě u krmce oheň a tím povstal požár. (1)

R.1887 Dne 27 Února byl dosazen na naši obecnou školu pan nadučitel Antonín Rypar.

~~-----~~

1) Tento zápis sem dodatečně učinil Jan Král, výměnkář čp.15. - Jakub Veselský je domek čp.51, Vincenc Bargl (správně Berger) je čp.50.

198 Později v tom samém roku byla natíraná věž zdejšího chrámu Páně, natírali ji bratři Širocí z Nákla.

Tímto končím zápisky a skládám úřad mému nástupci Kašparovi Nyklovi a přeji mu mnoho zdaru, a Vám všem, kteří toto čísti budete, se do přátelské upomínky doporučuji.

Jan Hloch.

Roku 1887 23/2 o 6 1/2 hod. večer vyšlehoval plamen z komína novostavby Frant. Navrátila čís. 25, by/1/ místními hasiči záhy udušen.

O 1/2 8 hod. večer šlehal plamen z komína, po 2hé hořel trám v komině, zase byl uhašen.

O 2 1/2 hod. v noci vypukl požár znova a strávil celou nově postavenou budovu a všechno jemu pohořelo, jelikož se to vzňalo na sypce od trámu v komině. (1)

1) Celou tuto zprávu o požáru dodatečně zapsal Jan Král, výměnkář čp.15.

199 Z á p i s k y s t a r o s t y :

Kašpar N y k l , čís.41

R.1888 Farářem byl zde:

Josef M a t y á š , všech mravů kněz,
od lidí byl milován, ctěn a vážen. Za hospodyní
měl svoji vlastní sestru.

Nadučitelem: R ý p a r Antonín,

Podučitelkou: prozatímní: Anna J i ř í k o v a.

Nadučitel R ý p a r Antonín nebyl a není
hudebník ani varhaník, tím zůstal místní čtenářsko-
pěvecký spolek poněkud osířen.

Zahrada Jan čís.7 co sbormistr učitele zastu-
puje.

Nicméně není nikoho, kdo by síly hudební a pě-
vecké cvičil a odchovával v mládí.

R.1889 Cesty obecní, následkem toho, že se začí-
ná pěstovati u nás /ve/ velkém rozměru
řepa c u k r o v k a (1 m.cent 1 zl.20 kr.)
jsou skoro ve stavu nesjízdném.

Obec obdržela 300 zl.podpory od silničního
výboru Šternberského na opravení cest a 200 zl.
200 na zakoupení býka bernského plemene od c.k.
hospodářské společnosti.

Cesty naveženy, zejména ta, ku Šternberku ve -
doucí.

16/6 1889 při bouřce zapálil blesk u Josefa Coufala č.20; vzdor velkému dešti shořel mu přede-
dek, chlěvy a kůlna, Mat.Pospíšilovi výměna.
Jos.Coufalovi málem by se byli zadusili koně.

(1)

R.1890 Při sčítání lidu v tomto roku provádě-
ném mnou co sčítacím komisařem má obec
Štarnov

638 obyvatelů a sice
300 mužských a 338 ženských; mezi těmi jest
10 vdovců a 32 vdov.

Dobytka má obec Štarnov dle přesného sčítání
koní 113, hovězího dobytka 339, koz 100, pra-
sat 264, oulů s včelami 54.

R.1891 V tomto roku dne 5.července stala se
kdesy na horách průtrž mračen. Voda se
valila od hor jako lavina přes všechno pole k
osadě naší, zde se rozdělila; jedna část tekla
ku nynějšímu hřbitovu a pak bránkou do osady,
druhá za humny k potoku Olešnice. Huzovka vystoup-
201 la z břehů tak vysoko, že voda tekla po poli k
Osičkám, přes Osička k boží muce, atd.

Vůbec výška vody byla tak velká, že voda tekla
přes "Dlouhé příčka", přes vrchy, tedy nazděl osa-
dy. V čís.25 a 26 stáli vozy na dvoře přes nápra-
vy ve vodě a voda valila otevřenýma vratama /na/
náves.

1) Zprávu o ohni dodatečně zapsal Jan Král, vý-
měnkář čp.15. - Matěj Pospíšil obýval výmě-
nu na čp.55.

V domě mém čís.41 muselo být vše od záhumení ucpáno, jelikož se voda vracela do dvora.

Ríž, co ležela na pokládkách, voda z části sebrala, most u sušírny strhla. Když padla, sekli obilí bosky s vyhrnutýma katěma až po kolena a zapadali do bahna do půl lýtek.

Dne 9.července zrušil obecní výbor vybírání školního platu od rodičů a bude tento na dále uhražován z obecní pokladny, případně obecními přirážkami. Velkostatek Lichteinský k tomu dal svolení.

Most u sušírny, co voda strhla, nový postaven.

Požár 1891 14/11 o 2 hod.v noci u Fr.Neplecha č.73 a chytlo se uvnitř. Shořela stodola od č.6 Jos.Starošík, čís.5 Frant.Dvorský a čís.4 Florian Batěk. (1)

202 Obec obdržela /na/ vyčistění příkop podporu 500 zl.z toho důvodu, že ústav choromyslných ve Šternberku svůj vodovod a kanalisaci do příkop obce Štarnova svádí.

1) Zprávu o ohni dodatečně zapsal Jan Král, výměnkář čp.15.

Potok Olešnice, který se po celém záhumení rozléval a vlastního řečiště za humny neměl, regulován a učiněno jemu řečiště při hrázi rybníka Lichtensteinského. (1)

R.1892 Místo podučitelky Anny Jiříkové přišel sem za podučitele M i c h á l e k Josef, učitel ve svém oboru školním dokonalý. (2)

Toho roku založena obecní knihovna. Feriální klub akademiků v Olomouci daroval knihovni naší asi 60 svazků.

Řepa cukrovka pěstuje se v dosti velkých rozměrech. Tím naše obyčejné cesty stávají /se/ skoro nesjízdnými, zejména v podzim.

R.1893 Umrlčí komora na hřbitově zdejším toho roku na nařízení úřadů vyšších postavena.

Zemský výbor udělil obci 100 zl., Silniční výbor Šternberský 200 zl. na opravu obecních cest.

-
- 1) t. j. podél hráze Štarnovského rybníka, nyní již přeměněného na pole. Tedy přibližně v řečišti dnešní Olešnice.
 - 2) Michálek nastoupil na začátku školního roku 1892 jako 25 letý mládenec. Dne 7.5.1893 si bere Justinu, dceru Jana Zahrady a Mariány, sedláka z čp.40 ve Štarnově.

Ode všech občanů místních milovaný a ctěný farář po 22 roků M a t y á š Josef odstěhoval se na faru lepší do Předmostí u Přerova. (1)

A byl zde asi půl roku administrátorem /Frant./ K r a u s , mladý (26 roků), přívětivý a milý kněz, velký lidumil a vzácný řečník. Uvedu jeden příklad:

Šel jsem s ním po osadě jednou v podvečer a potkali jsme na mol spitého člověka, on se zastavil, podíval /se/ smutně na něj, nechal jej bez slova kolem sebe přejít a řekl ke mně: "Takové lidi lituji, ale nikdy jimi nepovrhuji. Kdo ví, kdybych byl to vychování požíval co on, byl se 204 v té společnosti v mládí pohyboval kde on byl nucen se potloukati, jestli bych nebyl horším jako on".

R.1894 Toho roku přišel k nám za faráře
D a n ě k Antonín, za nadučitele
L a b o u n e k Ferdinand; učitelem Michálek
Josef jest dosud.

Pan farář D a n ě k Antonín přišel z Bělčic, okres soudní Dvorce (50 roků). Zastupitelstvo obce, zbožný lid, veden již zmíněným administrátorem, v průvodě vyšel jemu vstříc až ku cestě Lužické.

1) S tímto zápisem starosty Nikla nesouhlasí kronikář Král (viz str.250 kroniky) a skutečnost poopravuje.

Vítali jsme, nevědouce co. Nechci haněti, podávám jen pouhou pravdu.

Již několik dní po svém příchodu přišel do sporů dne 25. února 1894 s obecním výborem, anžto starého kostelníka M a z a l a suspendoval (1) a samostatně jiného L a n g a Josefa (2) určil (viz Protokol výborový ze dne 25. února 1894).

Pak odepíral jakýkolivěk vliv obce na místní chudinský fond farní, tak že obec založila hned 205 v roku tomto Obecní fond chudinský.

Na Ploucích pod hrázou knížecího rybníka (3) užívali předchůdcové jeho již z dobré vůle obce 27 roků již asi 2 1/2 měrice pole. On chtěl toto přivtělit trvale k fáře a podal za tím účelem konsistoři stížnost na výbor obecní, který to povolit nechtěl. Následkem toho obec pole fáře úplně odebrala a on se stížností svou byl odmítnut.

Vůbec jest po veškeré shodě mezi duchovní a světskou správou obecní. Dejž Bůh, by se to napravilo, anžto to ani v obyvatelstvu dobré ovoce nésti nemůže.

Toho roku líčena fara zevnitř, a uvnitř, okna nová opatřena, v přízemí plot zahrádky opraven.

1) Mazal Antonín, domkář čp. 54. -

2) Lang Josef, domkář čp. 33. - Farář Daněk oznámil změnu kostelníka arcibiskupské konsistoři, aniž by udal její příčinu. O Langovi píše, že je to muž "zachovalý a v ohledu náboženském vzorný". O Mazalovi neříká nic.

3) O tomto poli jedná zápis kroniky na str. 159. Pole bylo tedy v držení fary 69 a nikoli 27 roků.

Nepřízeň lidu ku faráři Antonínu D a n ě k
každým dnem roste.

Příčinu k tomu dává on sám z části častým objevováním se ve společnosti svojí hospodyně na veřejných procházkách kolem osady. Osoba ta nepožívá zde dobré pověsti. Neuznávám za slušné jméno její zde uvést. Jest zanešena v místním seznamu "Protokol cizích". Z části zavinuje /nepříjemnosti/ náš pan farář tím, že chudým lidem při pohřbu odepírá i zvonění umíráčkem a vyzvánění vůbec. S obřady církevními kupčí a je za peníze prodává. Uvedu jeden případ:

Dne 4.července zemřel zde chudý nádeník pod čís.8 t.r.v úmrtní knize zanešený jménem Vaněk Franta. Obec jemu byla nucena vypraviti pohřeb. Byl jsem osobně u pana faráře pohřeb objednáva-
207 ti. Týž odepřel všechno vyzvánění, ano i zvonění umíráčkem tomu zemřelému, ačkoliv byl katolík. Prosil jsem jej, by alespoň jemu umíráčkem nechal vyzvoniti, že jednání takové bude dělati u lidu rozhořčení. Odepřel. Peněz prý beztoho nemá, se vyjádřil.

A skutečně v celé obci panovalo velké roztrpčení, že to stálo namahání se strany představenstva obce lidi chudé zdržeti od násilnosti zamíšlené spůsobiti fáře a jích obyvatelům. Týž den večer asi o 7 hod.druhové zemřelého vyrazili dveře od věže místního chrámu páně a vyzvonili zemřelému umíráčkem.

Jest velká škoda morální, že pan farář tak

jedná. Lid zanedbává kostel, nemá v účtě faráře a na základě toho pozbývá, nectí ani jím hlášené články víry. Bůh to naprav.

- 208 R.1895 Jelikož řepa cukrovka se pořád ve větším rozměru pěstuje, jsou naše cesty na podzim ve stavu tak bídém, že nelze jedním koněm ani prázdný /vůz/ bez zapocení koně utáhnouti. Jednáno tedy v obecním výboře snažiti se o postavení silnice říšské vedle potoka Olešnice přes železný most dráhy severní po staré cestě přes osadu Štarnov až k Dubům na hranice obce Benátek. Plán na stavbu tuto vyhotovil inženýr Souček v Prostějově. Celý rozpočet stavby jest přes 24 000 zl. Silniční výbor okresu Šternberského dal obci Štarnovu podporu na stavbu tuto 8000 zl. v pěti ročních lhůtách po 1600 zl. Ujednáno tedy výborem obecním silnici tuto postaviti.

- Poměry napjaté mezi obyvatelstvem a farářem
209 Antonínem D a n ě k trvají dále. Na podzim tohoto roku podána byla žádost podepsaná 70 občany na představenstvo obce, by tato se postarala o to, by náš farář byl zde odsuď přesazen.

Když konečně občané sami osobně zde toto žádali, odhodlal jsem se vésti deputaci ku nynějšímu arcibiskupovi Teodoru Kohn do Olomouce. Deputace ta sestávala:

Kašpar Nykl, starosta obce,
Josef Veselský, č.10, radní,
Matěj Pospíšil, č.55, 70 roků starý občan a rolník,
Franta Dvorský, č.5, 75 roků starý občan a rolník

a odebrala se dne 24.prosince 1895 do Olomouce.

Byli jsme připuštěni o půl dvanácté hodině před polednem a držela nás tam jeho Milost do tři čtvrtě na jednu.

Vypověděl jsem jménem celé obce stížnost na pana faráře a tuto stížnost jsem též písemně po-
210 dal. Pan arcibyskup slíbil, že nechá všechny body stížnosti přísně vyšetřit.

Na to tázal se druhých členů deputace, co proti panu faráři mají. Každý jemu ještě svou stížnost vzlášť přednesl, na příklad: Když se tázal pana Matěje Pospíšila, odpověděl tento naší hanáckou mluvou doslovně: "Vite, náš nejmilostivější pane arcibyskope, já so staré chlap, slóžel sem o granatyřů, dež se náš císař pan ženil, ale takovi svinstvo nám náš regements kaplan starém vojákom nekázal, co náš farář káže z kazatelnice před maléma dětma. Děti nemám, ale mám chaso, a říkám jim: Na kázání mi nechoďte, toť se pomodlete ružence doma a běžte až na mšo svató, aspoň se nepokazíte."

211 Pan arcibyskup všechno vyposlechnul a když ještě byl člena deputace pana Josefa Veselského přemlouval, by dítko svoje, které již skoro měsíc na světě bylo, nechal přece jen pokřtíti, nás propustil.

Já však neočekávám od pana arcibyskupa mnoho, mě se jeho fisiognomie nezamlouvala.

R.1896 Hodiny věžové spravoval Urban Franta ,
strojník v Hnojicích, s ciferníky za
160 zl.

Kostel uvnitř i zevnitř vylíčen nákladem přes
1000 zl.

Stavba silnice tohoto roku započala a provádí
ji v nájmu Vavroušek, stavitel z Dlouhé Loučky.
Počato od Benátské Boží muky směrem ku Šternber-
ku a došlo se /se/ stavbou až před vrata čís.4.
Výbor zemský dal nám na stavbu tuto v tomto roku
300 zl.podpory.

212 R.1897 Rok tento zvláštním byl již ohledně počasí. Zima byla blátiva a deštiva. Jaro mokré. Setba jarní započala teprv koncem dubna, ale začátkem května nastalo takové počasí deštivé, že po 14 dní nikdo na pole vjetí nemůže. Skoro všechny ječměny se sely koncem května, ovsy též část.

R.1898 Požár v roku 1898 5/4 o 3 1/2 hod.odp.
čís.17 u vdovy Terezie Běhalové shořela střecha nad obydlím a výměna č.16 Kubáčkovým.
(1)

Dne 13/9 1898, bylo to v Neděli, cháska šla od zábavy z Mor.Huzové a tam u vody zapálen stoh slámy J.Lukešovi (2) a za chvíli shořeli u nás za humny na poli 2 stohy slámy Jana Krále (3) a Ludv.Herlich (4); hořeli do 10 hod.dopol., byli pojištěné. (1)

1) Oba tyto záznamy do kroniky dodatečně učinil kronikář Jan Král, výměnkář na čp.15.

2) Jan Lukeš, čp.11.

3) Náš kronikář, tehdy hospodář na čp.15.

4) Jedná se o grunt čp.14, který však v době od 23.2.1882 do 31.5.1901 držel Adalbert Herlich, velkostatkář ve Šternberku. Ludwik a Alexander Herrlichové byli nástupci Adalbertovými.

R.1899 Dne 24.zář. Silnice jest přijata do silniční správy okresní od Boží muky (1) až po silnici /státní/.

Dne 24.zář. 1899 zvolen místo mně nový starosta pan D v o r s k ý Alois, rolník čís.21 ve Štarnově, anžto jsem pro nemoc úřadu tohoto po 11.leté činnosti se vzdal.

Doporučuji se svým potomkům do příjemné paměti, byť bych již v zemi hnil.

K.Nykl, starosta.

-
- 1) Boží muka stojí u silnice Štarnov-Benátky, kde dnes odbočuje silnice do Loděnice. Říká se tam také "u dubů", mezi nimiž kdysi stavba stála. Na tomto místě stál původně dřevěný kříž s obrázkem Matky boží, postavený Štěpánem Bakou, sedlákem z Benátek. Kříž ve vichřici spadl a 9.6.1747 žádá jeho syn Jakub, nyní sedlák na čp.29 ve Štarnově, olomouckou konsistoř o povolení na tomto místě zřídit na svoje náklady zděnou stavbu a on a celá Obec se vazuje ji (Marter Škule) udržovat pro věčné časy. - Je to trojboká stavba, v horní části s výklenky pro sošky.

213 Z a p i s k y s t a r o s t y

Kaspara N y k l e , čís.41 zde.

1900 Když uplynul rok, přišli nové volby.

D a n ě k Antonín dosud zde místní farář, různorodými intrikami dokázal, že vešla v život v místní obci strana nová, strana k l e r i - k á l n í . Strana tato při volbách do výborů, odbývaných 29.června 1900 zvolila v I.sboru též pana faráře Antonína Daňka. Žádný z výborů strany svobodomyšlné, dosud dominující, nechtěl přijati úřad starostenský. Po dlouhých domluvách přijal jsem opět volbu a chápám se péra, bych každoročně značil důležitější události, jak v ohledu hospodářském tak i politickém a společenském.

V ohledu hospodářském učinila obec naše během posledních let velký pokrok. Hnojí se půda dobře, hnojem chlévským, vápnem, saturačními kaly z cukrovaru, umělými hnojivy, atd. Následkem toho-
214 to přičinění se strany místního rolnictva daří se dobře úrody polní, řepa, mák, réž, žito, ječmen, chmel, jen že bohužel ceny jsou velmi nízké a pracovní síly drahé

Pacholek 75 až 100 zl. ročně

Dívka 65 " 80 " " ,

byt a stravu dobrou, tak při této abnormální přičinlivosti těžko poměry finanční zlepšiti.

V ohledu politickém vede se boj proti panství
chtivosti a shánění se po statcích pozemských se
stranou klerikální, jejíž vůdcem na Moravě jest
arcibyskup D^{or} Kohn a v místní obci místní pan
farář Daněk Antonín. Tento pan, zejména co se stal
členem obecního výboru, činí samé rozbroje a ne-
pokoje, jak v sezení výborovém, tak v osadě celé.
Uvedu pouze jeden příklad:

- 215 Jelikož správa obecní byla napádána, jakoby
obecní jmění řádně nespravovala, zvolil obecní
výbor na přání starosty za revisora účtů chu-
dinských a ~~městských~~ obecních též pana faráře
Antonína Daňka co teď člena výboru obecního.
Při provádění revisi účtů za rok 1900 domníval
se shledati vady a podal zemskému výboru spo-
lečně ještě s několika občany .-.-.-.-. stíž-
nost proti spravování obecního jmění. Zemský
výbor nařídil předložiti jemu do Brna účty
obecní za léta 1896, 1897, 1898, 1899 a 1900.
Účty tyto byly tam zaslány; výbor zemský vý-
nosem ze dne 11. září 1902 čís. 31376 sdělil sem,
že nijaké vady neshledal a účty že vrací.

Účty obecní z těchto let byly u výboru zeme-
ského půl druhého roku a za ten čas farář ne-
kolikrát v Brně .-.-.-.-. .

216 V tomto roce prováděno opět mnou sčítání li-
du a jest obyvatelstva a dobytka následující:

Celkem obyvatelů ... 614,

a sice mužských 291

" ženských 323

Celkem dobytka:

Koní 111

Hovězího dobytka 374 celkem

Kozí 91 "

Ovec 5 "

Prasat 249 "

Slepíc 993 "

Husí (v zimě v lednu) ... 138 "

Kachen 40 "

Dne 24.srpna po desáté hod.~~hodině~~ v noci vy-
puknul požár v čísle 27 u Novotného Františka
na humně. Silný vítr vál od sv.Kopečka. Used-
lostě čís.27,26 a na druhé straně za silnicí
čís.20,55,19 byly hned v jednom plameni. Udu-
sila se Kuba Jenovefa 76 roků stará výměnice v
čís.26.,pět krav,drůbež /a/ několik prasat. (1)

-
- 1) Jenovefa Kubová, manželka Jana Kuby obecně
zvaného "Učák", býv.hospodáře na čp.26 (teta
starosty Kašpara Nykla), byla po ohni naleze-
na ve sklepě udušena dýmem. - Tento požár ob-
šírněji pak popsal kronikář Jan Král na str.
226 kroniky.

Obec zakoupila od Herrlicha Alexandra usedlost čís.14 se zahradou a mlatem za 5600 Kor. čili 2800 zl. (dva tisíce osm set zlatých). Proti zakoupení tomuto podali někteří občané stížnost, při čemž ovšem naš pan farář Daněk nescházel, na výbor zemský, byli ale zamítnuti.

Dne 9.července tohoto roku koná se generální visitace naší fárnosti arcibiskupem Olomouckým D^or Kohnem. Obecní výbor ujednal se jej nevítati, poněvadž toho nezasluhuje a nepovolil nijaký peněžitý obnos na obvyklé slavobrány, atd. Pan farář Antonín Daněk chtěl ale provést stůj co stůj uvítání slavné a k účelu tomu lid z kazatelny vybízel a verboval. Tak lidu jistý druh postavil slavobránu na okresní silnici za dědi-
218 nou u kapličky na přání jeho, jejíž sloupky zakopali do chodníků silničních. Byvše okr.pohrabáčem a starostou obce a prvním radním upozorněni, že trpěno nebude, by sloupky stáli v tělese silničním, by je odstavili do svahu příkopky silniční, odvětili, by se starosta do toho nemíchal, že oni již mají povolení vyšší a stavěli dál.

Kolem osmé hodiny večerní, kdy slavobrána již úplně byla okrášlena a nad ní skvěl se nápis

----- (1)

nechal jsem co starosta obce a člen výboru silničního ve smyslu zákona silničního z r.1875

1) Text nápisu v kronice chybí.

částka IV., čís. 5, bránu nad zemí sloupky uřezati, bránu svaliti a celý materiál z ní na obecní budovu čís. 14 odvésti okresním pohrabáčem a obecními zřízenci a ony pány, jež nařízení mému nevhověli, jsem ~~na~~ každého ve smyslu § 29 téhož zákona 40 Kor. odtrestal, kterýž nález později ale zrušen byl.

- 219 Pochopitelně, že někteří občané s jednáním mým nesouhlasili, ale velká většina soudných lidí ano. Soudím, že v památkách uložených ve fáře místní jest též věc vyličená, ale snad ne tak objektivně a proto a ježně z toho důvodu jsem obšírně, ale úplně věcně, zaznamenal průběh věci celé.

Na zakročení samého arcibyskupa Kohna vznesla na mě pro tuto věc státní návladnictví v Olomouci trestní obžalobu pro zločin § 85 lit. a), b) a místodržitelství moravské stíhalo mě administrativně pro nadužívání moci úřední praes. čís. 374.

Když několikrát jsem byl vyšetřován ve Šternberku u okr. soudu a u okr. hejtmanství, státní nadvladnictví vyšetřování bez udání důvodů zastavilo a hejtmanství Šternberské mě konečně řeklo, že jsem úplně v právu, ale abych po druhé ráději už nečinil toho, že /je/ jim to velmi nemilé .--.--.--.

- 220 Následkem událostí těchto odbývalo se generální visitaci za jakési sklíčené nálady jak obyvatelů, tak i přítomného veškerého kněžstva za účasti nepatrné se strany místních obyvatelů. Nová slávobrána místo odklizené již postavena nebyla.

Hospodářské poměry pro rolníky nejsou příznivé, řepa laciná, jeden metrický cent za 80 krejcarů.

1 9 0 2

Řepa cukrovka pěstuje se dosud v rozměru značném, asi 300 - 400 měřic v osadě celé a velkou většinou ujednal se obecní výbor postavit silnici do Bohuňovic, jelikož tam se nejvíce řepy na nádraží odváží. Po dlouhém vyjednávání s obcí Bohuňovicemi a silničním výborem Šternberským započato v tomto roce se stavbou touto směrem, jak nyní stojí, v souhlase obce Bohuňovic a výboru silničního.

- 221 A zase byl při tom pan farář se svými consorty, jež podali stížnost výboru silničnímu proti směru, jímž nyní vede, a žádali, by šla přes dráhu železnou tak zvanými "Meslami". Vyjel inženýr zemský Medák věc prohlédnouti a na to schválil nynější směr, jelikož bezpečnosti komunikační v mnohem větší míře se vyhovuje, když povozy jedou pod trať železniční, stěžovatelé pak zamítnuti a započato z jara se stavbou.

Celá trať jest 3305 metrů dlouhá. Obec Šternov stavěla svým nákladem 1500 metrů od Šternova, obec Bohuňovice 1805 metrů. Silniční výbor Šternberský udělil obci Šternovu 1200 Korun, obci Bohuňovicím 1500 Korun podpory a dal ujištění, že

silnici tuto do správy okresní po bezvadném provedení a collaudaci převezme.

Jsem dosud členem výboru silničního a že věc příznivě dopadne, doufám.

222 V roce tomto rozvržena byla 200 % obecní pří-
rážka na stavbu tuto, kterouž sobě ale poplatní-
ci umožili dovozem kamení na silnici ze skal Běl-
kovských až na 80 nebo 100 % podle toho, jak kdo
naturální práce konal nebo práce na silnici při-
jímal. Celá silnice, totiž trať ta, již obec sta-
věla, stála dle účtů obecních 16 940 Korun 51 ha-
liřů a válena parním valem. Obec stavěla celou
ve vlastní režii bez pronajímání a postavila ji
pevně a dobře. Dohled nad dělníky měl ~~WHH~~ Vesel-
ský Josef čís.10, nad jakostí práce starosta ob-
ce jménem silničního výboru.

Na podzim v říjnu silnice celá byla zemskými
inženýry kolaudována a ihned do okresní správy
silniční převzata. Tím získala, dle mého úsudku,
v ohledu hospodářském obec Štarnov mnoho, též
pak z důvodu toho, že celý náklad byl v tomto
223 roce zaplacen a žádné dluhy ani hypotekární ani
směnkové obci nepovstali, ano, účty skončili ka-
sovní hotovostí 5319 Korun 56 hal. Začež jsem
ale co starosta krátký čas na to byl tupen v
přiložených novinách "Našinec" ze dne 19.června
1903, občany ze středu místní obce.

Farářem v místní obci dosud P.Daněk Antonín,
nadučitelem P.Labounek Ferdinand.

1 9 0 3

Rok tento stal se významným tragickým skonem našeho pana faráře Antonína D a ň k a .

Asi v půl března odebral se do kněžské nemocnice do Merána v jižním Tyrolsku za příznaků chorobnosti. D^or Haška, obvodní lékař ze Štěpánova jej zprvu léčil a zjistil u něho fixní ideí ještě před odjezdem, že mní on trpěti soucho-
tinami.

224 Odjel a více se nevrátil. Dne 30. dubna zemřel v Meráně samovraždou. Vzal jed a když začal účinkovati, podřezal sobě chřtán a tepny na rukou. Pohřben jest v Mělci ve Slezsku (= Melč u Opavy).

Svoji hospodyní, jejíž jméno zanešeno /v/ protokolu cizích, učinil dle závěti universalní dědičkou. Svoji chudé přízní v Nenakonicích u Dubu učinil jen malý odkaz.

Jest hoden politování, snad všechny rozbroje, jichž byl v místní obci původcem, učinil již ve stavu málo přičetném. (1)

1) První velký spor faráře Daňka se štarnovskou obcí byl o pole, které obec podle svého uznání propůjčovala farářům jako přilepšení k jejich platu a podmínky zaznamenala do obecní kroniky (viz str. 159). Toto pole si Daňek proti vůli obce přivlastnil.

Přivlastnil si však ještě další pole a sice pole "pod hrází" (unter der Teichdamm), které obec propůjčila jen faráři Lakomému u příležitosti povýšení štarnovské lokálky na faru r. 1866 a to jen po dobu jeho pobytu ve Štarnově a pravděpodobně také za podmínky dobrého farářova poměru s obcí. Ještě za pobytu Lakomého ve Štarnově vznikl o toto pole spor, který musela řešit konsistoř. Obec pone-

Značný rozruch učinila na Moravě trhlina mezi mladším kněžstvem a nynějším arcibiskupem D^{or} Teodorem Kohnem, ~~kteřým~~ kterýž vystupováním malomírumilovným získal sobě antipathyi části kněžstva a jisté části věřících katolických a byl také ku zodpovídání koncem května povolán do Říma (Svádění ku porušení tajemství zpovědního. P. Hofer kaplan z Mor. Ostravy psal proti němu ostré články v novinách. Přikládám zvláště ~~í~~ otisk těchto článků a jeho pastýřský list k vůli věčné paměti.

chala toto pole i faráři Matyášovi, ale i s ním se o pole nepohodla. Matyáš byl však rozumný a když s obecními stařešinami v dobrém nevycházel, odešel na faru do Předmostí u Přerova.

Daněk však vyvolal spor a konsistoř si u faráře Matyáše vyžádala dobrozdání. Ve svém českém dopise konsistoři z 31. 7. 1894 dal za pravdu štarnovské obci a smířícím se stranám doporučil smírné jednání.

Do vleku nepříjemných štarnovských poměrů se dostal i mladý podučitel Josef Michálek. Tento spolkově založený svobodomyslný pokrokař se postavil na stranu svobodomyslného, ale panovačného starosty Nykla proti hysterickému Daňkovi a zpátečnickému nadučiteli Labounkovi, kdy došlo s Labounkem i k soudu. Michálek byl sice přemístěn, ale v olomouckém denníku Pozor, jehož byl dopisovatelem, zanechal nám spoustu zpráv o tehdejších nechutných poměrech ve Štarnově.

226 P o ž á r dne 24.června 1900. (1)

O 1 hod.v noci vypukl požár ve stodole Frant. Tuky čís.37. Bylo to přede žněmi, shořela střecha dochem krytá a něco slámy.

V e l k ý p o ž á r dne 24.srpna 1900. (2)

Toho dne foukal silný vítr od Olomouce a večer o 9 1/4 hod. vypukl požár ve stodole Frant. Novotného čís.27 a v tom hned zachvátil požár přední část stavení, od toho chitla i kolna, stojící v předu a od této pak výměna Jos.Hekely čís.26 a jelikož bylo vše pod jednou střechou, byla ve chvíli jeho celá hosp.budova v plamenech. Štěstí bylo, že lidé ještě nespali.

Hekelovi shořeli 3 prasata, 2 krávy a všechno hosp.náradí. Jenovefa Kubová výměnice chtěla zachránit šatstvo, zůstala uvnitř, brzy se zadusila, jelikož skrz plamen žádný dovnitř odvážit se nemohl. Od toho chytla na 2hé straně střecha kamenem krytá Jos.Coufala (čp.20), jemuž shořela přední část stavení, pak dochová střecha Jakuba 227 Dvorského (čp.55) a od této kamená střecha Frant. Holoubka čís.19, jemuž také nové podlahy následkem velkých zásob prohořeli.

Hrozná byla podívaná na zhoubné plameny, které šlehali s jedné strany na druhou, tak že hasiči stěží se udrželi na silnici.

1) Zápisy od str.226 do 251 kroniky jsou z pera obecního kronikáře Jana Krále, výměnkáře z čp.15. -

2) Zápis o tomto ohni viz též str.216 kroniky, který je dílem starosty Kašpara Nykle.

Byla obava, že požár zachvátí půl vesnice. Hasičských sborů bylo zde 8, totiž: Štarnovský, Bohušovický, Laštanský, Libušský, Huzovský, Štěpánovský, (Lužický a Šternberský - němci). Též okr. hejtman Barón Klein dostavil se k požáru a pobyl zde, až viděl, že už dál se požár nerozšíří.

P o ž á r v r o c e 1907.

Dne 1 září o 1 hod. v noci vypukl požár u Jos. Veselského na výměně čís.10. Jelikož střecha byla kryta kamenem, požár obmezen jen na tuto střechu. Výměna Jana Lukeše čís.11, ač je v blízkosti, neshořela, jen byla něco poškozená od záchranných prací. Snad dostal náhradu od pojišťovny. Josef Veselský neutrpěl velké škody, ač nebyl pojištěn na chmel (sušil tam chmel), 50 kg stálo chmele jen 34 kor. (toť láce! Následkem této láce zrušilo se u Štarnova pěstění chmele). (1)

228 P o ž á r dne 11.ledna 1908.

~~MMYR~~ O 8 1/4 večer zpozorován požár na hůře v hostinci u Frant. Tuky čís.37 a vzdor všemu úsilí hasičů shořela střecha přední budovy se zásobami sena a slámy. Požár povstal od zatlení komína (nevím, byl-li v komíně trám a také myši to provrtají) a muselo to již dlouho doutnat, než se to spozorovalo. Upozornila je v hostinci Anna Stejskalová č.38, že musí někde něco tlet, že je na dědině smrad.

1) Kronikář se zde dopustil omylu. J.Veselský pěstoval chmel i v poždější době a my jako děti jsme ještě někdy v počátcích 1.svět.války si u něj po několik chmelových sezon vydělávali obíráním chmele.

R o k u 1908 dne 14/10 byl schválen obecním výborem rozpočet na o d v o d ň o v á n í po-
zemků ve Štarnově (1):

drenážování	80 000 Kč
po odečítání subvence	52 000
příkopy, cesty a regulace	164 700
po odečítání subvence	65 800
materiál a různé věci, beton.kanál	13 300
po odečítání subvence	5 320

tedy v celku 381 120 Kč

a kolik to stálo po provedení ?

1) Viz též zápis na str.259 kroniky, kde se v
rozpočtu uvádí daleko nižší číslíce starostou
obce Rudolfem Dvorským.

N a š e z á s t a v k a
na dráze u domku č.72

Příčiněním pánů poslanců agrárních, zvláště pan poslanec František Okleštěk z Těšetic u Olomouce pracoval ve sněmovně a u ministra železnic o zřízení zástavky té, tak že byla schválená. (1)

Dne 9. dubna roku 1910 byla na dráze stanovená zástavka komise, které předsedal Dr. Trávníček z Vídně, pan starosta Rudolf Dvorský, Škoda Flor., Jos. Coufal, Kašpar Nykl, takže zástavka povolena. Díky všem, kdož se o ni zasadili.

Obec nese náklad na navezení hráze 6000 K, pak z té návážky slevili 50 metrů. Tedy se naváželo jen 150 m. Obec nese náklad na zástavku 3500 K jednou pro vždy.

Dne 10. dubna 1911 začali navážet hlinu na rozšíření hráze, by bylo místo při vstupování do vlaku. Návážka brala se od příkopy od dráhy, která byla vyvezená skrz melioraci pozemků z Bohuňovic. Podnikatelem byl Zeman a Comp. z Lipníka. Lidu měl dosti. Mužským platil 3 K, ženským 2,40. Zábradlí, schody a záchody měla dráha ve své režii.

Od 1. května 1911 zastavoval se první vlak na naší zástavce. Jaká to výhoda pro obec Štarnov.

1) Železniční trať Olomouc-Šternberk-Šumperk byla dohotovena na jaře 1870 a první vlak zde projel 15.6.1870. Při tom byl postaven už i strážní domek čp.72. O zástávku se začali Štarnovští zajímat a jednat až r.1906.

1.května dojel vlakem do Štarnova pan poslanec František Okleštěk z Těšetic, byl občany srdečně uvítán a poděkováno Jemu za všechnu práci a námahu, co pro Obec Štarnov vykonal a též naši potomci nechť jsou jemu vděční.

Byl uvítán zvláště panem Janem Zahradou majitelem dědičné rychty, co spolužákem hospodářské školi na Klášter Hradisku. Zde byl hostem u manželů Zahradových a zvláště byl uvítán paní Emilií Zahradovou, rozenou Jarolímovou z Řimnic u Litovle. Prohlédl sobě jejich hospodářství, pak pobavil se s Občany a k večeru šel k vlaku k Olomouci. Občané jej doprovodili na zástavku až do odjezdu, přátelsky Mu ještě jednou poděkovali.

Podotknout musím, že v roce 1910, když se měla želez. dráha rozšiřovat, by Obec Štarnov dala jim hlínu, vyvezenou z příkopy od dráhy k silnici. Podal jsem návrh, by vyvážka se jim dala s výhradou, že navezou také v rohu u domku pro případ postavení osobní čekárny.

Když jsem návrh ten podal, pravil mi J. Nykl (1), že nevím už co bych chtěl. Já mu na to odpověděl: Tak to bude jak se zastávkou, bude Obec brzy o to žádat a nedostane ji. Podotýkám, že podnikatel Zeman byl 2krát u představenstva Obce tázat se, má-li to pod osobní čekárnu zavést a bylo mu řečeno že ne. Sami to uznávali za dobré a když návrh ten nebyl podán dotyčným pánem, byl zamítnut ! Pravil, že to přijde samo sebou !!

1) Pravděp. jde o Jana N. z čp. 68, zvaného "Dlouhý Jan". Byl to hotový oposičník a diktátor, bezohledný a nevycházel ani se svými selskými vrstevníky. Zemřel r. 1932 ve věku 75 let.

231

P o ž á r d n e 22.března 1911.

před 9 hodinou večer vypukl požár u Josefa Tiefenbacha čís.43 v kolničce u stodole.

Stodola dochem krytá byla hned v ~~plamenech~~ plamenech a shořela stodola Kašpara Nykle č.41, Jana Zahrady č.40 a stodola Josefa Čadilka č.39. Chlévy Kašpara Nykle a Jana Zahrady s kolnou. Hašení súčastnilo se 9 hasičských sborů a občanstva z celého okolí.

Zapálila děvečka Jos.Tiefenbacha, Eleonora Tihelkova, zde narozená. Lékaři prohlášená za slabomislou.

P O K R A Č O V Á N Í
o o s o b . č e k á r n ě .

V roce 1922 při zcelování pozemků zrušen u Mesel přejezd přes dráhu a odpadli 2 železniční zřízení. Teď žádala Obec postavení čekárny. Dráha nechtěla přispět ničím a Obec ji měla postavit sama, nákladem 27 000 Kč.

Hlavní překážkou byla navážka hráze.

V roce 1886 byl podán dotaz vrchním geometrem z Přerova, čím chce, totiž jakým obnosem Obec Štarnov přispět na zřízení zastávky ? (Podotknout musím, že tehdy by se byla hráze rozšířila jen 50 m, tehdy nebyl takový provoz). Tázal jsem se, co by to stálo? Pravil 200 zl., ale majitelé dráhy jsou Židé, tedy polovici, 100 zl. (1). Na návrh starosty, aniž se ptali, co by to stálo, zamítnuto z důvodu, že Obec to nepotřebuje !! Čekali jsme pak 25 let ! Po zamítnutí Obcí Štarnovskou dostala ji Obec Hlусovice.

Proti hlouposti lidské není zákona. Rozdíl byl 3300 Kč.

Vepsáno v únoru r.1925.

Jan Král.

1) Zde jde o omyl! Majitelem dráhy byl stát, ale dráhu stavěli bratři Kleinové (Židé), kteří stavěli téměř všechny železnice po celé rakouské monarchii. Měli svoje železářny (Sobotín, Štěpánov u Ol.), proto laciný železný materiál a dostatek dělníků ze svého panství Vízmbek (nyní Loučná) na severní Moravě. Proto mohly dávat slevy, které stát poskytnout nemohl.

232 U p o z o r ň u j i č t e n á ř e t é t o
p a m ě t i , že co zde vepsáno, nepatří do pa-
měti naší Obce Štarnova, ale k pamětem celého
národa Českého a Moravského. Vepsal jsem to
se svolením místního pana starosty Jana Lu-
keše číslo 11.

Ve dnech 9 - 10 listopádu roku 1907 provedena
značná změna rakouského ministerstva, že jmeno-
váno bylo 5 členů nové vlády. A konstatovati mu-
sím, že zemědělství naše slaví ohromný t ř i m u m f !

Vůdcové agrární obou národností rolnických tá-
boru vlasti naší - a sice p.Karel Prášek, statkář
v Řivně (Čechy), předseda zemědělské rady a před-
seda agrárních poslanců českých jmenován českým
ministrem krajanem a Frant.Peška v Opatově u Li-
tomyšle, vůdce agrárních poslanců německých, zvo-
len německým ministrem krajanem !

Jmenování to má pro zemědělství celého státu
důležitost ohromnou, a málo bude v Evropě příkla-
du, aby při jmenování vlády vybráni byli z řad
rolnických !

Jmenováním tímto uznáno zemědělství ve státu
našem za důležitého a rovnocenného činitele s
233 dosud p r i v i l e g o v a n ý m i stavy !

Povoláním tím dostalo se zemědělství našemu
v lůně celé vlády velké posily; ano, jmenováním
tím se ukázalo, že náš stát má se v budoucnosti
representovati jako stát zemědělský, a že země-
dělství má býti žulovým podkladem celého státu.

Celá vláda nabyla jmenováním tím přibarvení

ministerstva a g r á r n í h o . Nesmíme totiž zapomenouti, že vedle obou vůdců táborů agrárních jmenován byl ministrem orby Dr. Alfréd Ebenhoch, o němž můžeme také předpokládati, že jest obhájcem zájmů zemědělských. Jsou to mužové lidu, mužové práce.

Vepsáno 10. března 1925.

Jan Král

t.č. rolník na odpočinku.

234 O příkopě O l e š n i c i roku 1597.

Olešnický potok má název následující:

Léta Páně tisícího pětistého devadesátého sedmého, dvacátého dne septembris, kterýžto byl v středu po svatém Matouši, stala se smlouva celá a dokonalá mezi osvíceným a vysoce urozeným knížetem Múnstrberským a Olešnickým a Slezským hrabětem Kladským a pánem Šternberským na místě jeho knížecí milosti z jedné - s moudrými a opatrnými purgmistrem a všemi erby radami města Olomouce nynějšími i budoucími na místě vší Obce Loděnice - strany druhé, taková:

Poněvadž Jeho milost knížecí mimo Člunovský rybník devíti loket lesních zšířý udělati chtějí ráčí, aby tudy v čas potřeby veliká povodni zbytečná voda tím volněji odpadati mohla, však cestě a rolím postranním lidí Loděnských bez všeli-jaké škody. A za tou příčinou pět osob z osady Loděnické tyto svoje role pod hrází rybníka Člunovského, kudy voda ta půjde, ustoupiti mají. A takové grunty jejich purgmistr a rada města Olomouce na žádost Jeho kn.milosti jim zaplatiti a o ně se s ním srovnati uvolili.

Co se pak mostů týče, které udělány býti mají, ty tak Jeho kn.m. na svůj náklad jak nyní, znova
235 postaviti a budoucně vždycky opravovati, jako i tu příkopu jest se uvoliti milostivě ráčil, s touto však vejmkou, aby Loděňští všech těch svobod předešlou smlouvou, která se stala léta 1509 v Neděli po narození panny Marie, jim k dobrému

Strany pak staré příkopy pod splavem rybníka Člunovského (splav ten pravděpodobně nacházel se před mostem u Zeleného kříže, kde při regulaci toku v roce 1917 vykopán byl dub a několik dubových kolů a též kamení), která nyní malá a úzká jsou, když povodně přicházejí, nemalé škody gruntům příležitcím činí, o to se strany jednomyšlně snesly, aby po každé straně jeden loket lesní gruntu k předešlé příkopě přidáno a postoupeno bylo, která též na náklad Jeho kn. milosti, jakž o tom předešlá smlouva vyměřuje, rozšířena i na potomní časy, i pokud by toho kdy potřeba kázala, čistěna a opravována byla.

Naproti tomu Olomoučané žádali, když by více vody na své Loděnské rybníky potřebovali, by jim zbytečné vody z Člunovského rybníka tekoucí, dopřáti ráčil, k čemuž Jeho kn. m. své svolení dal. Stavídlo to nalézající se v hrázi od našich luk ještě před 25 lety tam bylo a tím pouštěli sobě vodu Olomoučané do t. zv. malého rybníka a odtud do velkého, které oba, když /se/ stavěla dráha od Olom. ku Praze, byly zrušeny.

Rybník vysušen roku 1780.

- 236 Dle všeho, co zde předepsáno, byl na Lukách v Luhu (také je název i v okolních obcích - v Klučích) les. Co sobě kdo vyklučoval, to jemu připadlo (K tomu se ještě vrátím), a dle toho hranice luk vypadaly až do zcelování roku 1922. Luk byli majitelé ponejvíce ze Štarnova, Mor. Huzové, Benátek, Lužic, Lhoty a Stádla.

Člunovský rybník založen byl za nezletilého Šebestiána Žalčara roku 1509. Zastupoval jej p. doktor Augustin, Olom. a Brněnského kostela probošt a sekretář Krále jeho Milosti. Rybníkem tím zatopeno něco rolí Loděnických.

Pan Václav Dubský udělal rybník člunovský, kterýžto rybníkem pole zatopoval, ale nic dále nebude moci topiti a vody v tom rybníce výše držeti, než potud, pokud jest pluhem vyznamenáno, též kameny od hráze až k pastvišti, kdež s gruntův rolných lidí Loděnických sjížděti budou na pastviště k mostkom. Za zatopené pole a vyznačené kameny dal pan Dubský Loděnickým pole, které ke dvoru v Buniovicích příslušeli, o které se s
237 opatem kláštera Hradiště smlouva stala. (Jedná se o pole zvané kouty, které nyní k Obci Štarnovské příslušny jsou).

Dále bylo umluveno, aby dobytek lidí Loděnských do toho rybníka člunovského svobodně hnáti a napájeti mohli. A také, kdykoliv až by které pastvy byli, - též budou moci pásti dobytek bez překážky, avšak beze škody rybníka. Item také pan Václav Dubský i jeho potomci, kdykoli ten rybník Člunovský chtěli spustiti, byla-li by potřeba, tu struhu pod rybníkem (nynější příkopu na Štarnovských lukách) vyčistiti a tej vodě hrdlo dáti tak, aby se voda z břehu nevylévala a v lesích ani lukách a gruntech lidí Loděnských škoda /se/ neděla.

Dále také kdyžby ten rybník měl se vysušiti a pust ležeti a byli na něm jaké pastvy krom setí, také mohou dobytek pásti volně.

Smlouva podepsaná Václav Dubský a Doktor Augustin a mnoho jiných svědků.

Rybník ten při zcelování v roce 1922 parcela-
ce Šternberského velkostatku ropparcelován dlou-
holetým nájemcům ze Štarnova, Mor. Huzové, Loděni-
ce, Benátek. Tím vzal rybník ten snad na vždy za
své. (1)

Vepsáno z pamětí Mor. Loděnice roku 1925.

Jan Král.

-
- 1) Celý tento zápis je složen z původních ar-
chiválních pramenů a ze vzpomínek a domněnek
kronikářových. Je psán značně chaoticky.

Čluňovský rybník zřídil majitel šternb. pan-
ství Václav Berka z Dubé a Lipého (= zmíně-
ný pan Dubský) v letech 1502-09 na svých po-
zemcích. Zatápěl něco polí Loděnských (Lodě-
nice poddaná ves Olomouce) to polí vladyky
Šebestiána Salczera (Žalčar; měl dvůr na pů-
dě dnešních starých Hodolan - Salzergut) a
9.9.1509 došlo k jednání, kde Salczera zastu-
poval dr. Augustin Käsensbrodt, sekretář české
kanceláře krále Vladislava. Salczer měl na
své loděnské půdě dva menší rybníky, ale ty
~~nenesly~~ nenesly jméno "Čluňovské".

Kolem Čluňovského rybníka bylo více jed-
nání, než jak kronikář uvádí. R. 1517 dal pan
Berka kopati nějaký příkop přes pole Loděns-
ká a proto r. 1527 ho pohání olom. městská
rada z 1000 kop grošů českých a spor se pře-
náší až na jeho syna Ladislava. Václav Ber-
ka také zvedl vysoko hladinu vody a znova
zatopil Loděnská pole. I na to a na nový splav
je stížnost.

Pak až do roku 1597 je kolem Čluňovského
klid. Když toho roku šternb. pán kníže Karel
z Minsterberka-Olešnice pro zamezení zátop
se rozhodl udělati z rybníka odtok přes Lo-
děnská pole, projednaly to obě strany velmi
ohleduplně.

Čluňovský rybník byl zřízen na 250 kop
kaprů, plodový s tříletým plodem. Měl rozlo-
hu 96 jiter. R. 1805 už neexistuje a v mapě
stabilního katastru z r. 1834 je tato trať
označena jako "Čluňovský pasunk" - pastvina.
Na jeho hrázi zůstaly až po naše časy dva
hlídací domky, z nichž jeden (čp. 89) je na ka-
tastu Štarnova, druhý na katastru Chomoutova.

238 P a m ě t i O b c e Š t a r n o v a
a zdejšího kostela.

Předně připomínám: /to/ jsem roku 1924 sepsal a odevzdal místnímu panu děkanovi Inocenci M á - c h o v i . Uznávám za vhodné, když i naše Obec Štarnovská bude mět ve svých pamětech. Štarnov měl 71 domů, 498 obyvatelů.

Byl již ve 13tém století od vdovy po Zdeslavovi ze Šternberka řádu sv.Kláry u Olomouce darován, a že ku hradu Šternberskému darován 1466 s patřícím příslušenstvím přešel a král Vladislav se 1497 tu o něm připomíná do roku 1515. Kterak ku Šternberku přišel, neví se.

Je zde lokálka náboženským fondem založená, a též pod jeho správou stojící, však je sama na sebe obmezená.

Kostel sv.Mikuláše, při kterém možná že za starých dob fára stávala, však tato až do roku 1784 do Hnojic přidělená byla. Šternberský probošt Jan Glötzl postavil na místo starého kostela v 239 roce 1749 kostel nový, k čemuž sám daroval 845 zlatých. Má 3 oltáře za hlavním pak obraz od Jana Hanky malován S.Mikuláše a ze 3 ~~zvonů~~ zvonů; 2 z let 1510 a 1557.

Štarnov jest díl velkostatku Šternberského, má 509 duší a 80 žáků.

Kostel sv.Mikuláše vystavilo proboštství Šternberské na místě dřívějšího, z dobrého staviva v roce 1749. Jest celý klenutý, břidlicí krytý

(dříve taškami), 22 sáhů dlouhý a 8 sáhů široký. Má 2 vchody, 12 oken, 3 krásné sochy, kromě hlavního oltáře 2 poboční (sv. Jána Nepomuckého a U. L. Frau). Naše milá paní ? Obraz za hlavním oltářem maloval olomoucký Jan Hanke. Kazatelna pochází ze Šternberského kláštera a kostela. Na věži jsou 3 zvony (3 nám byly ve svět. válku zrekvírovány na zabíjení lidí !), asi 6 1/4 centů váhy, v roce 1557 od Jana Plebana v Uničově ulitý), 5 centů 18 liber (se slovy) O rex gloria veni cum pace, etc., tedy v 2hé polovici 16 století a 60 liber vážící umíráček.

Pro státní potřeby odvedl kostel r. 1806 2 stříbrné kalichy ve váze 2 libry 21 lotů. Kostel má jednu malou roli s loukou, kterou učitel za poplatek užívá. (Při scelování pozemků v roce 1922 dostal kostel pole hned za vesnicí u silnice ke Šternberku vlevo v jednom kuse).

Ve Štarnově bývala před rokem 1430 kaple sv. Mikuláše, ta však v tom roce od Husitů vypálena byla, načež se znovu postavila, ale ke kostelu Hnojickému. V roce 1481 uzavřela Obec s Hnojickým farářem smlouvu, že tento (farář) má těm, kdož o to požádají, služby Boží a sv. Svátosti jim zde udělovati.

Kdy však zde fára založená byla, neví se jistě, ale v roce 1619, kdy Šternberská vrchnost sem Lu-
241 teránského pastora dosadila. Brzy však roku 1621 bylo toto místo opět k Hnojicím přiděleno a zůstalo zde, až obyvatelé roku 1721 Šternberského probošta požádali, by jim svým časem jednoho ka-

plana k vykonávání služeb Božích posílal, až konečně náboženským fondem zřízena tu fara Lokální Curatie. Mezi lety 1672 - 1690 měl kostel jeden oltář.

Tolik se ví ve starších dobách o našem kostele. Další paměti budou možná na fáře.

O opravě našeho kostela jsou vpředu vepsány panem Janem Zahradou čís.7 tehdejším starostou.

V roce 1923 byn náš kostel opraven, podrobnosti nemám po ruce, jen v celku stála oprava fary 39 976 Kč.

Paměti opsal z pamětí Mor.Loděnice

Jan Král,

majitel usedlosti čís.15
ve Štarnově, nyní na odpo-
činku. - 26.února 1925 (1)

-
- 1) Paměti obce Mor.Loděnice napsal a vydal Fr. Král ~~úředním zřízením obce k tomu zmocněným~~
~~období svěřením obce k tomu zmocněným~~

Zápisy Jana Krále o dějinách obce a kostela ve Štarnově jsou neucelené, ale dávají mu jako kronikáři a vlastivědci nejlepší vysvědčení. I přes chyby a omyly.

242 D ě j i n y k o s t e l a H n o j i c k é h o .

Stížnost Občanů Štarnovských.

V roce 1479 žalován byl farář Hnojický J a -
k o b o d f á r n í k ů Š t a r n o v s k ý c h u k o n s i s t o ř e , ž e
ne rovněž jako jeho předchůdcové 2 nýbrž 3 kap-
lany drží a že v kostele jejich/skrz Husity vy-
páleném, však znova postaveném, na apoštolské a
jiné svátky služby Boží konati nechce, načež
16. dubna 1481 prostřednictvím Olomouckého Dóm-
ského Děkana stalo se usnešení mezi oběma stra-
nami, že se ve Štarnovské kapli sv. Mikuláše na
Nový rok a na mnohé jiné svátky, a jakož i v
ustanovené dni v postě a v čase suchých dnů
služby Boží odbývati se mají a musí.

Vyňato z Kirchliche Topografie von Georg
Wollný, Archiv města Olomouce.

Kdyby snad z našich potom se o dějiny naše
zajímal, tam to vyhledati lze.

Spracoval Paměti obce Mor. Loděnice můj bratr
František Král, rolník čís. 52 v Moravské Loděnici
v letech 1882-1890. Z těch pamětí opsal a do té-
to pamětní knihy vepsal jeho bratr, který se do
Štarnova v roce 1878 na usedlost č. 15 přiřazenil a
v r. 1919 usedlost svému synu Františkovi po svět.
válce předal. - Vepsáno roku 1925.

Nyní na odpočinku Jan Král.

O Cirilo Metodějských křížích
v katastru Obce Šternberka. (1)

Mám za to, že v málo které Obci na Moravě nachází se tolik těchto křížů, totiž 3, jeden zvlášť velký.

1) v rohu u cesty k Lužicím a u silnice ku Šternberku blíž vesnice, byl malý a už obě ramena otlučená. (2)

2) za dráhou za mostem železným, asi 100 kroků od silnice v levo. Ten byl odveze (kdy nevím), bude to snad někde zapsáno a darován Obcí na Jeho přání, by po smrti postaven mu tento pomník na Jeho hrob na hřbitově Olomouckém. Byl to Olomoucký kanovník Ignác Wurm, velký národovec a sběratel historických památek a zakladatel Národního Muzea v Olomouci. Čest budiž Jeho památce. (3)

3) stojí za dráhou v pravo u nové regulované příkopy. Je největší, co jsem viděl a silný, přes 2 m dl., spodek asi 1 m v průměru, ramena široká 88 cm, nápis na něm žádný. Podotýkám, že tady šla spojovací cesta od Olom. ke Šternberku, byla asi 20 m široká. Za panování císař. Marie Terezie byla zhotovena silnice Olom. Šternb. a spojovací cesta zrušena. Na druhé straně toku stála Švédská Boží muka, asi 200 m výše. (4)

Jan Král.

-
- 1) Snaha vytvořit cyrilometodějský kult spojovala tyto křížky s domnělou cestou misijní obou bítostí. Křížky jsou však mladší a označují místa smíření s duší zabitého. Dnes jsou označovány jako kříže s m í r ě í .
 - 2) Dnes je tento kříž umístěn u kostela.
 - 3) Kříž byl přenesen na Wurmův hrob r. 1911.
 - 4) Byl přemístěn asi o 300 m níž po toku Olešce.

244 O Š v é d s k é B o ž í M u c e .

Roku 1886, kdy byl starostou pan Jan Hloch čís.8, byla Boží muka tato rozebrána následkem toho, že 3 bratři Austi z Jestřichova dlabali ve spodku díry, chtěli ji vyhoditi střelným prachem, domnívali se, že tam bude nějaký poklad ! Pan starosta měl za to, že tam bude při nejmenším kord se zlatou rukojetí, Škoda tak vzácné a staré památky - .

Jelikož jsem sobě hned po příchodu do Štarnova v roce 1878 popoznačil tuto památnou stavbu, chci sděliti ctěným čtenářům její sloh. Boží muka tato byla přes 3 metry vysoká, u spodu něco širší a 2 m do čtverce. Ve 2 metrech výšky byl výklenek 90 cm vysoký, vpředu 2 sloupky kulaté ze žlutého pískovce, pěkně opracované. Sloupky ty držely klenutí nahoře. Klenutí bylo z pálených cihel na vápenou maltu. Ve výklenku tom byl břidlicový hladký kámen nahoře do polokruhu vypracován. Nápisu už tam nebylo a ten byl přibit hřeby silné hlavy na bok ohnuté, kámen dobře utažen. Mám za to, že to byla podnožka pro nápis.

245 Čelem stála k jihovýchodu, taškami ze čtyř stran krytá. Na hoře ve špici zasazen byl kříž z prutového železa, ohnut dvojmo asi 30 cm vys. Dole byli do čtverce dokola stupně vedle stavby v rohách staženy pásovým železem a zalité olovem. Před čelem dole byl upevněn mimo schody břidlicový, v rozměru 50-80 cm.

Výklenek byl prostranný, lidé se tam schovávali před bouří a deštěm; dospělé 3 osoby mohli tam sedět skrčené.

Při rozebrání ve spodku pod základy v levém rohu ne černá hmota, jak v roce 1886 vepsány, nýbrž to byl černo šedý popel. Na jisto byla osoba ta spopelněná. Byla pověst, že ve Švédskou válku na Moravě padl tam nějaký velitel vojska (Princ nebo cos podobného, jistě se neví).

Kámen z výklenku byl dán na komín na obecní domek na horním konci ! (1) Sloupky z pískovce jsem viděl v čís. 41.

Takový byl osud této staré památky ! (2)

Do této knihy vepsal

Jan Král,
rolník na odpočinku,
roku 1925.

1) Obecní chudobinec, domek čp. 66.

2) O této Boží muce jedná již zápis v kronice na str. 195 (s mým komentářem a rekonstrukcí stavby na str. 156 tohoto přepisu).

246

R O Z P O Č E T

na novou s i l n i c i od hranic Huzovských
ku státní silnici ku Šternberku.
(Opsán z Originálu 1896).

I.díl jest vyměřená silnice od Boží /muky "u
dubů" až na hranice Huzovské - nestavěná: (1)

			materiál		dovoz	
	zl	kr	zl	kr	zl	kr
pozemní práce	163	40	--	--	--	--
štětování ka- mene	154	24	404	88	713	36
šterkování	57	84	385	60	501	28
značkový kámen	1	20	3	30	1	80
sázení stromků	14	10	57	60	9	60
vyvázání pozem- ků	--		--		--	

Úhrnem suma 2956 zl. 38 kr. Zde úhrnná suma
se nečítá, až se bude stavět. Kdy stavěná a kolik
stála, ať napíše pan starosta tehdejší Rudolf Dvor-
ský. Stavba jednoho kanálu stála 70 zl.

-
- 1) Výraz "... silnice od Boží až na Hranice Hu-
zovské ..." naznačuje, že silnice ze Štarnova
do Húzové byla vyměřena od Božích muk "u du-
bů". Ze Štarnova však vždy šla do Húzové ces-
ta za kapličkou podél Grygavské příkopy. Tato
byla r.1928 upravena na silnici nákladem
128 582 Kč.

II.díl stavěn (1)

			materiál		dovoz	
	zl	kr	zl	kr	zl	kr
pozemní práce	1235	96	--	--	--	--
objekty	444	13	889	16	532	70
rampen.kanále	99	86	115	56	104	16
štětování ka- mene	1001	89	2629	96	4634	73
štěrkování	377	76	2518	40	2273	92
dláždění rigolu	4	38	3	13	5	50
ochranné kameny	23	40	83	20	46	80
značkový kámen	4	60	14	90	8	40
sázení stromků	94	50	378		63	
přestavění plotu	300	--	--	--	--	--
vyvazení pozem- ků Obec Lhota trať	880	26	695	15	922	12

Dovoz kamene, ač rozpočet zněl na 1 zl 40 kr, platila Obec 1 zl 10 kr. Vozilo se za všechny poplatníky mimo Obec bydlicí 2461 zl 58 kr.

Pak úhrnem suma 22.901 zl 88 kr.

Pánové dostali příspěvek na stavbu kanálu každý 20 zl., v celku 80 zl : Jan Lukeš č.12, Jan Hloch č.8, Jan Zahrada č.7, Fabián Běhal č.68.

- 1) Tato silnice od benáteckých Božích muk "u dubů" až po státní silnici byla dokončena a předána do státní správy r.1899. Pamětníci těch dob si ještě vzpomínají na šířku této původní komunikace. Na mapě stabilního katastru z r. 1834 je vyznačena místy šířkou až 15 m.

Pozemky darovány většinou zdarma. Přestavění plotu ... 150 zl. Paní Maurová ze Lhoty a paní Franková ze Šternberka má hospodářství ve Lhotě, darovaly pozemky zdarma.

Na to dostala Obec s u b v e n c e :		
okr.silniční výbor	8000	zl -- kr
zemský výbor	700	--
krupobitní výbor	200	--
zbytek obec.přiz.1895 na opravu cest ...	289	--
srážka stavitelů Vavrouškovi ..	1200	--
sázení stromků převzal okr.sil- niční výbor	535	50

	10924	zl 50 kr

Tehdejší pan starosta na dotaz, kolik silnice stála, členům výboru řekl, že silnice stála 16000 nebo 17000, účty že jsou v Brně, tedy že nám ještě říct nemůže. Dodnes jsem nezvěděl, co stála.

Jan Král, tehdy člen výboru.

Vepsáno z mých zápisků v únoru 1925.

248

V Ý M Ě R

p o z e m k ů a p ř í m é d a n ě

v Obci Štarnově roku 1897.

výměr pozemku	1731 jiter 740 sáhů
přímá daň	3537 zl 32 kr
Vel.statek Lichtnštajn	38 jiter 507 sáhů
přímá daň	891 zl 74 kr
st.dráha ku Praze	8 jiter 88 sáhů
přímá daň	23 zl 69 kr
sev.dráha Ol.-Šternberk	26 jiter 915 sáhů
přímá daň	41 zl 89 kr.

Přímá daň úhrnem 4494 zl 64 kr.

V ý m ě r c e s t r.1889:

ku Šternberku měří	925 sáhů
k Lužicím	750
k Huzové	440
od mostu u rybníčka k Boží muce	235
od Boží muky hranice Huzovské	260
od " " k Zelenému kříži k L.	610
od Červeného kříže k Bohuňovicím	340

úhrnem3560 sáhů

Na každý 1 zlatý daně připadá 5 stěrviců cesty na opravu.

Jan Král.

249

Š k o l n í p a u š á l
v letech 1896 - 1898.

Mor.Huzová	346 zl.
Bohůňovice	199
Mor.Loděnice	326
Trusovice	124
Hnojice	441
Krnov	57
Laštany	237
Libuše	232
Štarnov	307
Štěpánov	1017
Břestce	156
Žerotín	210

Napsal jsem to proto, by naši potomci céděli,
kolik se platilo školného.

Vypsáno ze Selských Listů roku 1898.

František O k l e š t e k , poslanec z Tě-
šetic u Olomouce, zvolen za čestného člena Obce
Štarnova v květnu roku 1912 pro zásluhy, které so-
bě získal pro Obec Štarnov, hlavně pro zřízení
zástavky osobní v roce 1911.

Opsal ze svých pamětí
Jan Král,
t.č. rolník čís.15 ve
Štarnově.

Vepsáno v březnu roku 1925.

250 V p a m ě t e c h v r o c e 1893 napsáno doslovně:

"Ode všech občanů místních m i l o v a n ý a c t ě n ý farář po 22 letech M a t y á š Josef odstěhoval se do Předmostí u Přerova." (1)

Když tam podepsaný starosta ujal se úřadu, začal rýpat do faráře a jeho úřadu i s pány radními. Tento jsa moc citlivý a nechtěje sobě nechat libit míchání se do jeho úřadu, chtěl se hlásit odtud. Na výzvu bývalého dlouholetého starosty (2) šla deputace na fáru, v níž jsem také byl, poprosit pana faráře, by nás neopouštěl a zůstal u nás. Chuďas plakal a nemohl ani mluvit. Po dlouhém prošení nám vyhověl a zůstal s poznámkou, že jak se bude ještě něco podobného opakovat, že už se uprosit nedá.

A opakovalo se !

Nebudu se o tom, ctěný čtenáři, zmiňovat tím méně, že se to nesluší ani psát.

Když odjížděl, dojeli předáci Obce v najatém zavřeném povozu. On na výzvu, by tam sedl, neodpověděl a vsedl do mého kočáru, jeli jsme do Bohuňovic na dráhu, ani nedal jim s Bohem, odejel.

251 Jak také zmíněno (3), byla deputace u arcibiskupa Kohna, to bylo také navlečeno na úhor faráře Daňka, jak z vyšetřování se dokázalo s porodní bá-

1) Zápis starosty Kašpara Nykle v obecní kronice, str. 203.

2) Byl to Jan Zahrada z čp. 7.

3) Zápis starosty Kašpara Nykle, obec. kronika, str. 209. - Tímto zápisem kronikář Jan Král plně se staví na stranu Daňkovu a proti Nyklovi, jak je zřejmé z jeho četných zápisů.

bičkou Jarošovou (1).

Byl jsem k výsledku zavolán co svědek. Dle výroku jednoho člena této deputace M.P. (2) řekl jim arcibiskup toto: "Hodného kněze jste vyštvali, a tak jsem Vám dal takového, jakého jste zasloužili". (3)

-
- 1) Terezie Jarošová, manželka Frant. Jaroše, majitele čp. 62. Zemřela 20. 5. 1900 na Tbc ve věku 67 let na čp. 75.
 - 2) Je to Matěj Pospíšil z čp. 55.- Je-li arcibiskupův výrok autentický, pak on sám ohodnotil faráře Daňka velmi nízko. To dokazuje, že na rozbrojích ve Štarnově měl Daněk lví podíl.
 - 3) Toto je poslední zápis kronikáře Krále.

257 S ú c t o u v z p o m í n á m na všechny bývalé rychtáře a starosty obce Štarnova, kteří v tuto pamětní knihu význačnější události své doby zapisovali a беру péro do ruky, abych i já tobě, milý čtenáři, zapsal důležitější příhody, jež se v době mého úřadování, totiž od r. 1903 do r. 1919 přihodily. Úřad starosty obce převzal jsem po p. Kašparu Nyklovi, rolníku na čís. 41, který byl starostou 15 roků. (1)

1903.

Za starostu jsem byl zvolen 25. července. Krček Tomáš čís. 13 byl I., Bartoš Josef čís. 32 byl zvolen za II. radního.

Toho roku byl proveden výkup z a h r á d e k na návsi od knížete Liechtensteina za cenu 30 hal. za čtvereční m.

V tomto roce bylo zřízeno k m e n o v é j m ě n í obecní.

V podzim byl nám dosazen za faráře p. Inocenc M á c h a , kaplan ze Šternberka, nadučitelem byl zde p. Ferdinand Labounek. Oba tyto pp. úřadovali se mnou po celou dobu mého starostování ve vzájemné shodě.

Obecní p ř i r á ž k a byla 40 %.

C h u d i n s k é j m ě n í obecní tisíc kor.

1) Tím začínají zápisy starosty Rudolfa Dvorského, čp. 5. Z úvodu je vidno, že celou dobu svého úřadování zapsal až po skončení úřadu (pravděpodobně přepsal z konceptu).

Cena obilí: Ječmen 100 klg 14 - 14,50 kor.,
réž 14 kor., pšenice 16 kor.

Dobytěk hovězí živá váha 1 klg 80 hal., tele
70 hal., párek podsvinčat 25 kor. Řepa 1 q - 1,80
kor.

Rok byl mokrý. Obilí polehlé, zemáky silno po-
škozené.

1904.

V tomto roce byla o b e c n í p ř i r á ž -
k a 40 %, kostelní 28 %.

Od Liechtensteinské správy ve Šternberku obec
obdržela dar 800 kor. na zřízení n e m o c n i c e
258 pro nakažlivé nemoce a která byla zřízená ze sto-
doly na čís.14.

V důsledku takřka každoročně se opakujících
velkých škod na polní úrodě následkem mokra, sta-
lo se usnešení a byla podána žádost na zemědělsko-
technický úřad v Brně za vypracování plánů a roz-
počtů na r e g u l a c i našich vodních toků a
o d v o d n ě n í mokrých pozemků.

V sousední obci Bohuňovice tohoto roku od Agrár-
ní operace odevzdány scelené pozemky v užívání a
naše katastrální h r a n i c e s n í u p r a v e -
n á .

Cena obilí byla za pšenicí 100 klg 20 - 20,70
kor., za réž 16 - 16,60 kor., ječmen 18 kor. Cena
řepy 1,80 kor. za 1 q.

Rok byl z jara velice mokrý, pak nasledovalo
velké sucho.

1905.

Obecní p ř i r á ž k a 40 %.

C h u d i n s k é jmění obecní 1200 kor.

Obilí polehlé. Cena pšenice 100 klg 17 - 18 kor., réž 14,60 - 15,50 kor., ječmen 15,80-16,60 kor. Řepa 2,20 kor. Párek podsvinčat 30 - 40 kor., krmené prase 1,04 kor. živé váhy, tele 86 - 94 hal. 1 klg.

Proveden knihovní pořádek s i l n i c e Štarnov-Boňovice za 800 kor.

Spláceno 1500 kor. na obecní dluh v s i r o t - č í pokladnici ve Šternberku.

1906.

V o l b y obecního zastupitelství. Volen jsem za starostu po druhé. Krček Tomáš č.13 - I.radní, Zahrada Jan č.7 - II.radní.

Obecní p ř i r á ž k a 35 %, kostelní 14 %.

Toho roku byla část katastru našeho postížena k r u p o b i t í m a to při hranicích s Mor. Huzovou. Od země Moravy obdržela se podpora 600 kor.

Proveden knihovní pořádek se z a h r á d k a - mi na vsi.

Postavená obecní m o s t n í v á h a před čís.4. Práci zednickou prováděl Očenášek z Bonovic za 1200 kor., váhu dodal Moravec - Úpice v Čechách za 630 kor.

Na obecní dluh splaceno s i r o t ě í pokladni 1500 kor.

Podaná žádost za zřízení osobní z a s t á v k y .

Inženýr Václav Jandouš z Brna z a m ě ř o v a l zde toky a mokré pozemky od 30/8 - 4/10 skrz vypracování plánů na o d v o d n ě n í .

259 Učiněn pokus za zcelování p o z e m k ů , avšak nenašla se potřebná 2/3 většina pro odpor starších hospodářů.

Rok byl více vlhký, obilí polehlé. Cena obilí za 100 klg pšenice 22 - 23,50 kor., rže 15 - 16 kor., ječmen 16 - 17 kor., řepa 2 kor. Dobytek: tele 90 hal. - 1 kor., kráva 90 hal., krmík 1,30 kor. - 1 klg živé váhy. Párek podsvinčat na jaře 60 kor.

1907.

Obecní p ř i r á ž k a 35 %.

Na obecní dluh splaceno s i r o t ě í pokladni ve Šternb. 1500 kor.

Zemřela výměnice v č. 68 Kateřina Běhalová (1) a věnovala na m í s t n í c h u d é 2000 kor., čímž chudinské jmění obecní dostoupilo výše 3400 kor.

Žádost o z a s t á v k u zamítnutá.

Shořela střecha výměny na čís. 10 Josefu Veselskému (2).

-
- 1) Vdova Fabiána Běhala, zemřela 17.4.1907 ve věku 80 roků, dcera Jana Nykle z čp. 41, negramotná.
 - 2) Viz zápis Jana Krále na str. 227 kroniky.

Všechny ozimy a jeteleiny se zaoraly následkem vyzimování. Jařiny polehly. Rok byl však úrodný. Ceny obilí za 100 klg pšenice 24 kor., réž 22 kor., ječmen 19 kor., řepa s dovozem 2 kor.5 hal. Pár podsvinčat 30 kor., kráva 1 klg živé váhy 68-72 hal., tele 76 hal., prase 92 hal.

1908.

Obecní p ř i r á ž k a 40 %.

Splaceno 1500 kor.obecního d l u h u .

Došel plán a rozpočet na r e g u l a c e a o d v o d ň o v á n í na 266 000 kor.

Ten rok převzaly berní úřady vybírání obecních p ř i r á ž e k .

Obec Mor.Loděnice převzala scelované pozemky. Hranice k a t a s t r u s ní vyrovnány.

S h o ř e l a střecha obytného stavení na čís.37. (1) Frant.Ťukovi.

Počasí bylo trvalé sucho. Ceny obilí za 100 klg: pšenice 23,50 - 24 kor., réž 20 - 21,50 kor., ječmen 19,50 - 20,20 kor., řepa s dovozem 2,25 kor. Pár podsvinčat na jaře 50 kor., v podzim 30 kor., kráva 1 klg mrtvé váhy 1,20 kor., prase.1 klg živé váhy 1,04 kor., tele 1 klg živé váhy 74 hal.

1) Viz zápis kronikáře Jana Krále, str.228 kroniky.

260

1909.

V o l b y obecního zastupitelství. Za I. radního byl mi přidělen Florian Škoda, rolník na čís. 57, za II. radního Josef Coufal, rolník čís. 20.

Obecní p ř i r á ž k a 40 %.

C h u d i n s k é jmění obecní 3400 kor.

Splacen zbytek obecního dluhu v s i r o t č í pokladni ve Šternb. 1000 kor. Dluh povstal stavbami silnic k Šternberku a k Boňovicím a byl úrokován 4%.

Postavena h a s i č s k á ž b r o j n i c e od Štěpána Lanka, zednic. mistra ve Štěpánově za 1574 kor.

Ten rok odbývala se velká v o j e n s k á c v i č e n í . Obec nucena přiděliti 2 páry dvouspřeží s povozy a čeledíny a doplacela na to 640 kor.

Rok byl velice mokrý, obilí polehlé. Podzim suchý. Ceny obilí za 100 klg: pšenice 27-28 kor., žito 20,50 - 21 kor., ječmen 16,70 kor., řepa s dovozem 2,50 kor. Párek podsvinčat na jaře 60 kor., v podzim 30 K, krmík 1 klg živé váhy 98 - 108 hal., hovězí 80 - 84 h.

1910.

Obecní p ř i r á ž k a 40 %.

Rok pro naši obec nešťastný. Dne 17. června k 2. hod. odpl. přihnalo se k nám od Šternb. ze zad-

ních hor děsné k r u p o b i t í . Na horách řádilo nejvíce u Němec.Huzové. Přihnalo se velice rychle. Šedočerné mračno se silným větrem. První kroupy byly velikosti lískových ořechů,trojúhelníky a rozbily všechny okna od severu. Kroupy se sypaly v celých proudech,později s deštěm. To trvalo 1/2 hodiny. Následky hrozný. Polní úroda na štěrkách,za luky,v rybníku,ploce,díly u Huzové, za humny,byly pokraty vrstvou kroup až 10 ctm. silnou a vše rozbito. Pouze šance,bahýška a část zadního zálučí byly méně poškozeny. Ploce a luka v luhu vodou zaplaveny.

261 Poškození odhadnuto na 240 000 kor. Odpisu na daních se obdrželo 6886 kor. Nouzové podpory od státu a země tisíc kor.

V roce tom vypukla zde též n e m o c hovězího dobytka a vepřového,na okrese velmi rozšířená. Uhynulo na ní 7 dobrých kráv, několik telat a prasat.

V roku tom konalo se sčítání lidu a soupis dobytka. Obyvatelů bylo napočteno 610, z toho 286 mužských a 234 ženských. Dobytka: koně 128, hovězího 370, vepřového 383, kozy 132 kusů.

Podaná znova žádost o zřízení z á s t a v k y a poslanec Frant.Okleštěk z Těšetic u Olom. požádán,by jí podporoval. Správa dráhy ve Vídni byla konečně ochotna s námi vyjednávat a určila komisi na 9.dubna. Při této se vyjádřila,že jest ochotna zastávku nám povolití,když na ní předem složíme 6600 kor.,potřebných na rozšíření násypu a jiná zařízení,avšak bez čekárny,na což se přistoupilo.

Obnos ten byl nám přípisem ze dne 29/9 snížen na 5500 kor. a my ho v prosinci zaslali do Vídně. (1)

Jaro v r.1910 bylo velice mokré a v podzim se velice rozmnožili myši polní a zničili ozimné obilí a jeteliny. Cena obilí za 100 klg: pšenice 22 kor., žito 17 kor., ječmen 17,40 kor., řepa s dovozem 2,60 kor. Párek podsvinčat na jaře 60 kor. a v podzim 35 kor., tele 1 klg živé váhy 90 - 100 hal., krmík 1,24 kor., hovězí 84 hal.

1911.

Obecní p ř i r á ž k a 40 %.

V tomto roce rozšiřován železniční násep navážkou a 1.května otevřena byla osobní z a s t á v k a "Štarnov" pro dopravu osob. Ze složených 5500 kor. bylo nám vráceno 325 kor., tak že nás stála 5175 kor. Peníze se vzaly během posledních let z nastrádaných obecních pokladničních přebytků a 2000 kor. se vypůjčilo z Ústřední záložny rolnické v Olomouci. (1)

Pro zemědělství byl rok n e p ř í z n i v ý . Pro množství myší v podzim 1910 a špatné přezimování, se na jaře zaorali pšenice, žita a jeteliny. V měsíci květnu bylo velice mokro, že na nížinách voda dlouho stála a zaseté jařiny a zemáky silně poškodila. Od června do konce roku převládalo suché a slunné počasí, takže sklizeň na lepších polích byla velice dobrá.

1) Viz záznamy Jana Krále na str.229 a 231 kroniky.

Dobytčí nemoc kulhavka a slintavka v březnu zanikla. (1)

Dne 22.března po 8.hod.večer vypukl požár v stodole v čís.43 Josefa Tiefenbacha,od ní chytla vedlejší stodola Frant.Nykle čís.42, od této stodola Kašpara Nykle čís.41 a stodola Leop.Zahrady čís.40. Oheň se pak přenesl na chlévy čís.40 a 41. Toto vše bylo slámou kryto a pojištěno. Dobytek neshořel žádný. Oheň úmyslně způsobila slabomyslná děvečka v čís.43 Eleonora Tihelková. Byla čas ve vazbě a později bez trestu propuštěná.(2)

Toho roku následkem nemoce kulhavky a slintavky a neúrody píce podražilo mléko a sice v březnu ze 14 na 16 hal. a v září na 20 hal. 1 l mlékařkám. (3)

Cena obilí za 100 klg: pšenice 24 - 25 kor., réž 21 - 22 kor., ječmen 20,80 - 21,40 kor., řepa s dovozem 2,25 kor. Párek podsvinčat na jaře 60 kor., hovězí 1 klg živé váhy 90 hal. - 1 kor., krmík 1,20 kor., tele 1,20 kor.

1912.

V o l b y obecního výboru. Volen jsem po čtvrté za starostu. Flor.Škoda čís.57 jako I.radní, Josef Hloch, rolník na čís.8 jako II.radní.

-
- 1) Kronika obce Březce zaznamenává k r.1810 dobytčí "plícní" mor,kdy v této malé obci zahynulo 39 kusů a r.1811 dokonce 79 kusů dobytka. Šternovská obecní kronika zaznamenává (str. 185) až mor v r.1872,pak znova r.1920 (str. 274).
 - 2) Viz též záznam Jana Krále v obec.kronice, str. 231.
 - 3) Pro mléko si tehdy ze Šternberka denně dojížděly báby-mlékařky na vozících,většinou tažených psy. - První hromadný odvoz mléka nejdříve do Šternberka,pak do mlékárny v Bohuňovicích začal někdy kol r.1925 Čeněk Vlček,čp.94.

Obecní p ř i r á ž k a 65 %.

Postavena část s i l n i c e od benátské Boží muky až na hranice Mor.Huzové v délce 490 m. Silnici stavěla obec ve vlastní režii. Práce pozemní se platila běžící m. nejprve 2,10 kor., ku konci 3 kor. Stála celkem 9100 kor. Nouzové podpory se dostalo 1000 kor. (1)

Poslanec Frant.Okleštěk z Těšetic prohlášen čestným členem obce.

Upravená obecní h r a n i c e Štarnov-Laštany při scelování v Laštanech.

263 Podaná žádost na agrární operace v Brně za s c e l o v á n í pozemků ve Štarnově.

Počasí bylo vlhké, obilí polehlé, koncem července p o v o d e ň , která na nížinách obilí na snopech a pokládkách odplavila. Započato s regulací řeky Oskavy, která byla začata nejprve, bychom pak my mohli do ní naši Olešnici regulovati.

Ceny obilí byly za 100 klg: pšenice 23 - 24 kor., réž 20,50 - 20,80 kor., ječmen 20 - 20,50 kor., řepa s dovozem 2,60 kor. Párek podsvinčat z jara 54 kor., v podzim 30 kor. Hovězí 1 klg živé váhy 1,10 kor., krmík 1,20 kor., tele 1,10 kor. (2)

-
- 1) Rozpočet na stavbu této silnice k r.1896 udává na str.246 a 247 kronikář Jan Král. Je to ovšem prodloužení silnice od Božích muk "u dubů" směrem k Benátkám.
 - 2) Ke konci tohoto zápisu je jinou rukou a tužkou přidán tento zápis: "Podzim velice nepříznivý. Koncem října začalo mrznout, k 1.listopadu padat sníh a řepa byla úplně zmrzlá a musela se kladivý a sekerami otloukati. Cesty tak rozbité, že nebylo možno po polní cestě naložiti více než 10 q řepy. Řepná kampaň skončila až v prosinci.

1913.

Obecní p ř i r á ž k a 80 % na doplacení silnice k Březcím.

Na obecní stodolu na čís.14 dával se nový kámen na střechu ze strany od záhumení, náklad 1500 kor.

Zemřela Frant.Kubáčková, výměnice na čís.16 a věnovala pro místní c h u d é nadaci 2000 kor. Chudinské jmění 5500 kor. (1)

Počasí bylo více deštivé, obilí polehlé.

Ceny obilí za 100 klg: pšenice 19 - 20 kor., žito 17 - 18 kor., ječmen 15,50 - 16 kor., řepa 2,35 kor. Podzim suchý. Párek podsvinčat z jara 60 kor., v podzim 28 kor. Hovězí 1 klg živé váhy 90 hal., krmík 1,10 kor., tele 1 - 1,10 kor.

16/5 spustil se ze železného mostu nad drahou před přijíždějící vlak Jan Eibich z Unčova a byl usmrcen.

1914.

Obecní p ř i r á ž k a 140 %.

Provedena přístavba II. š k o l n í t ř í d y nákladem 10 000 kor. (2)

-
- 1) Zemřela 31.3. ve věku 62 let na arteriosklerozu, svobodná. Po svém bratru Františkovi (zemřel svoboděn v 27 letech na Tbc, r.1883) držela grunt čp.16.
 - 2) Druhá třída ve Štarnově vznikla již r.1884/85 za učitele Krečmera v 1.poschodí budovy. Přístavbou nové třídy nedostačují (zdravotně) třída v přízemí zanikla.

Zřízena na čís.14 z kůlny noclehárna a topení pro r e g u l a č n í dělníky, neboť se započalo s pracemi regulačními na potoku O l e š n i c i v luhu od Oskavy. (1)

Započato s pracemi s c e l o v a c í m i zařízení inženýrů Dimáčka a Žurka.

Na přístavbu š k o l n í t ř í d y obdržel se dar 1000 kor.od knížete Leichtensteina.

264 Na s c e l o v á n í postala se podpora 1000 kor.

Počasí na jaře bylo příznivé. Ve žni časté bouře. U Bělkovic a Toveře krupobití. Dne 6.srpna k 3.hod.odpol.strhla se b o u ř e a nastal lijavec, který trval do 6.hod.večer. Všady plno vody. Voda nemajíc místa mostem silničním u čís.51 (u sušírně) tekla přes silnici od čís.51 až po čís. 85. Most silniční voda konečně podemlela a spadnul. Na dolním konci dědiny tekla voda ze záhumní do vesnice a zaplavila dvory a chlévy. Pod hrází a na příčkách bylo jedno jezero. Voda tekla celou šířku ohrad do člunovského rybníka. Celý luh, člunov, trávníky až po dědinu bylo jezero. Odplavila mnoho obilí, zvláště ovsů z pokládek. To-lik vody u nás nebylo od r.1891. (2)

Dne 28.června spáchán byl ú t o k revolverem v Sarajevě v Bosně na tehdejšího následníka trůnu

-
- 1) Na regulační práce bylo r.1916 přiděleno 10 italských zajatců, kteří byli obyvatelstvem příznivě přijati a brzy zde zdomácněli.
 - 2) Tato povodeň poskytla mládeži pro Štarnov nezvyklou kratochvíli. Josef Tuka z čp.37 postavil velký člun s lopatkovými koly a s mládeží podnikal po tomto ohromném jezeru výlety až do Olomouce. - O povodni z r.1891 viz zápis v kronice str.200-201.

Rakousko-Uherského Frant. Ferdin. z rodu Habsburků a jeho choť Žofie, když automobilem jeli ulicemi. Obá byli těžce ranění a ještě téhož dne zemřeli. Byla vypověděná Srbsku válka a 1. srpna nařízená všeobecná mobilisace. Za Srbsko se však postavilo Rusko, později Francie a Anglie, za Rakousko-Uhersko pak Německo a světová válka, která tolik hrůz a soužení na lidstvo přinesla, započala. Nastaly prohlídky branců, soupisy zásob, zabavování obilí, dobytka, stanovení cen poživatin a různé nepříjemnosti.

S c e l o v á n í , poněvač obá inženýři nastoupili k vojsku, přerušeno, jakož i r e g u l a c e Olešnice.

Ceny obilí za 100 klg: pšenice po žních 24 kor., před Vánocemi 38 kor., réž ~~na~~ jaře 18 kor., před Vánocemi 35 kor., ječmen po žních 18,50 kor., v prosinci 27 kor. Řepa 2,10 kor. Párek podsvinčat na jaře 70 kor., v podzim 35 kor. Hovězí 1 klg živé váhy 90 - 100 hal., tele 95 - 115 hal., krmík 1,20 - 1,30 kor. Před Vánocemi, když se vidělo, že válka potrvá a volný prodej se zakázal, začaly všechny poživatiny stoupat v ceně a tajně se draho prodávat.

1915.

265 Obecní přirážka 45 %.

Zřizován nový chlév pro obecní býky na čís.14.

V á l k a trvá. Ku Francii se přidává Italie, k Německu se připojuje Turecko. Nové přehlídky domobranců, soupisy zásob obilí, mouky, zemáků, dobytka, píce a j. Mlení obilí ve mlýnech jen na povolení a jistého množství na osobu. Též šrotování pro dobytek. Nátlak na upisování válečných půjček. Zavedeny odběrné lístky na mouku, cukr, kávu, tuky, mýdlo, atd. Očkováno zde 286 osob proti choleře a 24 proti neštovicím po 2 kor. od osoby. Zákaz vývozu z okresu obilí, píce a dobytka. Zákaz odbývání tanečních zábav. Zákaz prodeje masa v úterý a v pátek. Určené nejvyšší ceny ny obilí, zemáky a dobytek.

Vyživovací p ř í s p ě v k y dostávalo 62 rodin, jíchžto členové nalézali se u vojska. 6. června padl na ruském bojišti Neplech Josef z č.18 (1), Neplech František z č.83 (2) a Novák Frant. z čís. 25 (3). Tam onemocněl a doma zemřel Mazal Alois z čís.78 (4).

Utopila se vdaná Mikešova Terezie při praní prádla. (5)

Na bojištích se v á l č i l o se střídavým štěstím; naše úřední zprávy zněly však pořád příznivě a těšily brzkým ukončením války.

1) Majitel čp.18, narozený 1881.

2) Syn Cyrila a Anny N., nar.1895.

3) Syn Frant.a Mariany N.;

4) Majitel domku čp.78, stáří 50 roků.

5) Manželka kováře-cestáře Tomáše M., čp.64, stáří 53 r.

Za obilí byly úředně stanoveny tyto nejvyšší ceny: za 100 klg : pšenice 36 kor., réž 28 kor., ječmen 28 kor., oves 29 kor. Cena řepy byla smlouvená s dovozem za 2,30 kor., vyplácela se však za 3,20 kor. Pod rukou se však prodávalo mnohem dráž. Dobytek živá váha 1 klg: hovězí 2,20 kor., telata 2 kor., krmík 3,60 kor. Malá prasata na jare 80 kor., v podzim 40 kor.

Počasí bylo vlhké zvláště v druhé polovici srpna, kdy se mnoho ovsa zkazilo. Též při dobývání řep v podzim často pršelo a cesty byly špatné.

V o l b y do obecního zastupitelství se nekonaly, poněvač mnoho voličů nacházelo se u vojska a čekalo se až válka skončí.

1916.

266 Obecní p ř i r á ž k a 45 %.

V á l k a se prodlužuje. Nekonečné soupisy všech poživatin. Nové prohlídky branců. Byl jsem znova uznán za schopného, avšak co obecní starosta sprostěn vojenské služby jako nepostradatelný. Další prohlídky zásob a dobytka. Všechno prohlášeno zabavené a dle nařízení se odvádělo na určitá místa jak obilí a zemáky, tak i dobytek a mléko, seno a sláma.

Na řeč člověk musil býti velice opatrný, neboť byl hned stihán a vězněn pro velezradu, což zkusili Veselský Jan, studující z 10. čísla a Nykl Petr na čís. 48.

K Německu se přidává Bulharsko, k Francii Rumunsko a bojiště se rozšiřují. Týdně se požadovaly 2 kusy hovězího. Do Olomouce se týdně posílaly 2 páry dvouspřeží na přípřež, kteří od 6. hod. ráno museli býti na náměstí před hejtmanstvím. To později odpadlo a náš okres pro vzdálenost byl dodávky sprostěn. Sbírány všechny cínové a mosazné předměty. Též jeden velký a jeden menší zvon z kostelní věže odebrány.

Poněvač r e g u l a č n í práce na Olešnici následkem nedostatku lidí málo ubývala, zažádali jsme o deset italských zajatců na práci. Obdrželi jsme je, však brzy toho litovali. Lidé ti do práce za mnoho nestáli a po čase jich bylo více polochuravých mimo práci nežli do ní. Stravování, plat a lékařskou prohlídku jsme jim byli nuceni opatřiti a jejich práce nám přišla velice draho. Zažádali jsme, by byli vzati zpět a byli jsme rádi, že jsme se jich zbavili. (1)

27/4 měl pohřeb Frant. Coufal z 65. čís. Co starému vojínu se mu při pohřbívání vystřelilo z hmoždířů. Jeden však se rozstříkl na kusy a obecnímu sluhovi Janu Povýšilovi vletěl kus do nohy do stehna a on následkem toho na druhý den zemřel ve Šternb. v nemocnici, kde byl zavežen. (2)

-
- 1) Obec se o tyto zajatce moc nepostarala. Jejich ubytování bylo nedostatečné, neměli dosti prostoru k bydlení. Jedny železná kamna nevyhřála kůlnu, zajatci si neměli kde usušit svůj jediný nedostatečný oděv a obuv a nebylo divu, že byli nachlazení. Též strava byla nedostatečná a špatná a nebýt pomoci žen, které měli muže nebo syny na vojně, byli by věčně hladoví. Za tento stav fáma veřejně obviňovala starostu, který si za svůj postoj vysloužil, ať zaviněně nebo nezaviněně, přezdívkou "Habsburk".
- 2) J. Povýšil, majitel čp. 51, zemřel 28. 4. - 48 1/2 roku.

U vojska zemřel v nemocnici Frant.Hammr (1) a 267 Ferdin.Fréml (2). Za nezvěstného byl prohlášen Tomáš Veselský (3).

21.listopadu zemřel dosavadní náš císař Frant. Josef I. a vládu nastoupil Karel I.

Vyživovací příspěvky pobíralo 58 rodin. Válka stála ohromné peníze a činil se všemožný nátlak, by se co nejvíce upsalo peněz na válečné půjčky. Obec byla nucena upsati 30 000 kor., ač se požadovalo 110 000 kor. Vzhledem však k velkým vydáním nás odvodňováním a scelováním očekávaných, nám to sníženo. Jednotlivci se musili zavázat, že upiší nejméně 20 000 kor., hlavně ti, co služby vojenské byli sprostěni. (4)

Počasí bylo dosti vlhké, obzvlášť koncem srpna, kdy se mnoho ovsů zkazilo a od vody nížiny zaplaveny byly. Na všecko obilí a dobytek byly vyhlášeny nejvyšší ceny a sice 100 klg: pšenice 36 kor., réž 28 kor., ječmene 28 kor., ovsa 29 kor. Hovězí dobytek 1 klg živé váhy 3,60 kor., telata 3,40 kor. Prasata krmná byla volná a prodávala se 1 klg živé váhy za 6,50 kor. Párek podsvinčat byl z jara 150 kor. a v podzim 70 kor. Řepa s dovozem 4,30 kor.

1)

2) Syn Justiny, dcery kováře Františka a Františky F., nar. 4.2.1895.

3) Syn podruha Fabiána a Justiny V., nar. 29.8.1894.

4) Jak lidové podání zaznamenalo, válečnou půjčku toho roku upsal starosta a nadučitel Ferd. Labounek. - Ke sbírce peněz na válku byli také nuceni školní děti a to nejmenším měsíčním příspěvkem jednoho "šestáku" pro ty nejchudší. Tento obolos řídící Labounek také pod trestem tvrdě vymahal.

1917.

Obecní přírážka 60 %.

V á l k a trvá. Vše touží po míru. Sbužení lidí u vojska, soužení v zázemí. Hlad a bída rostete.

Čekalo se toužebně na úrodný rok v zemědělství, by nedostatek byl zmírněn. Jaké sklamání. Neúroda ta největší. Mokro z jara. Ještě v květnu sely se ječmene. Pak nastalo sucho do poloviny října. Slunko a horké jižní vítry zavinily, že ječmene a ovsy se na šterkovitých půdách nevymetaly. Všecko obilí řídké. Sena málo, otavy se na mnohých lukách ani neseckly, jsouc vypálené. Dobytek se houfně nabízel ke prodeji, žádný se neodstavoval, neb nebylo čím krmit.

Také jsme zde měli polské u p r c h l í k y .

Na 6.vál.půjčku byla obec nucena upsati 25 000 kor. Jednotlivci 12 000 kor. Na 7.vál.půjčku pak 268 obec 26 000 kor. a jednotlivci 14 000 kor. Za to 5.vál.půjčku v obnose 26 000 kor.j jsme prodali, ovšem že se ztrátou 1 1/2 %. Anžto drahota stoupala, zvyšovala se i podpora rodinám narukovaným. Tak podpora v lednu obnášela 2218 kor., v prosinci však 4819 kor.

Soupisy zásob se opakovaly. Prohlídky a pátrání po skrytých snad zásobách byly od vojska prováděny se vší přísností. V čís.8 u Jos.Hlocha, v čís.13 u Tom.Krčka a v čís.15 u Frant.Krále byly jisté zásoby ukryté nalezeny. Tyto byly hned do Šternb.odvezeny, majitelé nedostali za ně nic

a byli až ke krajskému soudu v Olom. potahováni. Všechny životní potřeby a i kuřivo se dostalo koupit jen na lístky. Zemědělci mohli jen na povolení mletí a pro dobytek šrotovati a to jen jisté množství. Hlad a lichva bujela. Ať Němec nebo Slovan nebo Maďar vše toužilo po míru. Srbsko a Rumunsko bylo obsazeno od Německa a učiněno k další válce neschopno. Německo chtělo válku ukončiti svými ponorkami potápělo lodě neutrálních států, které Anglii a Francii potraviny a válečný materiál dovážely a tím dostalo se do sporu s nimi, hlavně s Amerikou, která protestovala proti potápění a když to nepomohlo, postavila se na pomoc Francii proti Německu, začala posílat své vojsko na Evropské bojiště proti vysílenému Německu, jehožto prohra byla pak jistá. Německo napjalo však znova všechny své síly a válka trvala dále.

Úřední ceny za 100 klg obilí byly: pšenice začátkem roku 36 kor., ke konci 70 kor., réž 28 - 60 kor., ječmen 28 - 60 kor., oves 29 - 65 kor. Pod rukou se však všecko prodávalo mnohem dražší. Dobytek hovězí 1 klg živé váhy byla úřední cena 3,40 kor., tele 3,20 kor. Vepřový dobytek byl do prodeje volný, avšak sádlo se musilo odvádět. Cena 1 klg živého krmíka byla 5,60 - 6,50 kor. Zemáky 100 klg úřední cena 9 kor. Při dodávkách připlácela obec na 1 q 6 kor., neb uznaná ta cena za nízkou. Párek podsvinčat za 150 kor., mléko 1 l 34 hal., máslo 1 klg 24 kor. Řepa s dovozem za 100 klg 6,20 kor.

1918.

269 Obecní přírážka 60 %.

V á l k a se prodlužuje. Opakují se soupisy obilí, zemáků, sena, slámy, dobytka, vše se prohlašuje za zabavené, u jednotlivců pouze v úschově, na vše se vyhlašují nejvyšší ceny. Určuje se mnoho-li se může vzít na setí, mnoho-li na výživu na 1 osobu a mnoho-li se má odevzdat. Všecky potřeby jako mydlo, petrolej, cukr a jiné pouze na lístky a to jen určité množství. Přísné prohlídky od vojska, kde se sen a sláma prohazovala. Povolení ku mletí a šrotování. Dobytka se požadovalo 6 kusů měsíčně a ten nebylo možno sehnat, poněvač skrz sucho v r. 1917 mnoho dobytka se odevzdalo a mladý se neodstavoval. Drahota stoupala, lichva bujela. Za pšeničnou mouku se nabízelo 7 kor., za režnou 6 kor. za 1 klg. Za zemáky až 300 kor. za mtc.

Válečné výdaje byly ohromné. Ku příkladu vyživovací příspěvek pro 61 rodin narukovaných ve Štarnově činil za měsíc duben 6816 kor., za červen 6697 kor. Na válečnou půjčku byla obec nucena upsati 25 000 kor., jednotlivci 15 000 kor.

Na italském bojišti na řece Piavě podnikl se velký výpad od vojsk rakousko-uherských, který ze začátku vítězil, později však odražen, zaskočen a poražen. Na francouzském bojišti byli Němci zatlačováni víc a více zasáhnutím Ameriky do války, až pak v druhé polovici roku na dobro poraženi a prosili o mír.

Německo pozbylo válkou Elsassko-Lotrinsko (1), Poznaňsko, část Slezska, všecky zámořské osady a bylo nuceno převzítí náhradu zvanou, na znovazřízení poškozeného území. Panující rod Hohenzollernů v Německu zbaven trůnu, prohlášena republika a bývalý císař Vilém co hlavní původce světové války uprchlo do vyhnanství do Holandska. Rakousko-Uherská říše rozpadla se takřka úplně. Zbyla z ní jen malá republika Rakouská s hlavním městem Vídní, Štýrsko, Korutany, Solnohradsko a Tyroly. Uhry učiněny samostatnou republikou, avšak
270 bylo od nich vzato Sedmíhradsko a připojeno k Rumunsku, Chorvatsko-Slavonsko připojeno k Srbsku jakož i Bosna s Hercegovinou a jinak územně okleštěny. Zřízena republika Polská ze zemí patřících kdysi království Polskému.

Z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska zřízena pak naše republika Československá a bývalý profesor Masaryk zvolen doživotně za presidenta.

Panující rod Habsburků po rozpadnutí říše Rakousko-Uherské byl nucen odejít do ciziny a tam brzy císař Karel I. zemřel. Ministerský předseda rakouské vlády hrabě Stürkh byl zastřelen ve Vídni od redaktora Adlera, ministerský předseda vlády uherské hrabě Tisza zastřelen od vzbouřenců na svém statku v Uhrách. Těmto mužům se přičítala ~~vinu~~
~~na~~ spoluvina na světové válce.

Prohlášení republiky u nás stalo se 28. října a konaly se slavnosti na oslavu toho dne. U nás se konala taková slavnost 10. listopadu a byla při ní zasazená tak zvaná "Lípa Svobody" u kostela při silnici proti čís. 12, o čemž také spis sepsán, od účastníků podepsán a v tuto knihu vložen.

Němci však nechtěli býti pod vládou republiky Československé, prohlásili pro sebe tak zvaný "Sudeteland" a obec naše byla jistý čas spravovaná od "Národního výboru" ve Štěpánově, až tento oznámil 23. prosince, že Šternberk se podřizuje vládě Československé a "Národní výbor" později "Okresní politická správa" se přestěhoval do Šternb. (1)

Toho roku zemřel u vojska Jan Spáčil (2), na dovolenou přišedší Frant. Veselský se 10. května oběsil (3), ruský zajatec Sergěj Nikitin při kladení hlíny z hráze touto zasypán a cestou do nemocnice zemřel (4). 28. září měl pohřeb bývalý dlouholetý starosta naší obce Kašpar Nykl, zemřel náhle v noci, byv raněn mozkovou mrtvicí v 59. roce svého věku.

-
- 1) Sudetenland měl být součástí samostatné něm. provincie Deutschböhmen se sídlem v Liberci, jako součást nového Rakouska, stejně tak jako Deutschsüdmarken na jižní Moravě a Böhmerwaldgau na Šumavě. Ústředí Sudetenlandu bylo v Opavě a odmítlo podříditi se zákonům republiky. Dne 11. 11. na schůzi Výkonného výboru Sudetenlandu ve Šternberku rozhodnuto, které obce pod něj spadají a Štarnov se stal pohraniční vesnicí českou. Na výzvu Výboru utvořil se ozbrojený Volkswehr, jehož studenstkou část vedl student Patek (syn štarnovského rodáka Báčka).

Železniční doprava z Olomouce šla jen po Bohušovicích. Když neustávaly bojové výpady Volkswehru se střelbou proti českým vesnicím (severových. okraje Štarnova a zastávka), byli do vsi nasazeni vojáci. Studenty proti Štarnovu vedl Patek. I přes to, že do Šternberka přišel 18. 12. český 30. pěší pluk, klid a pořádek udržen nebyl. Nepokoje vyvrcholily 4. 3. 1919, kdy došlo ke střelbě a k mrtvým na obou stranách.

- 2) Dělník ve Št., nar. 1887.
3) Rezník, nar. 1874, oběť rozháraných rodinných poměrů následkem války.
4) Přidělený na práci na grunt čp. 13. - Ruských zajatců bylo na práci ve Št. několik. - Nikitin byl pohřben na zdejší hřbitově u márnice.

Počasi bylo dosti vlažité celý rok. Polní úroda dobrá. Ječmen se sel již 13.března. Zemáky umrzly 27. a 28.května,avšak udařilo se jich hodně.

Úřední ceny stanoveny za 100 klg: pšenice 70 kor., rže 65 kor., ječmene 65 kor., zemáky 28 kor. Řepa s dovozem 12,35 kor. Hovězí dobytek 1 klg živé váhy 4 - 4,60 kor., tele 3,40 kor., litr mléka 60 hal. Tajně se však prodávalo mnohem draže anebo vyměňovalo za jiné potřeby,jichžto přiděl na lístky nestačil,jako petrolej,cukr,mydlo a jiné. Též po prohlášení republiky vázané hospodářství trvalo.

1919.

Obecní přirážka 60 %.

Spravovaná obecní mostní v á h a nákladem 1865 kor.

Vázané hospodářství trvá,ba jest přísnější nežli za války. Zřízeno tak zvané "Ministerstvo zásobování" a to mělo odbočky v každém politickém okrese. Zase opakování nekonečných soupisů zásob obilí,zemáků,píce a dobytka. Měsíčně se požaduje 6 kusů dobytka po obci. Životní potřeby pouze na lístky.

Začal se provádět soupis všeho majetku jako příprava ku předepsání daně z majetku. 7/3 byl soupis a k o l k o v á n í válečných půjček. V obci bylo celkem za 156 350 kor.vál.půjček. Dva dny

před tím bylo kolkování papírových peněz. 9/4 soupis a kolkování cenných papírů. 28/5 kolkování záloženských knížek a různých podílů. Na to následovaly soupisy pozemků, domů, dobytka, nářadí, ovocných stromů a zásob všech druhů. Pouze nábytek, skvosty a šatstvo bylo od soupisu osvobozeno. Také veškeré dluhy a různá břemena byla sepisována. Všecky zlaté a stříbrné peníze se odevzdávaly a z oběhu vyloučeny.

V pracích r e g u l a č n í c h se rychleji pokračovalo, poněvač přibýlo pracovních sil. Též práce s c e l o v a c í zase se prováděly za vedení geometra Schwarze a inženýra Pardona.

Jaro bylo příznivé a již 13. března se sely ječmeny.

Úřad obecního starosty za těchto poměrů byl velice obtížný a toužil jsem po vystřídání. Vyšel nový v o l e b n í ř á d do obcí s rovným hlasovacím právem mužů a žen. V měsíci červnu odbývaly se volby do obecního zastupitelství. Volen výbor 15ti členný, který volil ze sebe starostu. Odmítl jsem přijetí úřad starosty, ale zavázal jsem se, že dokončím práce scelovací. Za starostu obce zvolen Florian Škoda, rolník čís. 57, který od r. 1909 byl I. obecní radní a pokladník a úřad převzal 1. července a jemužto přeji mnoho zdaru v úřadování a trpělivost a zase trpělivost. Loučím se s tebou, milý čtenáři a do přátelské tvé vzpomínky se odporučuji. (1)

Rud. Dvorský, rolník čís. 5 ve Štarnově.

1) Toto jsou poslední řádky starosty R. Dvorského.

273 V roce 1919 v době významné, kdy se poprvé konali obecní volby v naší svobodné a demokratické republice dle nového volebního řádu s rovným hlasovacím právem mužů a žen, byl jsem zvolen za starostu (1) úřad tento jsem přijal 1/7 po p. Rudolfu Dvorském který byl starostou 16 roků.

Volby se konaly kompromisem, strana sociální demokratická z domkaří obdržela 7 mandátů, strana republikánská 6 mandátů a strana lidová 2 mandáty. Ze strany republikánské byl zvolen starosta a obecní pokladník Smetana Adolf (čp.44). Ze strany soc. dem. I. náměstek Čeněk Vlček a Nykl Leopold (čp.70), čl. obecní rady a ze strany lidové Tiefenbach Josef (čp.43) obecní hospodář.

Válkou přerušené práce s celovací po žněch začali znova pokračovat odhadem pozemků. Odhadci co přísežní znalci byly starosta co zástupce Dvorský Rudolf rolník č.5, Běhal Fabian rolník čis.12, Tiefenbach Josef rolník čis.43, Holoubek František č.19, Nykl Josef rolník č.71 - odměny denně měly 10 Kč.

Vázané hospodářství trvá dále. Sklizeň zabavená a předepsán kontingent obilí: pšenice 5160 kg, žito 7880 kg, ječmen 10 750 kg, oves 1 200 kg, celkem 24 vagonů 99 mc, žemáků přes 30 vagonů. Tento kontingent byl na nepatrný zbytek celý dodán.

1) Zápis starosty Floriána Škody, čp.57.

Cena obilí stanovena: pšenice a žito za 100 kg 80 Kč, ječmen 75 Kč, oves 55 Kč, zemáky 100 kg 28 Kč, řepa cukrovka 15 Kč za 1 q.

274

Rok 1920.

Obecní p ř i r á ž k a byla 145 %. (1)

Rakouské v á l e č n é p ů j č k y přeměněny na IV.statní půjčku při doplatku 75 % hotově a obdrželo se za 54 000 Kč starých válečných půjček 40 500 Kč 6 % a 40 500 Kč 5 % nově IV.statní půjčky. K tomu účelu bylo vypůjčeno v Bankovním úřadě Ministerstva financí v Olomouci 36 800 Kč a vzato z kemnového jmění obce 18 000 Kč.

V tomto roce vypukla zde nemoc dobytčí k u l - h a v k a a s l i n t a v k a , bylo zamořeno 27 chlévu, uhynulo 7 kusů dospělého dobytka hovězího a více telat a podsvinčat. Osada byla uzavřena 4 měsíce.

Bylo odprodáno z obecního pozemku stavebních míst na 14 rodinných d o m k ů , 1 čtver.m po 1 Kč 80 hl.

Vázané hospodářství trvá dále. Pro naši obec bylo předepsáno 46 vagonů obilí k dodání. Obilí bylo zprvu dobrovolně, později nátlakem a konečně vojenskými prohlídkami vymáháno. Od vojáku byla asi u třech občanů uschované obilí nalezeno. To- to bylo bez zaplacení jim odebráno a oni soudně

1) Jako první stojí záznam pozdějšího kronikáře Adolfa Smetany mladšího, čp.44: "Roku 1920 v upomínku 70.narozenin presidenta Masaryka zasazena občany Janem Stejskalem č.38 a Adolfem Smetanou č.44 u kostela před č.32 lípa zvaná "Masarykova". (Tato lípka přesazena od hráze, kde stála na loučce u "hastrmana").

stíhaní. A veškeré potřeby, jako šatstvo, obuv, petrolej, cukr, atd., bylo zabavené a jen určité množství pro osobu na listky k dostání.

S c e l e n é pozemky měly býti tohoto roku učitníků odevzdány a však následkem nového zákona o Pozemkové reformě odloženo na dobu pozdější.

Stanovené ceny za obilí byly: pšenice a žito 180 Kč, ječmen 170 Kč, oves 160 Kč; pod rukama prodávána pšenice a žito až za 500 Kč. Hovězí dobytek byl též zabaven pouze vepřovi směl se volně prodávat. Ceny za hovězí dobytek stanoveny za 1 kg živé váhy 2,80 až 3,60 Kč, vepřové 1 kg živé váhy 20 Kč, párek selat 400 Kč.

Počasí příznivé.

Rok 1921.

275 Obecní p ř i r a ž k a 200 %.

V tomto roce bylo provedeno s č í t á n í lidu a soupis dobytka a osevných ploch. Napočítáno zde 645 osob, s těchto bylo 70 % vyznání Římsko katolického a 30 % vyznání jinších. Domáciho zvířectva napočteno: koní 102, hovězí 235, vepřového 210, kozí 105, husí 126, kachen 51 a slepic 760. Oseto bylo pšenicí 73 h., žita 115 h., ječmen 127, ovsa 90, zemáků 58 h., cukrovky 69 h. Celý katastr obnáší 996 H 78 ár. Chybící bylo oseto pícninami a jsou louky, neplodné plochy jako cesty, potoky, atd.

V tomto roce bylo odprodáno vícero obecních ploch na stavbu rodinných d o m k ů , S o k o -

l o v n y a D ě l n i c k é h o d o m u z a
cenu 2 kč čtver.metr.

Vázané hospodářství trvá dále. Předpis dodavky
jest však nižší, bylo předepsáno: pš. 264 mtc., ži-
ta 256, ječmene 960, ovsa 150, zemáků 510. Cena
pšenice a žita 190 kč, ječmene 180 kč, oves 160
kč., zemáky 44 kč, seno volné placeno 120 kč,
sláma krmná 100 kč, cena řepi 26 kč za 1 q.

V tomto roce bylo neobyčejné sucho. Na šterko-
vitých půdách se jařiny ani nevímotali, sena a
slami bylo malo, otavi žádné.

Rok 1922.

Obecní p ř á r á ž k a byla dle nového rozpoč-
tu na řádné potřeby z domovní a činžovní daně 68 %, z ostatních daní 200 %, na mimořádnou potřebu 53 %.

V tomto roce bylo již dlouho očekávané odevzdání
s c e l e n ý c h pozemků. Někteří z přidělenými
celky byly spokojeni někteří nespokojeni. Při tom
byl r o z p a r c e l o v á n Lichtenšteinský
276 pozemek tak zvaný Člunovský a Štarnovský rybník a
luka před a za dráhou u Chomoutova. Ucházečů o pů-
du bylo kolem 400 se Štarnova a z okolních obcí.
Obec obdržela příděl h r á z i ze Štarnovského
rybníka ve vyměře 2 H 84 ar za poloviční cenu, z
rybníku Člunovského 2 H 20 arů.

Vázané hospodářství přestalo a volný prodej a
nákup byl zaveden.

Obecní pozemky byly po zcelování pronajímány novým způsobem a sice za kilogr.obili z měřice. Pronajatá měřice od 40 - 300 kg rži podle jakosti půdy, cena rži dle Olomoucké plodinové bursi 15.září každého roku. Doba nájemní 6 roků.

Ceny obili byly po uvolnění následující: pšenice sprvu 380 Kč a klesla až na 175 Kč, žito sprvu 360 Kč a kleslo až na 130 Kč, ječmen sprvu 345 Kč klesl až na 125 Kč. Řepa byla za 23 Kč 1 q.

Hovězí dobytek platil 1 kg živé váhy 8 Kč, vepřové 17 Kč, párek selat 660 Kč.

Počasí bylo velice suché.

Obec po scelování má 173 měřic pozemků.

Na nové domky nová čísla dostali:

Bareš Robert	č.93
Čeněk Vlček	94
Ťuka Jos.	95
Nykl Leopold	96
Neplech Cyril	97
Sadílek Josef	98
Strážnický Jos.	99
Pach Adolf	100

Několik domku ještě nedostaveno.

Rok 1923.

Obecní p ř i r a ž k a byla na řádnou potřebu z daně domovní a činžovní 68 %, z ostatní daní 200 %.

Obecní d l u h v Bankovním úřadě v Olomouci byl splacen z výpůjčky u zdejší rolnické záložny pro nižší úrok.

Poněvač čtyřleté období úřadování obecního zastupitelství vypršelo, odbyvaly se v o l b y obecní. Nové obecní zastupitelství zvolilo za starostu Lukeše Jana, rolníka na č.11, kterému k jeho úřadu přeji mnoho štěstí a zdaru.

Po celý čas mého úřadování byl zde jak až dosud farářem Macha Inocenc. Správce školi též nezměněn Labounek Ferdinand. S oběma těmito pány jsem po celý čas mého úřadování v obapolné shodě vycházel.

Všechny důležitější události za mého úřadování sem popsal. Zpomínám z úctou na všechny mé předchůdce kteří v tuto knihu svoje zkušenosti zapisovaly. S tebou pak milý čtenáři se loučím a do přátelské tvé vzpomínky se doporučuji.

ve Štarnově v roce 1923.

Škoda Florian rolník na čís.57.

P o s t a v e n y n o v é d o m k y
a s i c e (1)

číslo 101 Heusler Karel
102 Sobek Alois
103 Šrámek Karel
104 Popp Josef
105 Kuba Jan
106 Neplech Antonín.

Zákonem ze dne 30.ledna 1920 uložena byla všem obcím celého státu povinnost vésti trvanlivé pamětní knihy, tak zvané o b e c n í k r o n i k y .

Usnesením obecního zastupitelstva ze dne 15.prosince 1923 ustanoven jsem byl já, Ferdinand Stejskal, rolník čís.27 ve Štarnově prvním kronikářem zdejší obce.

Rodák jsem zdejší, narozený 19.dubna 1877 na čísle 27, kterážto udělost také dne 1.zář 1902 na mne převedena byla a na které doposud hospodářím.

Jelikož pamětní kniha od mých předchůdců správně byla pořád vedena, nemám v ní co doplňovati a zaznamenávám pouze seznam obyvatelů podle čísel, komu které náleželo v roce 1901. V tomto roce bylo 85 čísel domovních, ostatní přibyla už ve století dvacátém, a obzvláště čilý stavební ruch byl až po světové válce a v prvních letech trvání republiky.

1) Zde začínají zápisy kronikáře Ferdinanda Stejskala st.

S e z n a m

279 majitelů domů dle domovních čísel v r.1901

čís. domu	1	Běhal František
	2	Nykl Albin
	3	Veselský František
	4	Šuba Bohumil
	5	Dvorský Rudolf
	6	Starošík Josef
	7	Zahrada Jan
	8	Hloch Josef
	9	Coufal Josef
	10	Veselský Josef
	11	Lukeš Jan
	12	Běhal Fabián
	13	Krček Tomáš
	14	Herlich Alexandr
	15	Král Jan
	16	Kubáčová Marie
	17	Běhalová Terezie
	18	Neplechová Anna
	19	Holoubek František
	20	Coufal Josef
	21	Dvorský Alois
	22	Veselský Jakub
	23	Kulajta Hynek
	24	Nykl František
	25	Novák František
	26	Hekela Josef
	27	Novotný František
	28	Bartoš František
	29	Zahrada Josef
	30	Tiefenbach František
	31	Dvorský Tomáš
	32	Bartoš Josef
	33	Lang Josef
	34	Neplech Leopold
	35	Vávra František
	36	Bartošek František
	37	Ťuka František
	38	Stejskalová Anna
	39	Čadilek Josef
	40	Zahrada Jan

- 41 Nykl Kašpar
- 42 Nykl František
- 43 Tiefenbach Josef
- 44 Smetana Adolf
- 45 Richter František
- 46 Neplechová Terezie
- 47 Jegl Josef
- 48 Nykl Jan
- 49 Borůvka Jan
- 50 Povýšil František
- 51 Povýšil Jan
- 52 F a r a . Daněk Antonín
- 53 Š k o l a . Labounek Ferdinand
- 54 Hlada Josef (1)
- 55 Dvorský Jakub
- 56 Neplech Ladislav (Sláma František)
- 57 Škoda Florian
- 58 Topič Prokop
- 59 Pouč Ignác
- 60 Kráčmarová Anna
- 61 Neplech Fabian
- 62 Weisová Klára
- 63 Jegl Josef
- 64 Obecní. (pastuška).
- 65 Coufal František
- 66 Obecní (chudobinec).
- 67 Navrátil František
- 68 Běhal Fabian
- 69 Fryba Alois
- 70 Nykl Leopold
- 71 Nykl Josef
- 72 Strážní domek (Olom.-Šternb.)
- 73 Kryl Augustin
- 74 Vymětal Josef
- 75 Fréml Josef
- 76 Tuková Anna
- 77 Strážní domek (Olom.-Čes.Třebová)
- 78 Mazal Alois
- 79 Neplech Emanuel
- 80 Tihelková (2)
- 81 Jegl František
- 82 Morav Antonín
- 83 Svozil František
- 84 Zahrada František
- 85 Fréml Josef

1) správně Hladio Jan, manžel Anežky, vdovy Jos. Římského.

2) Františka, vd. Jana Tihelky.

283 1924. V tomto roce, který byl docela normální v každém případě, nestalo se také v naší obci nic obzvláštního.

Úroda obilí a řepy průměrná, ceny obilí nezměněné.

Opravovala a navázela se cesta přes celou obec nákladem 13 600 Kč.

Obecní přírážka 200 % na mimořádné vydání, neboť po zcelování pozemků řádné hospodářství obecní končí obyčejně přebytkem.

Dloholetý pan řídící naší školy odešel na zasloužilý odpočinek a jeho nástupcem jmenován p. Jaroslav D o s t á l , učitelem prozatímním pak K r á č m a r Bořivoj.

Vystavěny nové obytné d o m y a to:
Neplech Antonín čís.106,
Kašpar Fabián čís.110,
Hlavínek František čís.108.

1925. Při zcelování pozemků v roce 1922 byl také rozšířen místní obecní h ř b i t o v a v roce 1925 i se starým hřbitovem novou zdí cihelnou obehnán. Potřebné k tomu kamení, cihly, písek a jiné potřeby dovezli zdejší rolníci většinou zdarma, práci zednickou provedl zednický mistr Kryl Fr. ze Štěpánova. Celková úprava stála 27 345 Kč 80 hal.,
284 což bylo zapláceno obecní přírážkou 200 % k přímým daním.

Vystavěny nové d o m y :
Vlček František čís.107,
Hlavínek Cyril č.112,
Matura Karel č.109.

Rozdělením čísla 89 tak zvané "Boudy v luhu" povstalo nové domovní 111, jehož majitelem jest Směták Konstantin, kdežto původní číslo 89 se stalo majetkem Stráněla Melichara (1).

Rok 1925 byl rokem hodně mokrým, pokračovalo se v o d v o d ň o v á n í štěrku, šanců a rybníka.

Ceny obilí byly: pšenice 175-210 Kč, žito 125-140 Kč, oves 130-150 Kč, ječmen 150-160 Kč, řepa 15 Kč, dobytek hovězí 7-8 Kč 1 kg živé váhy, vepřový 8-11 Kč, párek podsvinčat 250-400 Kč.

1926 Rok tento byl velice mokrý. Hned na jaře často pršelo, ale v měsících letních byly téměř denně veliké lijáky, takže jsme konečně nemohli s koňmi ani na pole jeti a museli jsme vynášeti zelené krmení až na cestu. Ve žních téměř všechno obilí porostlo a mandele na polích stály ve vodě. Na nižších polích byla úroda zničena docela. Potok Huzovka vylil se z břehů a zaplavil čluňovský rybník, ohrady, příčka, trávníky a celý luh.

V roce 1926 dláždila se ulička vedoucí ku hřbitovu tak zvaná " b r á n k a " dlaždičkami objednanými ze Slezska z Javorníku. Práci prováděl dlaždičský mistr Bušina z Paseky a celkový náklad na 285 celou bránku byl 54 208 Kč 71 hal. a hrazen byl 200 % obecní přirážkou a úsporami z minulých let.

V tomto roce vystavěny nové d o m y :
číslo 109 Matura Karel a 113 Veselká Žofie.

V roce 1926 přišel nový p.řidící Jan S l e z á k

1) Čp.89 původně domek porybného a hlídače čluňovského rybníka, postavený v letech 1502-1509. Domek hlídače Štarnovského rybníka byl dnešní čp.35. R.1701 byl majetkem Obce, ale někdy v době 1756-1771 prodán k čp.31.

do naší obce a byl ustanoven definitivně. Učitelem pak prozatímně jmenován p.Vojtěch P l u s k a l .

Ceny obilí proti minulému roku o něco stouply, cena dobytka zase následkem drahoty krmiva klesla. Zemáky vymokly a stál l q 80-100 Kč, kdežto párek selat nebyl o nic dražší.

286 Nynější starosta obce p.Jan Lukeš, doposud svobodný oženil se na podzim roku 1926 a vzal sobě za manželku vdovu Annu Coufalovu z Mor.Loděnice, kamž se také potom odstěhoval. Když vzdal se úřadu obecního starosty, provedena volba nová, v níž zvolen za s t a r o s t u obce p.František Coufal, rolník čís.9.

1927. V tomto roce neudály se žádné zvláštní změny. Obecní přírážka byla 200 %, ačkoliv se nic nového v obci nestavělo, ani něco dražšího nepodnikalo. Zůstaly tedy dosti velké přebytky k příštímu roku.

Vystavěny byly nové d o m y : Morav František čís.114 u štěrkové cesty, potom postavil sobě do-savadní prozatímní učitel zdejší Jaroslav Dostál novou vilu u silnice ku zastávce vedoucí na pozemku koupeném od Ladislava Neplecha čís.56. Nový tento dům, který dostal domovní číslo 115, stál dle vyjádření p.učitele přes 80 000 Kč. Na podzim postavil ještě p.Florián Škoda rolník na čís.57 nový dům na štěrkách za dráhou, blíže zastávky, u kteréhož zřídití míní zahradnictví pro jednoho ze svých synů.

V měsíci říjnu provedeny nové v o l b y do obecního zastupitelství. Oprávněných voličů bylo 396; z toho počtu voličů volilo pouze 385 voličů a odevzdány při tom ještě 3 prázdné obálky. Z odevzdaných tedy 382 platných lístků obdržely tedy následující strany hlasů:

strana sociálně demokrat. ...	164	hlasy,
strana republikánská	131	"
strana lidová	87	" .

Obdržela tedy strana soc.demokrat.	6
" republikánská (rolnická) ..	5
" lidová	4

mandáty.

Starostou obce zvolen p.Adolf Smetana, rolník čís.44 ze strany rolnické, náměstkem ~~předsedou~~ starosty p.Čeněk Vlček čís.94 ze strany sociálně demokratické, radními pak p.Stejskal Jan čís.38, Tiefenbach Jan čís.30 a Neplech Fabián čís.61. Obecním pokladníkem p.Josef Zahradla čís.26 a obecním hospodářem p.Jan Stejskal čís.38.

Dne 11.prosince světili se nové zvony koupené od vdovy Marie Neplechové čís.34. Světil je olomoucký světící biskup doktor Stavěl.

288 Ceny obilí v roce 1927 byly neobyčejně vysoké: pšenice a žito 220-240 Kč, ječmen 180-210 Kč, oves 160-200 Kč. Řepa 17,50 Kč a udařila se velice dobře.

Dobytěk hovězí 1 kg živé váhy za 6 Kč, telata 6-7 Kč za 1 kg živé váhy, krmný dobytek vepřový 1 kg živé váhy za 9-10 Kč. Selata prodávána párek za 300-400 Kč.

Okresní politická správa nařídila, že obec má zaopatřiti novou p a m ě t n í k n i h u a tuto do obecního archivu uschovati.

Končím tedy zápisy v této staré a památné knize a od roku příštího povedou se zápisky v knize nové. (1)

Ve Štarnově, roku 1928.

Ferdinand Stejskal,
obecní kronikář.

1) Poslední zápis kronikáře Ferd. Stejskala v této kronice.

P Ř E D M L U V A

při přijímání nového souseda do společnosti Obce.

298 Poněvadž podle ustanovení našich starodávných předkův tento ~~chvalitebný~~ obyčej v naší poctivej Obci Štarnovskej v dobrý pořádek uveden jest, aby každý nový soused podle něho přijat byl; pročez jak jste vy N.N. žádali, bychme vás do naší poctivej Obce za spolu souseda přijali já (neb rychtář) a Ouřad vaši žádost celé poctivé Obci jsme přednesli, poradivše se pak tato Obec, tak tomu všěchchni sousedi vůli dávají, jestli vy ~~jmáte~~ se ctně a chvalitebně, jak na souseda patří chovati, a jak dále také uslyšíte, všěchno to splniti a dvouma rukojmíma potvrditi slíbíte. Slibujete to učiniti? Slibuji. Abyste tedy věděli, jak se chovati máte, pozorujte bedlivě, i vy rukojmí, kdyby on k tomu váhavý byl, jeho napomínati zavázání budete.

Předně: Abyste s vaší manželkou v lásce a svornosti manželské živi byli, vaše domácí čeládku dobrým příkladem předcházeli a napomínáním na mše svaty, kázání a křesťanské naučení a všemu dobrému vedli a nabízeli, všěchno pak zlé a nedovolené jim zbraňovali a přetrhovali.

za druhé: Jeho jasnosti císařské lásku a věrnost zachovali, a všěchny povinnosti zastávali a s poslušenstvím konali a plnili.

za třetí: Jeho milosti knížecí věrnost zachovali
299 a všěchny povinnosti konali a plnili, kterýma jemu zavázání jsme.

za čtvrté: Rychtářovi a Ouřadu počestnost činili, jim poslušni byli, a jim povinné daně bez odtahování

odváděli. Starším pak sousedům oddanost činili, a jim nehubovali, druhým sousedům čeládky neodlučovali, ani nějaké tuláky nepřechovávali. S touto poctivou Obcí v lásce se porovnávali, zlé i dobré trpělivě snášeli. Hranice neb meze v poli neodrávali, aniž žádný hraniční kámen bez vědomosti Obce nepřesazovali. Na ohně neb světlo dobrý pozor dávali, aniž s holým světlem bez lucerny na venku neb v chlévě choditi nedovolovali. A konečně tajnost rady neb z potazů nevynášeli, žádnému ani své manželce nezjevovali.

Slibujete to všechno učiniti N.N.? "Slibuji."

Poněvadž to všechno učiniti slibujete - tak vám předně já i Ouřad, a celá poctivá Obec lásky a všeho dobrého přeji.

Na potvrzení toho všeho vy i vaši rukojmí předně Rychtářovi a Ouřadu i celé Obci rukou dání potvrzení učiníte, že vám takové lásky přáli a vás za spolu souseda přijímali. (1)

v Štarnově dne 30^{tého} Listopadu 1845.

Leop. Zahrada.

1) Tento slib nového souseda je pravděpodobně staršího data než z r. 1845. Za každého nového spoluusedlíka v obci se museli zaručit dva rukojmí, i když šlo o syna zdejšího občana, který převzal usedlost po otci nebo se osamostatnil jinak. Již r. 1666 byl Barton Chmelař z Milotic ve Slezsku přijat do Štarnova za poddaného šternberské vrchnosti ~~nově ustanoveného~~ (vrchnost toto 1667 schválila), ale když žádal o povolení sňatku s Bětou, vdovou po neboštíku Blažku Seifertovi, jehož statek chtěl osadit, nenašel v obci rukojmí, nebyl za souseda přijat a proto také asi ke sňatku nedošlo.

Jakousi vžitou povinností novousedlíka bylo

Franz Veselský N.22 byl přijímán dne 30.listop.1845.
Johann Kuba N.26 za souseda přijatý dne 4.pros.1845.
300 Thomas Tihelka N.4 za souseda přijat 19.list.1846.
Johan Neplech N.29 za souseda přijat dne 13.pros.
1846.
Johan Neplech N.18 přijatý v došky roku 1847 dne
31.máje.
Johan Lukesch N.11 přijatý v desátek 1847 dne
18.listopadu.
Anton Nyckl N.41 dtto dne 28.prosince 1847.
Johan Fröml N.40 " " " " .

Alois Škoda N.57	NB. Při času vzbouření ro-
Jakob Veselský N.19	ku 1848 se zakázalo předkem
Franz Biehall N.1	zaznamenanou řeč novým sou-
Fabian Biehal N.68	sedům předříkati a sice skr-
Ján Kubatšek N.16	ze několik nepokojných a
Franz Bertoš N.15	dosti známých, abych se vy-
Ján Neplech N.59	jádril jejich vlastním jmé-
	nem B u ř (zřejmě buřičů)
	s tím doložením, že zdávání
	nepotřebují (t.j.sňatek s
	obcí - myšleno posměšně).
	Roku 1856 obec žádala, aby
	se novonastoupníci sousedi
	pro památku do této knihy
	zaznamenávali.

Ján Ržimski N.32 dal dvakrát příjem.
Štěpán Navratil N.25 - roku 1855
Ján Biehal N.12 - r.1855 - při házení nové příkopy
přes trávník
Alex. Šišma N.44 dal druhou půlu piva při desátku
1856
Ján Richter N.45 roku 1856 vplnil povinnost
" Smislil N 17 - 14.října 1856 přijat bil.
Ján Zahrada N.40 bil přijat dne 19.března 1857 a
vplnil povinnost.
" Kuba N.6 bil přijat v odsyp roku 1857 a uči-
nil zadost.

pohostit shromážděný Ouřad a rukojmí. Říkalo
se tomu "příjem,učinění zadost,vyplnění povin-
./.

nosti, a podobně" a rychtář nezapomněl poznamenat ho do knih. Bylo to většinou pivo a kořalka, ale také chléb a tvarůžky.

Prodávala-li nebo pronajímala-li Obec nějakou půdu, pak kupní smlouvu zaznamenala do kroniky nebo do knihy obecních protokolů a jako součást smlouvy zanesla, co "kupitel" je povinen dát jako občerstvení. Říkalo se, že se "pije litka - litkup". Tuto povinnost pak dědili i nástupcové kupitelovi. Takové záznamy najdeme i v této knize.

Nebylo-li, kdo by ze soukromých osob pohoštění Ouřadu poskytl, byla tu obecní kasa. Příležitostí se naskytlo dost. Záznamy obecních účtů z let 1701, 1757, 1762 a 1765 naznačují přímo, při jakých služebních pracích k pohoštění Ouřadu docházelo a kolik na ně z obecní kasy vydáno. Bylo to při obecní hromadě, vybírání dáněk a desátků, prohlížení motovidel, komínů, sklenic v krčmě, zabíjení obecního vola a telete, dělení "posudkoviho piva", kořalky, když r. 1757 byl podruh Josef Novotný za obec najímán na vojnu, 1762 při verbování Valentý Smetany, Fabiána Běhala a Vavry Tichého na vojnu, když téhož roku byla obec hasit ohně za Domášovem, když obec vyhnala ze vsi vojáka (byl zde asi jako salva guardia), když kovář platil z telete, atd. Mimo to r. 1762 si sousedé rozdělili "všem spolu" 47 zlatých. Toho roku Ouřad propil 55 krát víc, než co dostával ročně kantor.

Někdy se šetřila i obecní kasa, ale peníze na uctění Ouřadu se musely vzít vem kde vem. Starosta Jan Zahrada si r. 1878 rady věděl, když do Knihy obecních protokolů zaznamenal:

"Aby se dle zděděného způsobu starý običej zachoval, abychom se totiž po celoročním lopotení v přátelském posezení a v důvěrném hovoru trochu pobavili, tedy byla nějaká - pokřisená - přichystána, ale aby obecní kasa skrze to netrpěla, tedy se má ten zbytek rži prodat a část z nájmu honby na to vinaložít".

Jen dvakrát je zaznamenáno, že tohoto hoštění se zúčastnila, nebo se mohla zúčastnit, celá ves. Prvně to bylo r. 1869, kdy při výkupu pozemků na dráhu Olomouc-Šternberk "páni" dali na litkup 40 zlatek (str. 182 kroniky) a r. 1880, kdy starosta Jan Zahrada, vyznamenaný samým císařem, "uctivě pozval na svoji slavnost na pondělí velikonoční všcky bez rozdílu".

D O D A T E K
k obecní kronice.

Nejstarší kronika Štarnova.

Zprávy této kroniky, zejména zprávy z nejstarších dob, jsou vzácným příspěvkem nejen k dějinám vsi Štarnova, ale i k dějinám jejího nejbližšího okolí. Doplnuje obraz života obyvatel vesnice, jak ho nemohou podat úřední listinné doklady uložené v archivech, budování a zvelebování vsi, znamená živelní pohromy, úrody i neúrody a od roku 1848 politický život na vsi. Je tedy kulturním bohatstvím Štarnova, jakým se mohou pyšnit v nejbližším okolí jen Březce, Libuš a Trusovice, jejichž obecní kroniky jsou však mladší a obsahově méně bohaté a zajímavé.

Bohatost záznamů odvisela od zájmu rychtáře nebo obecního písaře, od jejich školního vzdělání a obecného rozhledu. Na zápisech nejstarší obecní kroniky Štarnova se podílelo 13 písařů a hodnota jejich práce je různá. Od nejstarších zápisů až po rok 1752 jsou to 3 nám neznámí písaři, je-li však v nich ruka zakladatele kroniky rychtáře Jana Ostravského, je velmi nejisté. Teprve od roku 1763, kdy byl rychtářem Matěj Zahrada, začíná svou kronikářskou činnost s ním snad vzdáleně příbuzný osmadvacetiletý Martin Zahrada a kroniku vede i za svého rychtářského úřadu (do 1792; + 1794). Jeho syn a nástupce v úřadě František Zahrada pak vede kroniku až do své smrti r. 1823. Zatímco jeho otec Martin zřejmě vychodil jen českou obecnou školu v Hnojicích, František zná již německy. Jelikož jsem jeho jméno jako žáka olomouckého jezu-

itského gymnásia nenašel, je zřejmé, že navštěvoval německou městskou školu ve Šternberku. Jeho ruka však není tak vypsána jako ruka jeho pokračovatele v kronikářských záznamech. (Za jeho rychtářství zapisuje do kroniky i některý zámecký písař - viz str.119-120 kroniky). Stejně tak jeho syn Leopold Zahrada, který se stal ve svých 25 letech rychtářem, zřejmě získal znalost němčiny na šternberské škole. Jeho ruka nese výlučně známky německého písma "kurent" a je velmi vypsána, nezkažená těžkou selskou prací. Leopoldův syn Jan Zahrada (nar.1829), další šternovský rychtář a pak starosta, jak víme z kroniky, vychodil již i zemědělskou školu¹⁾.

S těmito kronikáři, až na Kašpara Nykle a Jana Krále, končí charakter kronikářské práce, jejíž hodnota je nezbytná bez vložení vlastního názoru, posouzení a zvážení příčin a následků, bez barvitě podaných událostí. Jejich zápisy nebyly nikým kontrolovány a censurovány, nikým nebylo předpisováno, co do kroniky patří a co ne. Buď přímo nebo mezi řádky čteme ostrou kritiku vrchnosti a úřadů, nespokojenost nebo spokojenost s nimi. To je to, co dělá tyto staré zápisy cennými, protože vyjadřují pravé smýšlení lidu. Kronikář nemá nikdy tlumočit oficiální hledisko úřadů a státního

1) Kronika, str.230. - Zde kronikář uvádí, že Jan Zahrada vychodil hosp. školu na Klášter Hradisku. Tato byla založena až r.1876, kdy Janovi bylo již 47 let. (K jejímu slavnostnímu otevření byl pozván jako jeden ze 3 starostů (mimo Mor.Loděnice a Topolan). Je pravděpodobnější, že absolvoval První mor.vyšší hosp. školu v Doubravici u Moravičan (zal.1869 - jeho manželka je také z Moravičan), která byla utrakvistická (oboujazyčná), takže se svou němčinou mohl obstat i před samotným císařem. - K.Morav: K počátkům zemědělského školství na Olomoucku (Zprávy Vlastivěd.ústavu v Ol.,1969, čís.144, str.16-20).

aparátu a toto mu také nemá být nikdy a nikým předepisováno. Neshoduje-li se jeho osobní stanovisko s názorem jeho okolí, má toto zaznamenat. V opačném případě je kronika zkresleným obrazem skutečnosti.

Zápisy dalších kronikářů představují suchopárné k a l e n d a r i u m . Suchým způsobem konstatují, co se kdy stalo, aniž by dodaly nějaký komentář. V těchto zápisech neproudí život a jejich tón je monotónním záznamem činnosti jakýchsi nemyslicích automatů, usídlených ve vsi Štarnově. Takovým typickým obrazem jsou zápisy kronikářsky velmi pilného starosty Rudolfa Dvorského. Události za celého jeho šesnácetiletého úřadování, do něhož spadaly tak úžasné doby válečných let, poznamenával si zřejmě do soukromých zápisů a až pak najednou je přepsal do kroniky. To již dávno jeho okamžité zážitky ztrácely na životnosti a zaznamenal je už jenom ze vžitě zvyklosti a úřední povinnosti.

V zápisech kroniky se jeví bohužel velké mezery. Nejcitelněji se to projevuje v letech 1713-1772, kdy vesnice nejen zkvétala, ale kdy jí prošly také dvě slezské války s pruskými armádami se vším válečným utrpením lidu.

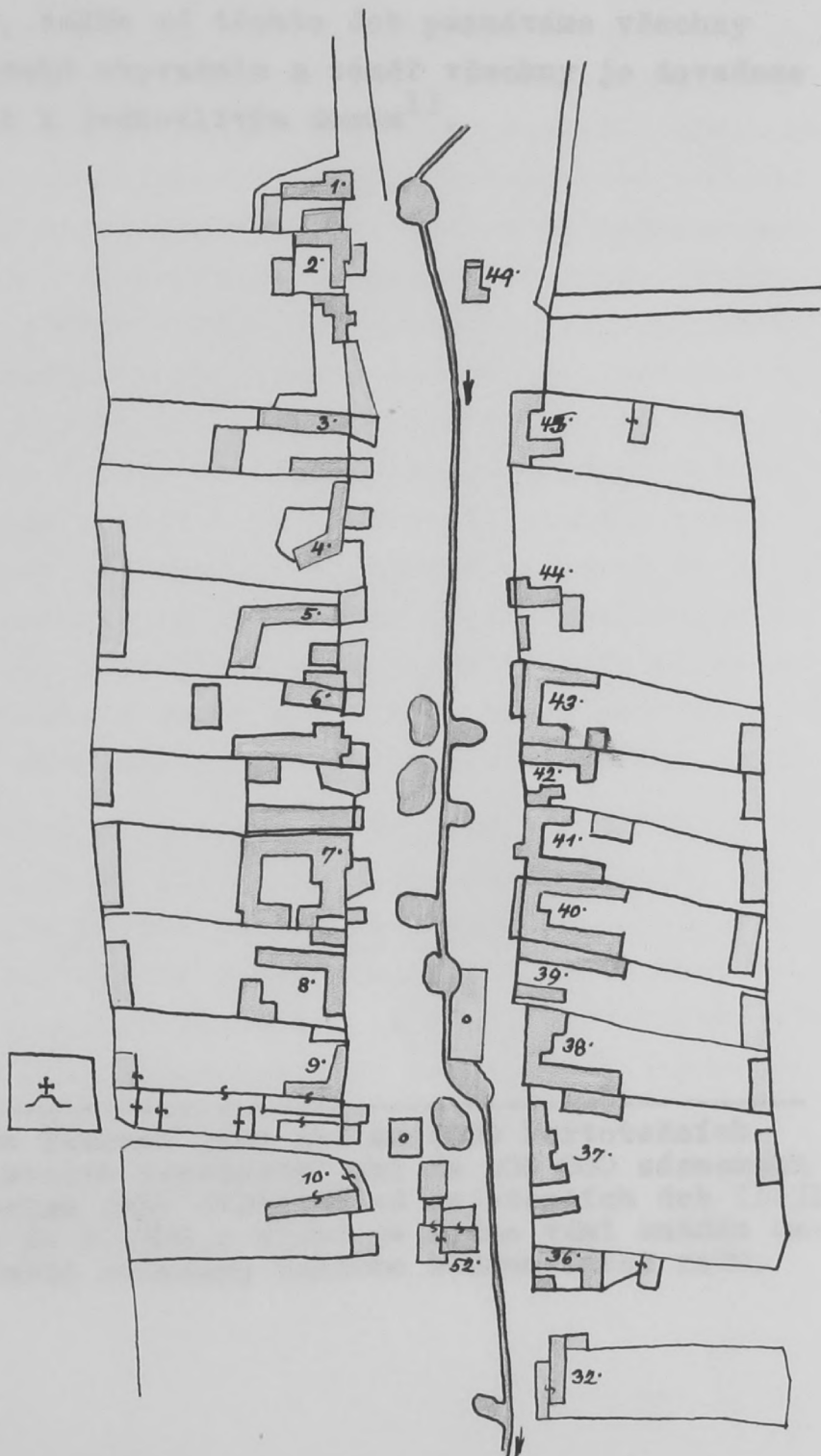
Štarnov v době založení kroniky.

První kronikář zastihl r.1712 vesnici Štarnov přibližně v podobě, jak ji udávají dva přiložené náčrty, vztažené na mapu stabilního katastru z roku 1834. Podle dochovaných urbářů počet domů se až do roku 1664 měnil od 35 do 41, ale r.1749 se zde udává 48 čísel, při čemž Lánský rejstřík z r.1656 udává 15 čísel pustých v důsledku švédských válek. Bereme-li údaj z r.1749 podle zemské Fissions Tabella za správný, bylo r.1712 ve Štarnově 45 gruntů selských, pak pastýřský domek dnešní čp.49, domek porybného při Štarnovském rybníku, dnešní čp.35 (před přestavbou) a sušírna - dnešní čp.50.

Nejbližší prostor kolem domů byly obecní pastviny. Jimi byla také obklopena celá vesnice od severovýchodu až k západu: Malá štěrka k sušírně, Vrchmí trávník, část Grygav a celý Luh. Jihovýchodní část vesnice lemoval Štarnovský rybník.

Zatímco záhumení tvořilo svými stodolami a zahradami souvislou linii, vnitřek vsi - náves - byla naprosto neuspořádaná. Středem vesnice procházel potok, který vytvářel 18 bahnitých rybníčků-močálů. Nebylo nikde pevné vozové cesty, takže mezi rybníčky a zahrádkami se jezdilo kde se právě jezdit dalo. Takový stav byl ještě roku 1834, jak ukazuje mapa stabilního katastru. V dobách dřívějších stav byl jistě daleko horší.

"Horní konec" Štarnova.

"Dolní konec" Štarnova.

Olešník

Štarnovský rybník

Počet obyvatelstva vesnice poznáváme až k roku 1775, kdy Urbariální fassse udává ve 48 domech 471 duší. Z různých archivních listin, protokolů, urbářů a gruntovnic známe první usedlíky už z roku 1431, ač je třeba nedovedeme usadit k jednotlivým gruntům. Poměry se změnily založením farních matrik šternberských (1633) a hnojických (1648), takže od těchto dob poznáváme všechny šternovské obyvatele a téměř všechny je dovedeme umístit k jednotlivým domům¹⁾.

1) Pro Šternov jsem asi na 4000 kartotečních lístečích vypracoval asi ve 200 000 záznamech seznam jeho obyvatel od nejstarších dob (1431) až do r.1900, z nichž je možno velmi snadno sestavit rodokmen každého šternovského rodu.

M Ě N A .

V naší kronice se s počátku vyskytují v platební manipulaci výrazy hřivna, groš, český peníz, pak zlatý a jeho díly groš a peníz. Po roce 1748 pak zlatý (florén, rýnský) a jeho díly krejcarý a denáry (1/2 krejcar čili troník) a dukáty. Už z těchto jednotek je vidno, že zde byly užívány peněžní jednotky české země i jednotky převzaté z Německa. Při tom to nejsou všechny jednotky, které v markrabství moravském platily. Nominální hodnota mince téhož jména nebyla však ani v různých dobách stejná a měnila se podle obsahu zlata nebo stříbra a měnila se její kupní síla podle nadbytku nebo nedostatku zboží. Nelze proto převést tyto jednotky na dnešní měnu. Jakýsi, ale nepřesný obraz si můžeme učinit o kupní hodnotě starých peněz jen tehdy, najdeme-li ve starých zápisech, že za jistý peníz bylo lze dostat tolik husí nebo slepic, jindy zase jiný počet. Hodnota téže mince se tedy měnila s časem a dle toho, která provincie územní nebo městská ovládala trh v určitém kraji.

Přeměna a přepočty peněz byly velmi těžkopádné, jelikož jednotlivé díly mince větší hodnoty nebyly úplným (natož pak desetinasobkem) násobkem mince dílčí. Značná úleva v mincovnictví v mocnářství rakouském nastala 1.11.1858, kdy Rakousko přešlo na desetinnou soustavu se základní jednotkou 1 rakouský zlatý (čili zlatý rakouské měny), dělený na 100 nových krejcarů (později jen "krejcarů"). Po zavedení měny korunové r.1892 zůstaly

jen "zlatníky" (zl.) v ceně 2 korun (K). Korunovou měnu převzala i Československá republika po r.1918 (zkratka Kč), která však byla pro naše poválečné poměry upravena měnovou reformou (tzv. kolkováním peněz) r.1919 a několika dalšími reformami na dnešní (jednotka Kčs).

Pro dnešního člověka představuje staré mincovnictví úplný chaos. Až do dnešních dnů se setkáváme s dávno zaniklými pojmy peněžních jednotek, které neodborník si nedovede vysvětlit. Proto jen pro informaci uvádím hrubý nástin staré měny, s kterou se setká badatel ve starých gruntovních knihách, urbářích a smlouvách. V našem nárysu nepůjdeme až do dob, kdy výměnný obchod (tj. tovar za tovar) přecházel na zavádění peněz, ale jen do doby nejvýše nutné

Počátkem 16.st., kdy pozemské statky cenově začínaly značně vzrůstat, české země neměly již dostatek užívaných míšenských grošů k proplácení velkých částek a proto r.1573 byl mincovním řádem zaveden bílý groš a ustanoveno, že 60 bílých grošů představuje 1 kopu grošů (českých), zatímco 1 míšenská kopa se rovnala 30 grošů bílých. Při tom se počítal 1 bílý groš za 7 peněz bílých. Zaveden byl také malý groš = 7 peněz malých. Oba tyto "penízy" byly pak srovnány s krejcarovou měnou německé provenience - k vůli obchodu s německými knížectvími - tak, že 1 krejcar = 3 peníze bílé = 6 penízů malých.

Jelikož však na trhu byl současně uznáván tolar (čes.původu), rozhodnuto, že tolar = 70 krejcarům.

První tolary začali razit páni Šlikové r.1519 na svém Jáchymovském panství v Čechách (německy Joachimsthal, mince pak Joachimsthaler, Thaler) a obvykle se počítaly za 30 stříbrných grošů. Tyto mince a jejich název se pak vžil po celé Evropě (Americe a Australii - dolary), dostávaly však i různá jména i hodnoty. Marie Terezie dávala razit "tvrdé tolary" (tzv. tereziánské tolary - dodnes měna Habeše), potom "křížové tolary". Je zajímavé uvést, že obliba tolarové mince stala se jednotkou všech mincovních systémů i při zavádění různých jmen - v rakouské monarchii "Reichsthaler" = říšské tolary - až do doby, kdy ustoupila systémům setinného dělení (franky, marky, koruny).

Pro mezinárodní platební styk byla zavedena již r.1252 ve Florencii v Itálii mince zvaná florenus (florin, florén - zkratka fl. nebo fr., česky zlatý, německy Gulden). Také obsah jeho zlata se postupně měnil a pro rakouské a české země ustanoven r.1559 Ferdinandem I. obsah zlata a florén (zlatý) zaveden i u nás. Vedle něho se zde vyvíjel též i dukát stejné hodnoty, ale jen pro obchod domácí. R.1750 Rakousko zavedlo tzv. konvenční měnu, v níž 1 1/2 zlatého se rovnal 1 tolaru říšskému, dělenému na 24 dobrých grošů. Rakouskému účetnictví však tato měna dlouhou dobu nevyhověla pro rozlehlost říše a obchodní styky jednotlivých zemí s jejich sousedy a Rakousko zavedlo proto tzv. říšskou měnu, jejímž základem se stal rýnský zlatý (R). Tato měna trvala až do zavedení již zmíněného "nového rak.zlatého" (zl., fl.) a konečně k měně korunové.

Již vpředu zmíněný krejcar byla původně stříbrná mince německá a svůj název dostal od znaku kříže vyraženého na minci (Kreutzer). U nás byl zaveden znovu současně s říšským zlatým (Reichsthaler) roku 1750 též ve stříbře, ale od r. 1760 byl už ražen v mědi. Posledně se u nás dochoval až do r. 1918 pod pojmem krejcaru rak. čísla.

Haléř byl původně drobný stříbrný peníz, ražený r. 1228 v Halle ve Švábsku (odtud Haller - Heller - haléř). K nám byl převzat na určitou dobu r. 1397 králem Václavem IV., ale byl nazýván denarius, denár. Pod tímto názvem se dochoval až do počátku 19. st., kdy bylo zavedeno tzv. "vídeňské číslo" a 1 koruna = 50 krejcarů rak. čísla = 100 měděných haléřů.

M Í R Y A V Á H Y .

I. Všeobecně.

Tak jako v penězích, tak také v mírách a vahách byla v zemích české koruny značná nejednotnost a v přepočtech jednoho systému na druhý chaos. V okrscích větších obchodních center se vytvořily místní měrné soustavy, jejichž jednotky nesly třeba stejný název, obsahem se však značně lišily. Jejich rozdílnost způsobovala značné potíže v berní soustavě a proto r.1705 učiněn krok k zavedení jednotné míry aspoň pro jednotlivé země jako velkých politických celků. Morava byla v čilém obchodním styku s Horním a Dolním Slezskem, kde největším obchodním centrem bylo město Vratislav. Veřejný konvent ve Vratislavi navrhl zavést jednotný sáh a loket tam používané a z nich i ostatní míry. V obsahových mírách navrženo zavést vratislavský šefl a jeho díly (šefl = korec; díly pak věrtel, čtvrtka, mírka), pro vahovou jednotku centnéř. Tato novinka, schválená císařem, se však prosazovala velmi pomalu, na venkově zůstaly v užívání míry místní.

Když r.1742 Dolní Slezsko (Vratislavsko) odpadlo ve prospěch Pruska, byl na Moravě, Opavském a Těšínském Slezsku rokem 1750 zaveden vídeňský loket a váha, ale bez úspěchu. Po marném pokusu o zavedení všech vídeňských měr a vah r.1758 na tzv. "novou rakouskou míru" pro Moravu, kdy Čechy a rakouské díly Slezska měly vlastní měrné soustavy,

bylo nutno prozatím sestavit převodní tabulky pro jednotlivé soustavy na vídeňské míry a váhy. Pro Moravu, pak pro Slezsko, je vypracoval a r. 1771 v Brně vydal profesor matematiky olomoucké university jezuita Štěpán Schmidt (pro Čechy astronom jezuita Josef Stepling). Opavské a Těšínské Slezsko, obchodně orientované víc na Vratislav než na Vídeň, zůstávalo při svých měrných soustavách. Proto reskriptem císaře Ferdinanda z r. 1822 bylo nařízeno, aby veřejné smlouvy (zápisy gruntovní, robotní a zemskodeskové) byly uzavírány a platy odváděny jen v dolnorakouské míře. Pouze odvádění poddanských dávek mohlo mít úchylinky podle jednotlivých zemí. Moravsko-slezské gubernium v Brně vydalo nové srovnávací tabulky, v nichž pro poddanské platy vrchnosti nacházíme o_b_i_l_n_í (objemovou) míru

dolnorakouskou : Měřice (Metzen), čtvrtka (Viertel), achtl (Achtel), mírka (Massel) a

slezskou (opavskou) : korec čili šefl (Scheffel), věrtel (Viertel), čtvrtce (Matzen), mírka (Massel).

Dolnorakouská měřice měla 4 čtvrtky, čtvrtka 4 achtle, achtl 4 mírky; měřice tedy měla 32 mírek.

Od 1.7.1857 bylo nařízeno užívat i jednotné dolnorakouské míry ď_u_t_é (jednotka pro sypké hmoty byla měřice, pro tekutiny vědro a máz) a ď_é_l_k_o_v_é (vídeňský sáh a loket) a konečně v_á_h_o_v_é (centnýř, funt a lot).

Po prusko-rakouské válce r.1866 Rakousko bylo vyloučeno ze spolku německých států a proto Vídeň vypracovala ~~pruskou soustavu měr~~ vlastní soustavu měr a vah pro celou monarchii - metrickou soustavu. Zákonem ze 23.7.1871 byl vyhlášen tento řád se základem metr a kilogram.

II. Převody měr a vah na metrickou soustavu.

Jak jsme z předešlého vyčetli, není možno staré míry a váhy před rokem 1771 převést na naši setinnou soustavu s naprostou přesností. Teprve díky Schmidtovým tabulkám a dalším úpravám s převodními koeficienty je možné tak provést až od roku 1771. Jelikož místní míry a váhy před i po tomto roce, s kterými se setkáváme v našich urbářích, gruntovnících a kronikách, užívají ve styku s vrchností dolnorakouských i slezských jednotek, musíme uvést převodní poměry pro obě tyto soustavy.

A) Převod měr a vah z let 1768-1771.

a) -- Duté míry obilní.

Základní jednotkou všech, tzv. suchých dutých obilních měr slezských byl š e f l (Scheffel) o 4 věrtelích (Viertel), v ě r t e l pak po 4 m ě r k á c h (mírkách, Matze, Metzen) a ta k o po 4 m a l ý c h m í r k á c h (Massel). Vyšší jednotkou byl m a l d e r , který měl ve Slezsku 12 šeflů. Podle místa měl šefl i jeho díly různý obsah, často značně rozdílný. V českých pramenech

ze 16-18. století je důsledně užíváno pro šefl označení č t v r ň a (čtvrteň), v úřední vyhlášce moravsko-slezského gubernia v Brně z roku 1821 je šefl nazýván k o r c e m .

1 vratislavský šefl = $1 \frac{1}{4}$ dolnorakouské měřici = 76,86 litru,

1 vrat.vrtel = 1 věrtel 2 mírky = 19,22 litru,

1 " měrka = $2 \frac{2}{4}$ mírky = 4,80 litru,

1 " malá měrka = $\frac{5}{8}$ dolnorakouské mírky = 1,20 litru.

Od r.1822-1876 platila v českém Slezsku dolnorakouská míra:

1 měrice vídeňská 61,49 litru

1 věrtel ($\frac{1}{4}$ měrice) 15,37 "

1 achtl neb čtvrtce ($\frac{1}{8}$ měř.) .. 7,69 "

1 mlynářská mírka (Müllermassel, $\frac{1}{16}$ měř.) .. 3,84 "

1 (velká) mírka (halbes neb grosses Massel, t. j. $\frac{1}{32}$ měř.) 1,92 "

1 střední mírka (Futtermassel, mittleres Massel, $\frac{1}{64}$ měř.) 0,96 "

1 malá mírka neb číška (kleines Massel, Becher, $\frac{1}{128}$ měř.) 0,48 "

b) Duté míry nápojové.

Říkalo se jim také "mokrý míry" (in liquidis) a týkaly se ponejvíce vína. V českém Slezsku se užívala vratislavská dutá mokrá míra a její jednotky v letech 1822 měly dnešního obsahu:

1 vrat.vědro vinné = 80 vrat.kvartů = 56,16 litrů,

1 " kvart = $\frac{1}{2}$ vídeňského mázu (tj. 2 žejdlíky) = 0,70 "

1/2 kvart slezský (= 1 vídeňský
žejdlík) = 0,35 litru
1 drajling vína, tj. 30 věder = 1684,8 " .

Vídeňské mokré míry, zavedené v r. 1822 pro celou monarchii se od vratislavských mnoho nelišily, vypouštěly kvart, ale zaváděly bečku a fuder:

1 víd. vědro (Eimer), tj. 40 mázů = 56,59 litrů,
1 " máz (tj. 1/40 vědra), tj.
4 žejdlíky = 1,41 "
1 " žejdlík (tj. 1/160 vědra) = 0,35 "
1 " bečka o 10 vědrech měla 400
mázů čili 565 litrů,
1 " drajling o 30 vědrech 1700 "
1 fuder o 32 vědrech (1200 mázů) 1810 " .

c) Délkové míry.

Pro měření sukna, plátna, látky a příze byl používán jako jednotka vratislavský čili slezský loket a r. 1771 udává prof. Schmidt převod

1 vrat. loket = 3/4 novorakouského lokte =
= 0,576 metrů.

Byl však též užíván vratislavský loket malý (či krátký vrat. loket) délky 0,51 metru. Porůznu se vyskytuje i vratisl. dlouhý loket. Mimo to se u nás užívalo i pražského lokte, který byl o něco málo delší jak vratislavský.

Ve stavebnictví délkovou mírou byl slezský sáh (Klafter), dělený na 6 stop (Schuh), stopa

na 12 palců, palec pak na 1/2, 1/4, atd. Nová rakouská míra měla stejné díly, však poněkud větší jak stará slezská a podle prof. Schmidta z r.1771 byl převod

1 sl.sáh = 5 stop 6 palců rak. = 1,735 m,

1 sl.stopa (tj.1/6 sáhu) = 11 palců
rakouských = 28,96 cm,

1 sl.palec (tj.1/72 sáhu) = 2,41 cm.

V polních délkových měrách se užívalo polní míry vratislavské (čili slezské):

1 sl.prut (Rute, Stange) = 7 1/2 vratislavského
lokte = 4,3275 metru,

1 sl.provazec (Kette) = 10 prutů = 75 loktů =
= 43,275 metrů,

1 sl.míle = 150 provazců = 6491,250 metrů.

V 18.st.ve Slezsku byly zavedeny pro polní délkové míry v í d e ň s k ý l o k e t a m í r y, které platily až do r.1873 do zavedení metrické soustavy:

1 víd.loket (Elle) = 0,777 m,

1 " sáh (klafter) = 6 stop = 1,896 m,

1 " stopa, střevíc (Fuss, Schuh) =
= 12 palců = 31,61 cm,

1 " palec (Zoll) = 12 linií = 2,63 cm,

1 " čárka, linie (Linie) = 2,19 mm,

1 " poštovní míle (Meile) =
= 24.000 víd.stop = 7585,93 m.

V lesnictví byl jednotkou s á h d ř e v a (Holzklafter) a byla to kupa dřeva o výšce 1 nového víd.sáhu a šířce 5 stop 1/2 palce.

Jednotkou v hornictví bylo l á t r o (Lachter) a obnášelo 1,960 metrů délkových. Jeho díly byly a c h t l , p a l e c , p r i m . K měření délky chodeb byla šňůra o délce 10-12 láter.

d) Plošné a výsevkové míry.

V urbářích šternberského panství už od r.1531 se nejčastěji sektáváme s jednotkami lán, čtvrt, prut, provazec. Jsou to slezské plošné a výsevkové jednotky. V našich urbářích jsou užívány ještě r.1678. Převod na naše setinné dělení, jak ho zde podáváme, je jen přibližný:

čtverečný sáh (Klafter) měl 3 vratisl.lokte,
příbl. 3 m čtverečné,

čtver.prut (Rute) ~~měřil~~ byl čtverec o straně
7 1/2 loktů ... 18,66 m čtver.

" provazec (Kette), - ~~provazec~~ čtverec o straně
10 prutů 1866,24 m čtver.

sl.jitro (Morgen) - pole 3 provazce dlouhé a 1
provazec široké .. 5598,72 m²;
Bylo to pole, které 1 pracovník
zoral se 2 koňmi za 1 dopoled-
ne čili jitro.

lán (Hube) měl 30 jiter, dělil se na 4 čtvrtě
(Viertel). Podle toho měl lán
167 961,60 m² = 16,7961 ha.
Byl to pozemek, který stačil
hospodář se 2 koňmi obdělávat
za rok. Jeho rozloha však zále-
žela a poloze v rovině nebo
kopcích, též na bonitě půdy. (1)

míle slezská = 250 lánům.

Výměra lesů byla ve Slezsku udávána v lečích. Plocha leče závisela na charakteru krajiny, na Vratislavsku měla příbl.plochu 42,23 ha a dělila se na 30 tenat.

-
- 1) Listina Margarety ze Šternberka z r.1332 udává rozlohu Štarnova na 20 lánů. Nedá se zjistit, zda rozloha lánu z r.1332 odpovídala lánu z pozdější doby. Však na 1 lán připadala jedna rodina asi o 5 lidech. Štarnov té doby měl tedy asi 100 obyvatel.

Od konce 18.st.byly ve Slezsku zaváděny také r a k o u s k é p l o š n é m í r y , které se stále víc prosazovaly, zejména v úředních zápisech:

stopa (Quadratfuss) = 0,0999 m²,
loket (Quadrattelle) 0,5924 m²,
sáh (Quadratklafter) 3,5967 m²,
měrice (Quadratmetze) = 1/3 jitra = 1918 m²,
strych = 1/2 jitra = 2877 m²,
jitro (Morgen, Joch) = 1600 sáhů = 5754,64 m²,
míle čtver. (Quadratmeile) = 5,7554 km².

e) V á h y .

Do poloviny 18.století byla v celém Horním i Dolním Slezsku užívána v r a t i s l a v s k á (s l e z s k á) v á h a . Hlavními jednotkami byl vratislavský centnýř a funt (čili libra). Centnýř měl 132 liber. Děлил se na 5 1/2 kamene, každý kámen měl 24 liber. Libra měla 16 uncí neboli 32 lotů, lot se dělil na 4 kvintlíky (Quentchen);

centnýř (Zentner) = 132 liber vrat. = 94 2/7
liber vídeňských = 52,80 kg,

kámen (Stein) = 24 vrat.liber = 17 1/2 víd.liber =
= 9,80 kg,

libra čili funt = 32 lotů = 5/7 víd.library =
= 0,40 kg,

lot = 1/32 vrat.library = 12,5 grámu.

V užívání byly také k l a d s k ý centnýř o 121 kladských librách a p r a ž s k ý o 120 librách. Oba byly těžší jak centnýř vratislavský.

R.1750 byl v českém Slezsku zaveden i centnýř v í d e ň s k ý . Měl 100 liber (funtů) a dělil se na 5 kamenů po 20 funtech. Schmidtovy tabulky udávají pak převod slezských vah na vídeňské:

sl.centnýř = 100 funtů = 94 víd.funtů 19 lotů
3 1/4 kvintlíků = 53,00 kg,

sl.funt o 32 lotech = 30 lotů 1 kvintlíku víd.=
= 0,529 kg,

sl.lot o 4 kvintlících = 3 3/4 kvintl.víd. =
= 0,0165 kg,

sl.kvintlík = 1 dolnorakouský kvintlík =
= 0,0041 kg.

V hornictví se užívalo ve Slezsku v 2.pol.18. století měr o b j e m o v ý c h jako praktičtějších jednotek za vahové:

hýl (Hülle) se rovnal 10 kbelíkům (Kübel); bylo to množství rudy, které se vešlo na 1 vůz, užívaný pro dopravu rudy.

Ve zlatnictví pro vážení stříbra a zlata byly ve Slezsku užívány jemnější jednotky, jejich základem byla v r a t . h ř i v n a s t ř í b r a nebo z l a t a . Její díly (Mark) byly unce, lot, kvintlík, denár, haléř, jenže tato stříbrná hřivna vážila 0,195 452 kg. Po r.1771 byla zde zavedena v í d e ň s k á h ř i v n a s t ř í b - r a (0,280 668 kg) a z l a t a ~~hřivna~~. Díly stříbrné hřivny byly lot, kvintlík, fenik a gran. Hřivna zlata měla 24 karátů (0,617 907 g pro 1 karát).

Vídeňské lékárnické váhy měly od r.1762 jednotkou lékárnickou libru (Pfund) o váze 420,045 gramů s dělením na unce, loty, drachmy, skurple a zrna.

B) Metrická soustava od r.1873.

Zákonem z r.1871 převedly se vídeňské míry a váhy na desetinnou soustavu se základními jednotkami metr a kilogram:

D u t é suché míry: 1 měrice = 0,615 hl,
mokré " : 1 vědro = 0,566 "
1 máz = 1,415 litru,

D é l k o v é míry: 1 sáh = 1,896 metru,
1 stopa = 0,316 "
1 loket = 0,777 "

P l o š n é míry: 1 sáh = 3,579 m²,
1 stopa = 0,0999 "
1 jitro = 0,575 ha

K u b i c k é míry: 1 sáh = 6,821 m³,
1 stopa = 0,032 "

V á h y : 1 centnýř = 56,006 kg,
1 funt = 0,560 "
1 lot = 1,750 dkg.

Velká výhoda nových měr a vah spočívala v jejich snadné účetní operaci. Všechny dosavadní míry a váhy, funty a loty, měrice, vědra, mázy a žejdíky, jitra, míle, sáhy, stopy a couly s nejrůznějším dělením na 1/2, 1/3, 1/4, 1/6, 1/8, 1/12, atd. byly nahrazeny desetinnými, setinami a tisícinami.

Index jmenný a věcný.

Číslo znamená strany rukopisné kroniky a jsou
psána vedle strojového přepisu.

B e r n a r d Alois Matouš, lok.kaplan .. str. 77

B i e d e r m a n n Blažej, učitel .. 134

císař Josef II. ve Štarnově ... 69

daně, činže, dávky ... 51-61, 81, 93, 95, 121-123

D a n ě k Ant., farář ... 204-207, 209-211, 213-215,
217-220, 223-224

dělnický dům ... 275

domovní areál - změny ... čp. 9 ... str. 93, 98, 99

15 93, 98

20 93

18 93, 98, 99

23 118, 168

33 63

34 65, 176

43 93, 98

44 ~~118~~ 93

46 91

47 176

48 100-102, 118,

124

49 124

50 93

52 88

54 87

56 176

57 98

59 93, 98, 99

60 176

62 168

63 124, 158

69 124

70 124, 177

71 124, 168

74 186

75 186

čp. 93-100 ...	276
101-106	277
seznam domů r. 1901	279-282
přírůstky domů	283-286
D o s t á l Jaroslav, učitel ...	283
dráha Olomouc-Šternberk ...	182
" - zastávka ...	229-231, 258, 259, 261, 261
fara - stavba ...	82, 187-188, 205
farář (kaplan lokální) ...	77, 112, 183, 203, 204, 257
farnost ...	179
farské pole ...	159, 205
H a n d k e Jan Kryštof, malíř ...	238
hasičský sbor ...	194-195
" zbrojnice ...	260
hranice katastru - úprava ...	262
hřbitov ...	82, 163, 203, 283, 284
hudba chrámová ...	133-137
J i ř í k o v á Anna, učitelka ...	199
Katastr berní: oprava zem. katastru ...	1-41, 48-50
josefinský ...	78-81, 82-87, 92-93, 95
stabilní ...	169-175
" polní: ...	157
reambulace ...	186-187, 188
knihovna obecní ...	203
kostel - bohoslužby ...	77
oprava ...	184, 198, 211
varhany ...	197
hodiny ...	211
historie ...	238-241

- K r á č m a r Bořivoj, učitel ... 283
K r a u s František, administrátor ... 203
kříže "cyrilometodějské" (smírčí) ... 243
L a b o u n e k Ferdinand, učitel ... 204
"Lípa svobody" ... 270
M á c h a Inocenc, farář ... 257
Matyáš Josef, farář ... 183, 203, 250-251
Michálek Josef, učitel ... 203
mor lidský ... 160-162
" dobytčí ... 185, 261, 262, 274
obecní pole ... 42-43, 67, 120
 grunt ... 217
odvodňování ... 228, 258, 259, 284
ohně ... 183, 184, 188, 192-193, 197, 198, 200, 201, 212,
 216, 226-228, 231, 259, 262
O k l e š t ě k František, poslanec ... 249
pastýřská služba ... 178
P l u s k a l Vojtěch, učitel ... 285
poutí nábožné ... 87
povodně, krupobití ... 197, 200-201, 260, 263, 264, 284
přijímání nového souseda 1845 ... 298-300
regulace toků ... 203, 258, 259, 263, 264, 266, 271
robota ... 93, 95
R u d o l f Jan, lokální kaplan ... 159
rybníky ... 234-237
R ý p a r Antonín, učitel ... 197, 199

scelování pozemků ... 263, 263, 264, 264, 271, 272,
274, 275
sčítání lidu ... 200, 216, 261, 275
silnice, cesty ... 138-142, 165-167, 199-200, 203,
208, 211, 212, 220-223, 246-248,
216, 283
S l e z á k Jan, učitel ... 285
sokolovna ... 275
spolek čtenářsko-pěvecký ... 199
sušárna, pazderna ... 118, 197
škola : normální ... 82
nová budova ... 185, 186
II. třída ... 263, 263
rektorský plat ... 89
špitál ... 161, 257
švédská boží muka ... 195-196, 244-245
trati polní ... 84-85
učitelé ... 134, 197, 199, 204, 283, 285
váha mostní ... 258, 271
válka II. světová ... 264-270
vojsko ve vsi ... 125-133, 180-182, 260
volby ... 276, 273, 286
vyznamenání starosty ... 189-191
zcelování pozemků ... 259
zvony ... 266, 287

O B S A H .

(Číslo znamená stránky strojového textu.)

Předmluva.

P ř e p i s k r o n i k y 1-248

Dodatek :

Nejstarší kronika Štarnova ... 251

Měna 258

Míry a váhy 262

Náčrty: Švédská boží muka 156

Boží muka "u dubů" 170

Půdorys Štarnova k r.1712 255

